

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΑΡΙΑ ΠΟΥΛΟΥΛΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΟΥΤΣΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2019– 2020

Βεβαίωση εκπόνησης εργασίας

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ΠΜΣ Πλήρους Φοίτησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: «Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη» έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος και το κείμενο είναι γραμμένο με τα δικά μου λόγια και δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής από τρίτες πηγές. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο».

**Με εκτίμηση,
Πουλούλη Μαρία**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερω τον επιβλέποντα καθηγητή κύριο Ζαούτσο Στέφανο για την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε καθόλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Επιπλέον, ευχαριστώ την οικογένεια και τους συναδέλφους μου, που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της, παρόλες τις δυσκολίες που συνάντησα ως εργαζόμενη και πολύτεκνη μητέρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	vii
ABSTRACT.....	viii
1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Σημασία και σκοπός του μελετώμενου θέματος	1
1.2 Ερευνητικά ερωτήματα	1
1.3 Θεωρητικό υπόβαθρο	2
1.4 Μεθοδολογία της έρευνας	3
1.5 Δομή της εργασίας	4
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Αφίξεις, στοιχεία και μέτρα στήριξης.....	5
2.1 Αφίξεις στη Μεσόγειο.....	5
2.2 Η συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας & η στάση της δεύτερης.....	5
2.2.1 Στοιχεία της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα.....	7
2.3 Ομάδες και μέτρα φύλαξης	10
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Βασικές έννοιες και Συμβάσεις.....	16
3.1 Βασικές έννοιες	16
3.1.1. Ο ορισμός της μετανάστευσης.....	16
3.1.2 Ο ορισμός του πρόσφυγα.....	16
3.1.3 Ο ορισμός του μετανάστη.....	16
3.2 Η μετανάστευση στη σύγχρονη ιστορία.....	17
3.2.1 Το φαινόμενο της Ειδομένης.....	18
3.3 Συμφωνίες και Συμβάσεις.....	19
3.3.1 Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948).....	19
3.3.2 Η Σύμβαση της Γενεύης 1951.....	19
3.3.3 Η Συμφωνία Schengen 1985.....	19
3.3.4 Ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας 1967.....	20
3.3.5 Ο Κανονισμός Δουβλίνου.....	20
3.3.6 «Διεθνής Προστασία».....	21
3.3.7 Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο (2008).....	21
3.3.8 Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια για τη μετανάστευση	21
3.3.8.1 Συμβούλιο Τάμππερε (1999).....	21
3.3.8.2 Συμβούλιο Σεβίλλης (2002).....	21
3.3.8.3 Συμβούλιο Θεσσαλονίκης (2003).....	22
3.3.8.4 Συμβούλιο της Χάγης (2004)	22
3.3.9 «Τι είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας».....	22
3.3.10 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία.....	23
3.4 Μεταναστευτική Πολιτική.....	23
3.4.1 Τι είναι μεταναστευτική πολιτική.....	23
3.4.2 Η Σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρώπη.....	24
3.4.3 Η Αρχή της Επιλεκτικής Ποιοτικής Μετανάστευσης.....	24
3.4.4 Η ελληνική μεταναστευτική πολιτική.....	25

4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	26
4.1 Νόμος 3907/2011 – Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.....	26
4.2 Ο Νόμος 4251/2014.....	26
4.3 Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής.....	27
4.4 Κατηγορίες αδειών διαμονής	28
4.5 Νόμος 4375/2016.....	28
4.6 Αιτήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανηλίκων.....	29
4.7 Νόμος 4540/2018.....	30
4.8 Ο Νόμος 4636/2019 περί Διεθνούς Προστασίας.....	31
5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	32
5.1 Ο ορισμός της ένταξης.....	32
5.2 Τι είναι η κοινωνική ενσωμάτωση.....	32
5.2.1 Οι βασικές επιλογές της ενσωμάτωση.....	33
5.2.2 Ενσωμάτωση μεταναστών.....	33
5.2.3 Σχετικά με τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά.....	34
5.2.4 Στρατηγικές ενσωμάτωσης στην Ελλάδα.....	35
5.3 Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ευρώπης.....	35
5.4 Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας.....	36
5.4.1 Το ενταξιακό πρόγραμμα “HELIOS”.....	37
5.4.2 Πρόσφυγες και Εκπαίδευση.....	37
5.4.3 Η υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων.....	38
6 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ.....	40
6.1 Ο σκοπός και συνεισφορά της έρευνας.....	40
6.2 Μεθοδολογία και δείγμα έρευνας.....	40
6.3 Ανάλυση ερωτηματολογίου.....	41
6.3.1 Μέτρηση αξιοπιστίας.....	41
6.4 Ανάλυση δεδομένων ερωτηματολογίου.....	42
7 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	75
7.1 Συμπεράσματα.....	75
7.2 Συζήτηση επί των ερευνητικών ερωτημάτων.....	76
7.3 Προτάσεις.....	78

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Παράνομες αφίξεις σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία (2017-2019)	5
Πίνακας 2: Απεικόνιση προσφυγικού στις 27/11/2019	9
Πίνακας 3: Φύλο	42
Πίνακας 4: Ηλικία	43
Πίνακας 5: Μορφωτικό επίπεδο	44
Πίνακας 6: Πληθυσμός πόλης κατοικίας	45
Πίνακας 7: Εργασία	46
Πίνακας 8: Εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης	47
Πίνακας 9: Ύπαρξη δημοσίων υπηρεσιών για συμμετοχή στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης	48
Πίνακας 10: Ελλείψεις στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης	50
Πίνακας 11: Ιεράρχηση Ελλείψεων στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης	51
Πίνακας 12: Απαντήσεις σχετικά με εγκληματικότητα	53
Πίνακας 13: Περιγραφικά στοιχεία σχετικά με εγκληματικότητα	53
Πίνακας 14: Απαντήσεις σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων	55
Πίνακας 15: Περιγραφικά στοιχεία σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων	55
Πίνακας 16: Παράγοντες συμβολής στην ένταξη των προσφύγων	57
Πίνακας 17: Επάρκεια προγραμμάτων σχετικά με την ένταξη των Προσφύγων	58
Πίνακας 18: Λύσεις αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών	60
Πίνακας 19: Ορθή οικονομική διαχείριση κονδυλίων	61
Πίνακας 20: Όφελος από κοινή ευρωπαϊκή πολιτική	62
Πίνακας 21: Περιγραφικά στοιχεία για όφελος από κοινή ευρωπαϊκή Πολιτική	62
Πίνακας 22: Ύπαρξη ισοκατανομής ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης.....	64
Πίνακας 23: Βαθμολόγηση διαχείρισης προσφυγικού από την Ελλάδα	65
Πίνακας 24: Περιγραφικά στοιχεία για διαχείριση προσφυγικού από την Ελλάδα	65
Πίνακας 25: Συσχέτιση τύπου εργασίας και άποψης για καταλληλότητα Προγραμμάτων	71
Πίνακας 26: Συσχέτιση λήψης εκπαίδευσης και πεποίθησης για φαινόμενα εγκληματικότητας	73

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1: Παράνομη μετανάστευση 2018 και 2019	7
Γράφημα 2: Συλληφθέντες διακινητές	8
Γράφημα 3: Επιστροφές παράτυπων μεταναστών	8
Γράφημα 4: Υπηκοότητες συλληφθέντων παράνομων μεταναστών	9
Γράφημα 5: Φύλο	42
Γράφημα 6: Ηλικία	43
Γράφημα 7: Μορφωτικό επίπεδο	44
Γράφημα 8: Πληθυσμός πόλης κατοικίας	45
Γράφημα 9: Εργασία	46
Γράφημα 10: Εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης	47
Γράφημα 11: Ύπαρξη δημόσιων υπηρεσιών που θα μπορούσαν να συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης	49
Γράφημα 12: Ελλείψεις στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης	51
Γράφημα 13: Ιεράρχηση Ελλείψεων στη διαχείριση της προσφυγικής Κρίσης	52
Γράφημα 14: Απαντήσεις σχετικά με εγκληματικότητα	54
Γράφημα 15: Απαντήσεις σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων	56
Γράφημα 16: Παράγοντες συμβολής στην ένταξη των προσφύγων	57
Γράφημα 17: Επάρκεια προγραμμάτων σχετικά με την ένταξη των Προσφύγων	59
Γράφημα 18: Λύσεις αντιμετώπισης των προσφυγικών ροών	60
Γράφημα 19: Ορθή οικονομική διαχείριση κονδυλίων	61
Γράφημα 20: Όφελος από κοινή ευρωπαϊκή πολιτική	63
Γράφημα 21: Ύπαρξη ισοκατανομής ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης	64
Γράφημα 22: Βαθμολόγηση διαχείρισης προσφυγικού από την Ελλάδα	66
Γράφημα 23: Συσχέτιση ηλικίας και άποψης για ομαλή ένταξη	68
Γράφημα 24: Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου και άποψης ότι η διαμονή προσφύγων στη χώρα αυξάνει την εγκληματικότητα	69
Γράφημα 25: Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου και άποψης για την αύξηση εγκληματικότητας λόγω των προσφύγων	70

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελλάδα θεωρείται βασική πύλη εισόδου για τους πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν ως απώτερο σκοπό τη μετάβαση τους στις πιο αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρώπης. Η συγκεκριμένη εργασία προσπαθεί να δείξει την πραγματική διάσταση του προσφυγικού προβλήματος που ταλαντεύει τα τελευταία χρόνια την Ελλάδα και την Ευρώπη και να δώσει πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης του παραπάνω προβλήματος.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας γίνεται η εισαγωγή και η επιτελική σύνοψη, η αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα και στο θεωρητικό υπόβαθρο στο οποίο βασίστηκε. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται η σημερινή απεικόνιση της προσφυγικής κρίσης και η διαχείριση αυτής μέσω διαφόρων πινάκων και γραφημάτων στα οποία διαφαίνεται ο αριθμός των παράτυπων αφίξεων στον Έβρο και στα ελληνικά νησιά και οι εθνικότητες αυτών, ο αριθμός των επαναπροωθήσεων και των διαμενόντων στα νησιά και στα διαμερίσματα, στους δικαιούχους του χρηματικού βοηθήματος της Ύπατης Αρμοστείας. Ακόμη γίνεται μία σύγκριση μεταξύ τριών ευρωπαϊκών πόλεων, οι οποίες αποτελούν τις τρεις χώρες με την μεγαλύτερη υποδοχή παράτυπων αφίξεων κατά τα τελευταία έτη. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μία ανάλυση των εννοιών του πρόσφυγα, του μετανάστη, του αναγνωρισμένου πρόσφυγα, καθώς και των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων αυτού, τη σημασία της μεταναστευτικής πολιτικής και των διαφόρων Συνθηκών και Συμφωνιών, όπως της Γενεύης και του Schengen, οι οποίες έχουν υπογραφεί κατά το παρελθόν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο το ελληνικό κράτος θέτει τα όρια του και ακόμη ακολουθεί τις ευρωπαϊκές κοινοτικές οδηγίες όπως είναι για παράδειγμα η είσοδος στη χώρα, η παραμονή σε αυτή, οι διαδικασίες στην Υπηρεσία Ασύλου. Έπειτα παρουσιάζονται τα προγράμματα ενσωμάτωσης της Ελλάδας και της Ευρώπης, για την ενσωμάτωση των προσφύγων στις χώρες ασύλου τους. Στα τελευταία κεφάλαια έχουμε τις απαντήσεις των εργαζομένων στις εμπλεκόμενες με το προσφυγικό υπηρεσίες και οργανισμούς στο ερωτηματολόγιο της εργασίας. Επίσης, πραγματοποιείται η συγγραφή όλων εκείνων που διαπιστώνουμε, για την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος που πραγματεύεται η συγκεκριμένη εργασία. Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης ως προς το προσφυγικό, κρίνεται μέτρια έως ικανοποιητικά, αν αναλογιστεί κανείς όλες τις παραμέτρους που συντελούν σε αυτήν και κυρίως την στάση της γειτονικής Τουρκίας ως προς τις προσφυγικές ροές. Αν η Ελλάδα φυσικά με την ενεργή συνδρομή της Ευρώπης εφαρμόσει μία σειρά δραστικών μέτρων, τότε θα καταφέρει να κάνει διαχειρίσιμη τη συγκεκριμένη κρίση.

Λέξεις - κλειδιά

Πρόσφυγας, διαχείριση κρίσης, μεταναστευτική πολιτική, ένταξη.

ABSTRACT

Greece due to its geographical location, is being considered the main gateway for third-country nationals, who wish to relocate to the most developed countries of Europe. This thesis aims to examine the real dimension of the refugee problem that has been rocking Greece and Europe in recent years and to provide possible ways of resolving the aforementioned problem. Introduction and summary the research questions and the theoretical background on which it was based. After, the current depiction of the crisis and the management, through various charts and graphs reflecting the number of irregular arrivals in Evros and the Greek islands and the relevant nationalities, the number of deported and the number of people residing in islands, apartments through UNHCR ESTIA program in all areas of Greece, who are beneficiaries of UNHCR's financial assistance. A comparison is also being made between three European cities. The third chapter analyzes the importance of immigration policy and the various Treaties and Agreements, such as Geneva and Schengen, which have been signed in the past and remain of the key pillars for refugee management.

The fourth chapter refers to the legislative framework based on which the Greek state sets its limits and follows the European Community directives such as the entry to a country, the Asylum Service procedures and the unaccompanied minors. The fifth chapter presents the integration programs of Greece and Europe. After, the survey based on the staff responses involved in the refugee services and organizations and the questionnaire on the refugee crisis management in Greece and Europe. Research are written and suggestions for addressing this problem addressed in this work. Additionally, are mentioned along with suggestions to tackle the aforementioned addressed topic. In conclusion, we can say that Greece's management of the refugee crisis to date is can be considered to be moderate to satisfactory, given all the factors contributing to it, and in particular the attitude of the neighboring Turkey with regards to the refugee flows. If Greece, with the active support of Europe, implements a series of drastic measures, the current crisis can be manageable.

Keywords

Refugee, crisis management, immigration policy, integration

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.1 Σημασία και σκοπός του μελετώμενου θέματος

Αν ανατρέξουμε σε όλες τις ιστορικές περιόδους της ανθρωπότητας θα διαπιστώσουμε πως ο άνθρωπος είχε μία τάση προς τη μετανάστευση. Το φαινόμενο αυτό οφειλόταν πάντοτε είτε λόγω μίας αυτόνομης ώθησης για βιοποριστικούς λόγους, είτε γινόταν βιαίως εξαιτίας διάφορων συνθηκών όπως κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών κ.α. Σε όλες τις χρονικές περιόδους η μετανάστευση γινόταν ή σε ατομικό ή ακόμη και σε μαζικό επίπεδο.

Η μετανάστευση συνδέθηκε στο παρελθόν από μία σειρά από αναταραχές ακόμη και από πολέμους ανά τον κόσμο. Όπως συμβαίνει και στη φυσική, όπου ένα ξένο σώμα προσπαθεί να εισχωρήσει σε ένα άλλο σώμα και κατά συνέπεια υπάρχει μία φυσική αντίδραση, έτσι και στους λαούς όταν εισέρχονται ξένοι λαοί και ιδίως όταν είναι διαφορετικής κουλτούρας, θρησκείας κ.α. είναι φυσικό επακόλουθο να υπάρχουν αντιδράσεις.

Τα τελευταία πέντε χρόνια η χώρα μας βρίσκεται μέσα σε μία δίνη προσφυγικών ροών, που είναι απόρροια του πολέμου στη Συρία, καθώς και των διάφορων κοινωνικοπολιτικών μεταβολών. Για όλους αυτούς τους λόγους, αποφασίστηκε η σύνταξη της παρούσας εργασίας ώστε να συγκεντρωθούν οι σημαντικότερες πτυχές του θέματος σε μία έρευνα αλλά και να γίνει μια προσπάθεια σφαιρικής της κάλυψης, με έμφαση στο τι καθεστώς ισχύει στην Ελλάδα.

1.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Λόγω της προσφυγικής κρίσης που βιώνει η χώρα μας, μέσα στην οικονομική κρίση, κρίνεται απαραίτητη η σωστή διαχείριση αυτής με τον οποιοδήποτε δυνατό τρόπο και φυσικά με την ουσιαστική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της.

- Ποια είναι τα μέτρα που έχουν παρθεί για το συγκεκριμένο ζήτημα; Κατά πόσο επηρέασαν το προσφυγικό οι υπάρχουσες διεθνείς συμφωνίες όπως η Συνθήκη της Γενεύης και η Σύμβαση Δουβλίνου; Τηρούνται αυτές και εάν ναι, κρίνονται ωφέλιμες;

- Κατά πόσο οι εμπλεκόμενοι φορείς (υπηρεσίες και ανθρωπιστικοί οργανισμοί) με το προσφυγικό ζήτημα είναι εκπαιδευμένοι σε θέματα προσφυγικής κρίσης και κατά πόσο τα μέσα που διαθέτουν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στις υπηρεσίες τους επηρεάζουν τη διαχείρισή της;
- Ποια είναι τα μέτρα εκείνα τα οποία λαμβάνονται για την ενσωμάτωση των προσφύγων; θεωρούνται επαρκείς η ενημέρωση και τα προγράμματα τα οποία την αφορούν;
- Κατά πόσο η ενσωμάτωση των προσφύγων στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας θα είναι ομαλή; Και η παρουσία τους εν τέλει στην ελληνική επικράτεια σημαίνει ταυτόχρονα και αύξηση των φαινομένων εγκληματικότητας;
- Υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων που διαθέτει κάθε περιφέρεια της Ελλάδας και κάθε χώρα της Ευρώπης ή το «βάρος» το επωμίζονται λίγοι.

Όλα τα παραπάνω είναι ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις και οι οποίες θα δοθούν είτε μέσω της έγκριτης βιβλιογραφίας και των άλλων πηγών που παρατίθενται στην παρούσα εργασία, είτε μέσω των αποτελεσμάτων-συμπερασμάτων από το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

1.3 Θεωρητικό υπόβαθρο

Λόγω του γεγονότος ότι το θέμα που πραγματεύεται η εργασία είναι σχετικά πρόσφατο δεν υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία.

Παρόλα αυτά η συλλογή των βασικών εννοιών του προσφυγικού και των στατιστικών στοιχείων που αποτυπώνουν την προσφυγική κρίση έγινε από μερικά βιβλία που εκδόθηκαν κυρίως την τελευταία δεκαετία.

Οι περισσότερες πληροφορίες εντοπίστηκαν καθαρά από διαδικτυακές πηγές όπως άρθρα, επίσημες κρατικές ιστοσελίδες όπως αυτές του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, αλλά και του προγενέστερου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων διεθνών οργανισμών.

1.4 Μεθοδολογία της έρευνας

Θέλοντας να δοθεί μία ολοκληρωμένη εικόνα στην παρούσα εργασία, πραγματοποιήθηκε μία έρευνα, πρωτογενής, η οποία υλοποιήθηκε με βάση τη χρήση του ερωτηματολογίου ως βασικό εργαλείο.

Το εν λόγω ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε αποκλειστικά από προσωπικές ερωτήσεις. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά στα προσωπικά e-mails, των εργαζομένων που εργάζονται πανελλαδικά είτε σε Δημόσιες Αρχές, είτε σε Ανθρωπιστικούς Οργανισμούς.

Παρότι το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε περισσότερα από 250 άτομα, το μειονέκτημα της έρευνας που διαπιστώθηκε είναι ότι πολλοί εκ των εργαζομένων δεν απάντησαν, για πολλούς και διάφορους λόγους στο ερωτηματολόγιο με αποτέλεσμα τη συλλογή μόνο 88 απαντήσεων. Παρόλα αυτά είναι κατατοπιστικά και αποδίδονται εκβάσεις.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε διαπιστώθηκε πως η διαχείριση του προσφυγικού δεν είναι μία εύκολη υπόθεση και πρέπει να θεωρείται υπόθεση όλων. Οι εργαζόμενοι στους εμπλεκόμενους φορείς θεωρούνται καταρτισμένοι χωρίς όμως να έχουν τα κατάλληλα μέσα στη διάθεση τους.

Η κοινή μεταναστευτική πολιτική, η καλύτερη εκμετάλλευση της χρηματοδότησης προς την Ελλάδα είναι κάποια από τα ζητούμενα. Πολύ πιθανόν να αυξηθούν τα κρούσματα της εγκληματικότητας διότι οι πολίτες τρίτων χωρών που θα εγκατασταθούν στη χώρα είναι διαφορετικών εθνικοτήτων, θρησκείων και αντιλήψεων, πράγμα το οποίο ενδεχομένως να προκαλέσει αναταραχές. Παράλληλα, καλούνται να αντιμετωπίσουν πολλές και διάφορες αντιξοότητες στην προσπάθειά τους να ενσωματωθούν στην ελληνική πραγματικότητα θα είναι τεράστιες, λόγω όλων των παραπάνω ιδιαιτεροτήτων τους (φυλετικών, θρησκευτικών, κ.α.), αλλά και της προκατάληψης από πλευράς των εγχώριων κατοίκων. Η εκπαίδευση των προσφύγων και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, θεωρούνται τα πιο σημαντικά κομμάτια που θα βοηθήσουν στην ομαλότερη ένταξη των προσφύγων.

Τέλος, ο συνδυασμός της καλύτερης φύλαξης των συνόρων και των επαναπροωθήσεων των παράτυπων αφίξεων, θεωρούνται οι ιδανικότερες λύσεις για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξει ισοκατανομή των προσφύγων.

1.5 Δομή της εργασίας

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας έγινε σύμφωνα με τις οδηγίες του Ακαδημαϊκού Εκπαιδευτηρίου, και ακολουθήθηκε η παρακάτω δομή:

Στο 2^ο κεφάλαιο ξεκινάει η Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας, η οποία τελειώνει και με το 5^ο κεφάλαιο. Στα τέσσερα, λοιπόν, αυτά κεφάλαια γίνεται ανάδειξη του προβλήματος μέσω της παρουσίασης της πρόσφατης εικόνας που ισχύει. Πιο συγκεκριμένα, στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των βασικών εννοιών και των ειδικών συνθηκών-συμφωνιών που σχετίζονται με το προσφυγικό ζήτημα, στο 4^ο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου και στο 5^ο γίνεται αναφορά στο θέμα της ένταξης των προσφύγων.

Ακολουθεί το 6^ο κεφάλαιο, το οποίο αποτελεί την έρευνα πεδίου, την παρουσίασή της και την παράθεση και ανάλυση των αποτελεσμάτων της. Στο 7^ο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα αλλά και οι προτάσεις που πηγάζουν από αμφότερες την πρωτογενή και τη δευτερογενή έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Αφίξεις, στοιχεία και μέτρα στήριξης

2.1 Αφίξεις στη Μεσόγειο

Τους πρώτους εννέα μήνες του 2019 στις χώρες της Μεσογείου υπήρξαν συνολικά 81.300 παράνομες αφίξεις. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα εισήλθαν 46.100 άτομα, στην Ιταλία 7.600, στην Ισπανία 23.300 άτομα, ενώ οι υπόλοιπες 11.300 παράτυπες αφίξεις πραγματοποιήθηκαν στις λοιπές μεσογειακές χώρες. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται τα στοιχεία που αφορούν στις παράνομες αφίξεις στις τρεις προαναφερθείσες χώρες, τους μήνες Ιανουάριο έως και Σεπτέμβριο και κατά τα έτη 2017, 2018 και 2019.¹

Πίνακας 1: Παράνομες αφίξεις σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία (2017-2019)

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2017	20.000	105.400	17.100
2018	37.300	21.000	43.200
2019	46.100	7.600	23.300
ΣΥΝΟΛΟ	103.400	133.600	83.600

Όπως διαπιστώνουμε από τα στοιχεία των τριών μεσογειακών χωρών που δέχονται τις περισσότερες προσφυγικές ροές και διαφαίνονται στον παραπάνω πίνακα, η Ελλάδα έχει αύξηση των παράτυπων αφίξεων κατά τα τελευταία τρία έτη, εν αντιθέσει με τις χώρες της Ιταλίας και της Ισπανίας οι οποίες έχουν μείωση αυτών. Ενδεχομένως, η μείωση των παράτυπων αφίξεων στις χώρες αυτές να οφείλεται στην πολιτική που ακολουθείται ως προς το θέμα αυτό και στην καλύτερη φύλαξη των συνόρων τους.

2.2 Η συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας & η στάση της δεύτερης

Στις 18 Μαρτίου 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Τουρκία συμφώνησαν στα παρακάτω σημεία δράσης:

¹ www.unchr.org

1. Όλοι οι παράνομοι μετανάστες θα επαναπροωθούνται στην Τουρκία.
2. Η επαναπροώθηση ενός Σύρου από τα νησιά στην Τουρκία, θα σημαίνει την επαναπροώθηση ενός άλλου Σύρου από την Τουρκία στην ΕΕ.
3. Η Τουρκία θα πρέπει να διαφυλάξει τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα της.
4. Όταν θα μειωθούν οι παράνομες διελεύσεις θα ακολουθήσει η ενεργοποίηση του εθελοντικού προγράμματος υποδοχής.
5. Η εφαρμογή του χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.
6. Θα υπάρξει χρηματοδότηση της Τουρκίας από την ΕΕ.
7. Η αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης².

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαφαίνονται στους πίνακες που ακολουθούν (κεφ. 2.2.1), και αφορούν τους συλληφθέντες παράνομους μετανάστες ανά μεθόριο, τις εθνικότητες αυτών και των αριθμό των επιστροφών τους, διαπιστώνει κανείς τη σημαντική αύξηση της παράνομης εισόδου από όλες τις συνοριακές πύλες της Ελλάδας. Επιπρόσθετα, οι επιστροφές των παράτυπων αφίξεων στην Τουρκία παρουσιάζουν σημαντική ύφεση. Τέλος, η πλειονότητα των εθνικοτήτων των εν λόγω αφιχθέντων δεν συγκαταλέγονται εύκολα σε αυτές που υπόκεινται σε καθεστώς πρόσφυγα, όπως είναι για παράδειγμα η Συριακή εθνικότητα λόγω πολέμου. Όλα τα παραπάνω συγκλίνουν στο να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η Συμφωνία αυτή για την παράνομη μετανάστευση δεν εφαρμόζεται και είναι αμφίβολο εάν θα επιτευχθεί ποτέ. Η σκληρή στάση της Τουρκίας και η μη τήρηση της Συμφωνίας από πλευράς της αποδεικνύουν ότι κάτι τέτοιο είναι μάλλον ανέφικτο. Μάλιστα, παρόλο που λαμβάνει «γενναίες» ευρωπαϊκές επιδοτήσεις ώστε να «συγκρατεί» τους πρόσφυγες εντός των συνόρων της, εκείνη αντίθετα τους «στέλνει» σωρηδόν. Η σκληρή και ταυτόχρονα εριστική στάση της Τουρκίας αποκαλύπτεται από τις δηλώσεις του προέδρου της Ερντογάν. Συγκεκριμένα, στις 8/9/2019 ο Τούρκος Πρόεδρος δήλωσε:

«Ξεκαθαρίσαμε στην Ευρώπη πως ή θα μοιραστούν το βάρος ή θα ανοίξουμε τις πύλες μας, διότι εμείς δαπανήσαμε 40 δισεκατομμύρια δολάρια... ή θα γίνει αυτό που λέμε ή δεν υπάρχει άλλος τρόπος από το να ανοίξουμε τις πύλες μας, ας το

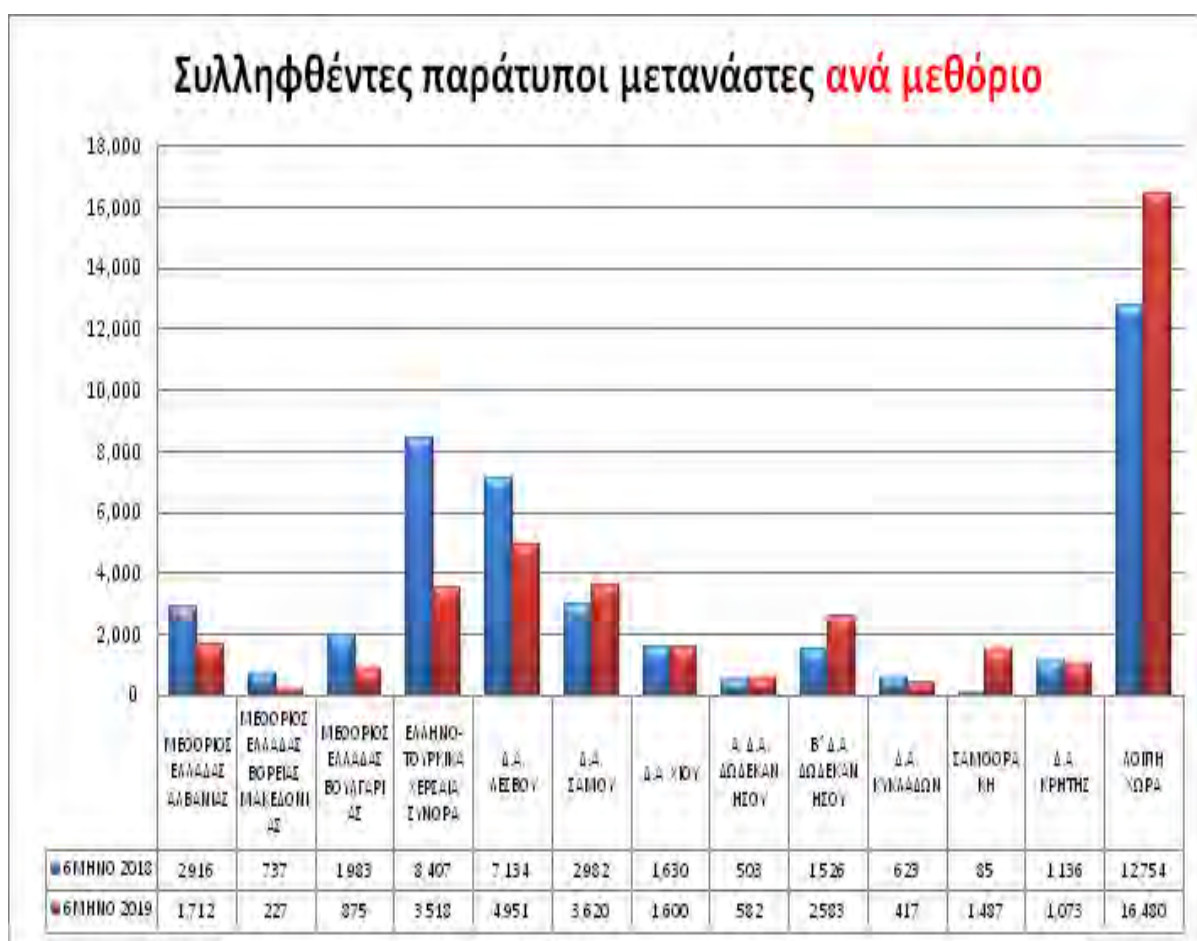
² www.consilium.europa.eu/en/press

σκεφτούν λίγο και εκείνοι»³.

Ενώ στις 24/12/2019 δήλωσε τα εξής:

«80.000 πρόσφυγες άρχισαν να κατευθύνονται προς τα σύνορα μας για να σωθούν από τους βομβαρδισμούς και ο αριθμός θα συνεχίσει να αυξάνεται εάν δεν σταματήσουν οι εχθροπραξίες. Στην περίπτωση αυτή η Τουρκία δεν θα σηκώσει μόνη της το βάρος του προσφυγικού. Η πίεση που θα δεχτούμε θα επηρεάσει αρχικά την Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή είναι αναπόφευκτο να υπάρξουν σκηνές ροών πριν από το μνημόνιο της 18ης Μαρτίου»⁴.

2.2.1 Στοιχεία της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα

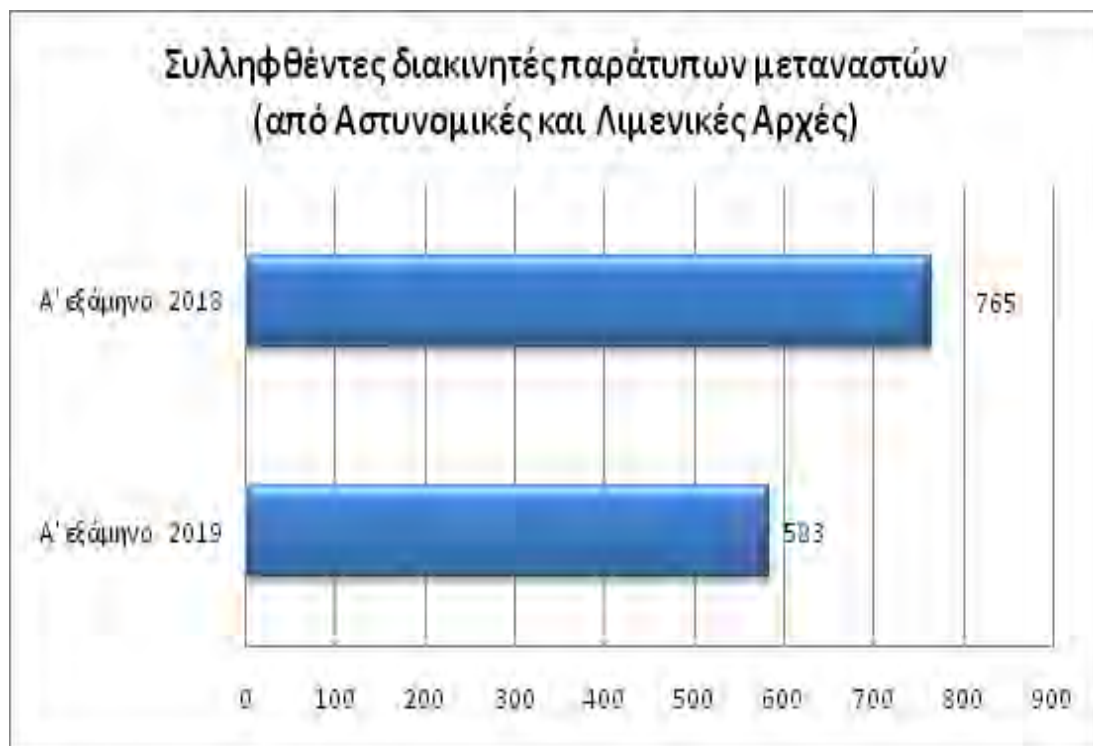


Γράφημα 1: Παράνομη μετανάστευση 2018 και 2019⁵

³ www.panhellenicpost.com

⁴ <http://www.eleftherostypos.gr>

⁵ www.astynomia.gr/



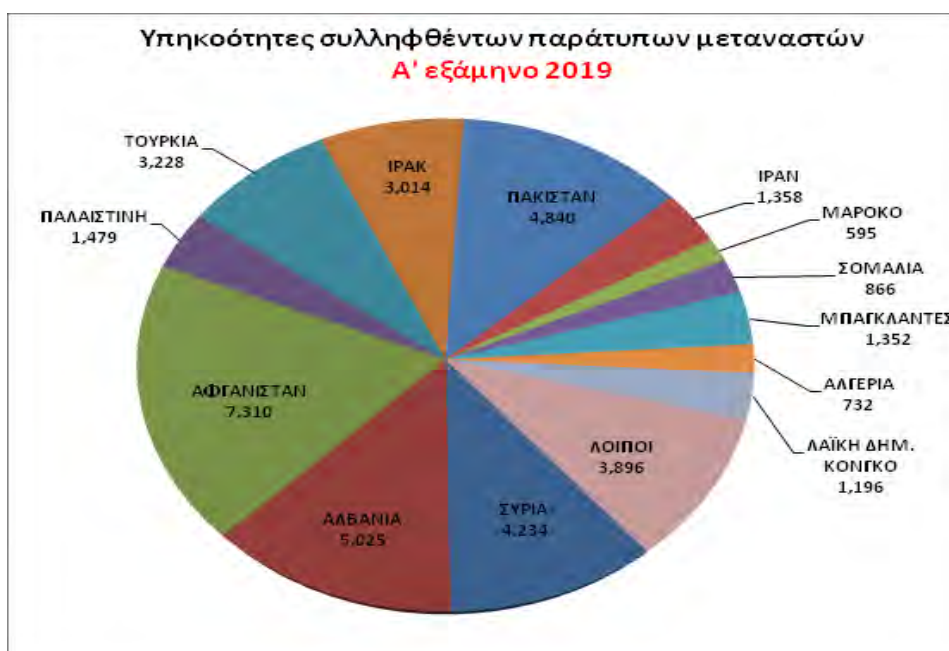
Γράφημα 2: Συλληφθέντες διακινητές⁶



Γράφημα 3: Επιστροφές παράτυπων μεταναστών⁷

⁶ www.astynomia.gr

⁷ www.astynomia.gr



Γράφημα 4: Υπερκόττητες συλληφθέντων παράνομων μεταναστών⁸

Αθήνα, 28/11/2019

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΝΟΡΩΝ,
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Α.)

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΑΝΑΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 27/11/2019

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΛΕΣΒΟΣ		ΧΙΟΣ		ΣΑΜΟΣ		ΛΕΡΟΣ		ΚΩΣ		ΛΟΙΠΑ ΝΗΣΙΑ**		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.
Κ.Υ.Τ.	16720	2840	5461	1014	7453	648	2177	860	3876	816			35687	6178
ΛΟΙΠΕΣ ΔΟΜΕΣ*	1324						138	120					1462	
ΧΩΡΟΙ	88	210							238	474			326	684
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΛ.ΑΣ. ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ Α.Τ.	0		9		5		4		1		49		68	
ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ	641	760	262	279	273	272	92	136	167	215	53	71	1488	1733
ΕΚΚΑ****	134	147	15	38	10	18							159	183
ΛΟΙΠΕΣ Μ.Κ.Ο.***	71	100											71	
ΑΤΥΠΕΣ ΔΟΜΕΣ****	0		0		0		0		0		64		64	
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΟ ΝΗΣΙ	18978		5747		7741		2411		4282		166		39325	
ΝΕΕΣ ΑΦΙΣΕΙΣ	140		26		121		0		0		0		287	
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ	48		12		1		12		7		0		80	
ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΒΑΣΕΙ ΚΟΙΝΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ	0		0		0		0		0		0		0	
ΕΒΕΛΟΥΣΙΕΣ ΔΟΜΗ	0		0		0		0		0		0		0	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ	0		0		0		0		0		0		0	

*ΛΕΣΒΟΣ: ΚΑΡΑ ΤΕΠΕ, ΛΕΡΟΣ: ΠΙΚΠΑ
 **Οι παραμένοντες στις δομές που λειτουργούν υπό το σχήμα της Υπατης Αρμοστείας αφορούν στις νήσους Ρόδο και Τήλο. Τα κρατητήρια Α.Τ. αφορούν στη νήσο Ρόδο.
 ***Ο αριθμός που αναφέρεται στις λοιπές Μ.Κ.Ο. της Λέσβου, αφορά οργανώσεις που δεν υπάγονται στον αυτονομιό της Υπατης Αρμοστείας.
 **** Πρόκειται για δομές δυναμικού χαρακτήρα, οι οποίες καλύπτουν έκτακτες και προσωρινές ανάγκες.
 ***** Η τελευταία επικαιροποίηση των στοιχείων από το ΕΚΚΑ έγινε την 27/11/2019.

Πίνακας 2: Απεικόνιση προσφυγικού στις 27/11/2019⁹

⁸ www.astynomia.gr/

Στον παραπάνω πίνακα γίνεται η αποτύπωση της τωρινής εικόνας σχετικά με τον αριθμό των διαμενόντων στα νησιά του Αιγαίου σύμφωνα με τα δεδομένα της 27^{ης} Νοεμβρίου 2019. Στη νήσο Λέσβο διαμένουν 18.978 άτομα, στη νήσο Χίο 5.747 άτομα, στη νήσο Σάμο 7.741 άτομα, στη νήσο Λέρο 2.411 άτομα, στη νήσο Κω 4.282 άτομα και στα υπόλοιπα νησιά 166 άτομα. Αν αναλογιστεί κανείς ότι το σύνολο των διαμενόντων στα ελληνικά νησιά είναι 39.325 άτομα με αυξητικές τάσεις, τότε θεωρείται επιτακτική ανάγκη η αποσυμφόρηση των νησιών και η καλύτερη διαφύλαξη των θαλάσσιων συνόρων της χώρας μας. Πως όμως θα μπορέσει η Ελλάδα να ανταπεξέλθει σε όλες αυτές τις απαιτήσεις; Επαρκούν τα μέτρα τα οποία έχει ήδη λάβει και τι θα ωφελούσε στην μείωση των προσφυγικών ροών τόσο από θαλάσσης όσο και από την δίοδο του Έβρου; Ερωτήματα που αφορούν σε πολλές συνιστώσες και που η απάντησή τους δεν είναι καθόλου απλή.

2.3 Ομάδες και μέτρα φύλαξης

Τα μέτρα φύλαξης, παρόλα αυτά, που έπρεπε να παρθούν είναι ήδη σε λειτουργία με βάση την Frontex και τη Europol. Πιο συγκεκριμένα:

A) Η Frontex είναι ο οργανισμός της Ευρώπης ο οποίος επιχειρεί και προωθεί την συνεργασία στα σύνορα των κρατών μελών της. Έχει ως στόχο την ομοιόμορφη και υψηλού επιπέδου επιτήρηση των συνόρων.

Ο οργανισμός της FRONTEX δημιουργήθηκε βάσει της Συμφωνίας του Σένγκεν, κατά την οποία καταργήθηκε ο έλεγχος μεταξύ των συνόρων των ευρωπαϊκών χωρών. Εκτός από την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης έχει ως σκοπό και την οικονομική διαχείριση των δαπανών που χρειάζεται η κάθε χώρα. Έχει βοηθητικό ρόλο, κυρίως ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης. (Léonard, 2010).

Τα καθήκοντα του οργανισμού είναι:

- α) Ο συντονισμός των κρατών μελών στη σωστή διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.
- β) Η εκπαίδευση των εθνικών συνοριοφυλάκων, καθώς και η καθιέρωση κοινής εκπαίδευσης.

⁹ www.infocrisis.gov.gr

- γ) Η ανάλυση κινδύνου.
- δ) Η παρακολούθηση των εξελίξεων και η επιτήρηση των συνόρων.
- ε) Η επιχειρησιακή συνδρομή όπου κρίνεται αναγκαία.
- στ) Η παροχή στήριξης σε επιχειρήσεις επαναπατρισμού.
- ζ) Ομάδες άμεσης επέμβασης (RABIT) (Κοροντζής, 2017).

B) Η Europol είναι η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, η οποία έχει ως σκοπό τη συνεργασία των κρατών μελών στην πάταξη του εγκλήματος. Στα καθήκοντα της περιλαμβάνονται:

- α) η συλλογή και η ανάλυση των πληροφοριών.
- β) Η ενημέρωση των αρχών.
- γ) Η διευκόλυνση των ερευνών που διεξάγονται στα κράτη-μέλη.
- δ) Η υποβολή αιτήματος στις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών-μελών για την έναρξη, διεξαγωγή ή συντονισμό των ερευνών.
- ε) Η στήριξη των κρατών-μελών σε θέματα μεγάλης σημασίας και διεθνών γεγονότων.
- στ) Η αξιολόγηση και η ανάλυση των εργασιών για την επίτευξη του στόχου. (Κοροντζής, 2017).

Τα μέτρα στήριξης αφορούν στα εξής:

- i. *Στη χρηματοδοτική στήριξη της Ε.Ε. στην Ελλάδα μέσω ειδικών ταμείων.* Α) Το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) προσπαθεί να βοηθήσει την Ελλάδα όσον αφορά στις διαδικασίες ασύλου και της υποδοχής, καθώς και στην ενσωμάτωση τους. Ουσιαστικά προωθεί την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και την εφαρμογή, την ενίσχυση και την ανάπτυξη μιας κοινής ενωσιακής προσέγγισης για το άσυλο και τη μετανάστευση. Β) Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA) προσπαθεί να στηρίξει τις ενέργειες για την διατήρηση της εποπτείας των συνόρων, καθώς και για την πάταξη του εγκλήματος που διενεργείται σε αυτά. Προωθεί, εν προκειμένω, την εφαρμογή της στρατηγικής για την εσωτερική ασφάλεια, τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Το TEA αποτελείται από δύο τμήματα: το TEA - Σύνορα και Θεωρήσεις και το TEA – αστυνομική συνεργασία. Τέλος, παρέχεται

χρηματοδοτική στήριξη για τη διαχείριση της κρίσης. Μέσω στήριξης έκτακτης ανάγκης, με στόχο, μεταξύ άλλων, τη χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας σε οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμοί (European Commission, 2020).

- ii. Στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ¹⁰. Το οποίο περιλαμβάνει κατοικίες και διαμερίσματα, τα οποία είναι μισθωμένα και παρέχονται σε διάφορες ευάλωτες ομάδες του προσφυγικού πληθυσμού με σκοπό να τους βοηθήσει ώστε να έχουν καλύτερη πρόσβαση στις κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες βρίσκονται εντός των πόλεων (25.545 ο αριθμός θέσεων στέγασης, 4.489 ο αριθμός μονάδων, 97,1% το ποσοστό πληρότητας). Παρακάτω, παρατίθενται κάποιες λεπτομέρειες για τον προσφυγικό πληθυσμό.

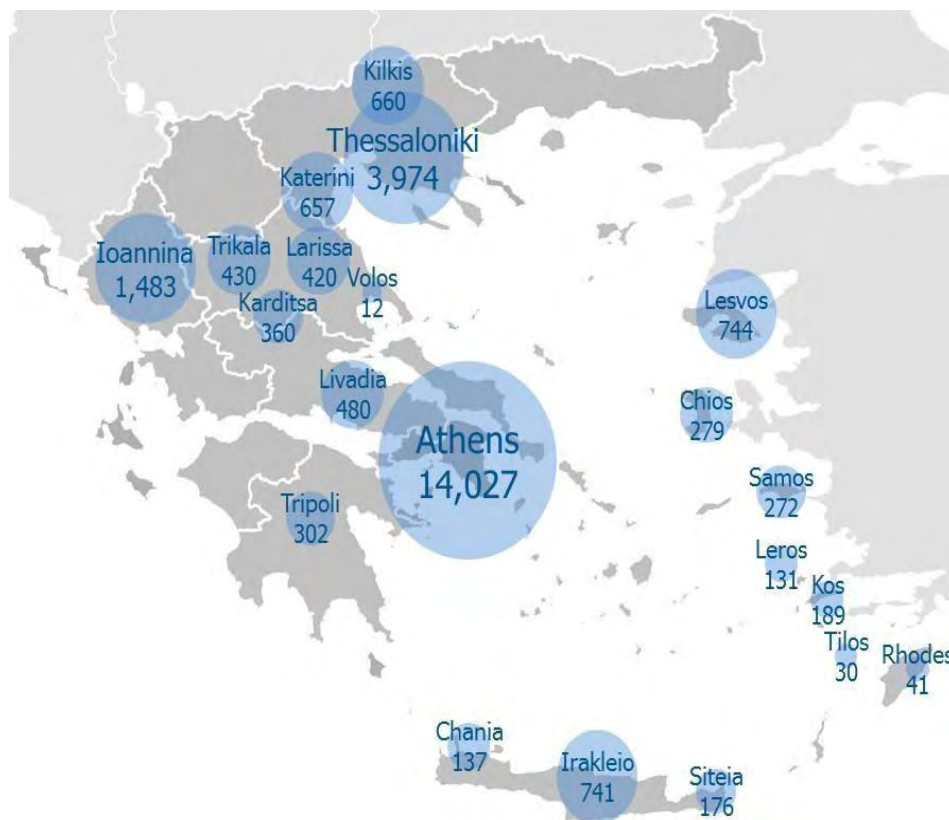
α) Δημογραφικά στοιχεία: Η πλειονότητα είναι οικογένειες, κατά μέσο όρο πενταμελείς. Περισσότεροι του ενός στους τρεις ωφελούμενους πληρούν τουλάχιστον ένα από τα κριτήρια ευαλωτότητας για συμμετοχή στο Πρόγραμμα. Οι τρεις πιο κοινές περιπτώσεις ευαλωτότητας είναι: 11% Σοβαρό ιατρικό πρόβλημα, 3% Μονογονεϊκή οικογένεια 3%, Αναπηρία 3%.

β) Εθνικότητες: Το 88% των ατόμων που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Στέγασης, είναι Σύροι, Ιρακινοί, Αφγανοί, Ιρανοί ή Κονγκολέζοι (Λ.Δ.Κ.). Ωστόσο, τα άτομα που φιλοξενούνταν ως το τέλος Οκτωβρίου του 2019 μιλούσαν περισσότερες από 30 διαφορετικές μητρικές γλώσσες.

γ) Τύποι στέγασης: Περισσότερες από τέσσερις στις πέντε θέσεις στέγασης είναι σε διαμερίσματα. Οι υπόλοιπες είναι σε κτίρια.

δ) Περιοχές όπου παρέχεται στέγαση: Στέγαση για αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους πρόσφυγες παρέχεται σε 14 πόλεις στην ενδοχώρα και σε 7 νησιά. Περισσότερες από τις μισές θέσεις στέγασης, το 55%, βρίσκονται στην Αθήνα, το 38% στην υπόλοιπη ηπειρωτική Ελλάδα, ενώ το 7% βρίσκεται στα νησιά.

¹⁰ http://estia.unhcr.gr/el/home_page/



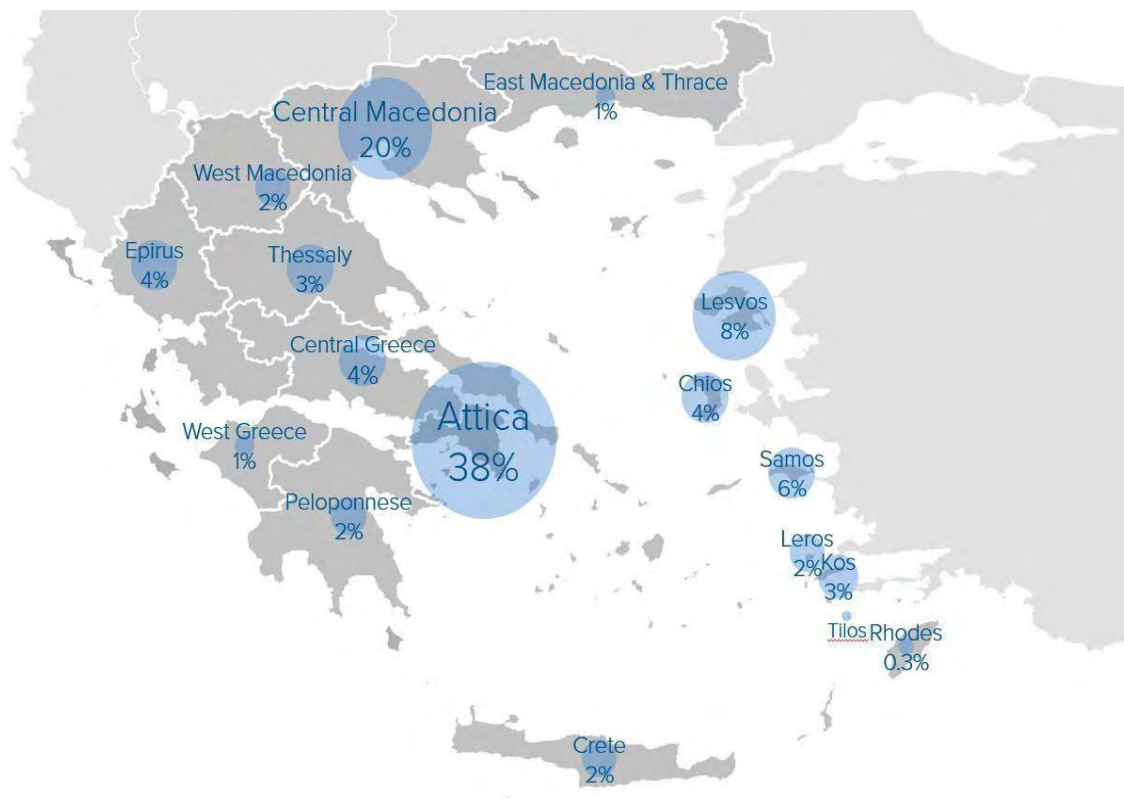
Εικόνα 1: Χάρτης απεικόνισης αριθμών και περιοχών στέγασης προσφύγων

- iii. Στην παροχή Οικονομικής Βοήθειας: Η παροχή βοήθειας δίδεται στους αιτούντες άσυλο, δίνοντας τους προπληρωμένες κάρτες και σε μηνιαία βάση, με σκοπό να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και παράλληλα να ενισχύσουν την τοπική οικονομία.

A) Τα δημογραφικά στοιχεία των λαβόντων οικονομική βοήθεια έχουν ως εξής: Η επιλεξιμότητα αξιολογείται στη βάση της ημερομηνίας που κάποιος μπήκε στη χώρα, του νομικού καθεστώτος και της τοποθεσίας όπου βρίσκεται. Από τα 76.628 άτομα που έλαβαν οικονομική βοήθεια, οι 14.900 χαίρουν διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα. Από τις 38.686 οικογένειες, το 23% ήταν γυναίκες, το 40% άντρες και το 37% παιδιά. Το 31% του συνόλου που έλαβε οικονομική βοήθεια ήταν οικογένειες των πέντε ή περισσότερων ατόμων και ένα ποσοστό 33% ήταν μόνοι ενήλικες. Το 74% των ατόμων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας μέσω προπληρωμένων καρτών είναι Σύριοι, Αφγανοί, Ιρακινοί και Κονγκολέζοι. Το ποσό που διανεμήθηκε μέσω προπληρωμένων καρτών σε κάθε νοικοκυριό είναι ανάλογο του μεγέθους της οικογένειας. Κυμαίνεται από τα 90 ευρώ για ένα άτομο που διαμένει σε χώρο

όπου παρέχεται φαγητό, ως τα 550 ευρώ για μια οικογένεια των επτά ή περισσότερων ατόμων, στους οποίους δεν παρέχεται φαγητό.

Β) Οι περιοχές διαμονής ατόμων που λαμβάνουν Οικονομική Βοήθεια είναι 115. Το 38% των ατόμων αυτών βρίσκονται στην Αττική, το 23% βρίσκεται στα νησιά και το 20% στην Κεντρική Μακεδονία, όπως δείχνει και ο επόμενος χάρτης.



Εικόνα 2: Χάρτης απεικόνισης περιοχών που οι πρόσφυγες λαμβάνουν Οικονομική Βοήθεια

- iv. Στην EASO: η οποία δημιουργήθηκε με σκοπό ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου και παρέχει:
- Μόνιμη υποστήριξη και ενθάρρυνση της κοινής ποιότητας της διαδικασίας ασύλου.
 - Ειδική στήριξη με τη μορφή εξατομικευμένης βοήθειας, δημιουργίας ικανοτήτων, μετεγκατάστασης, ειδικής υποστήριξης και ειδικών εργαλείων ελέγχου ποιότητας.
 - Υποστήριξη έκτακτης ανάγκης ως αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.

- Υποστήριξη πληροφοριών και ανάλυσης με κοινή χρήση και συγχώνευση πληροφοριών και δεδομένων.
- Τη στήριξη της εξωτερικής διάστασης του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, υποστηρίζοντας εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες για την επίτευξη κοινών λύσεων¹¹.

¹¹ <https://www.easo.europa.eu>

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Βασικές έννοιες και Συμβάσεις

3.1 Βασικές έννοιες

3.1.1. Ο ορισμός της μετανάστευσης

Σύμφωνα με τον Τσαούση (2006), η μετανάστευση είναι η μόνιμη ή η προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή κοινωνικού συνόλου. Ως ένα λειτουργικό σύστημα ανακατανομής του πληθυσμού από χώρες και περιοχές λιγότερο ανεπτυγμένες και οι οποίες κυριαρχούνται από καταδυναστευτικά καθεστώτα προς χώρες με οικονομική και κοινωνική ευμάρεια και δημοκρατική σταθερότητα αποτελεί μία διεργασία που η απαρχή της τοποθετείται βαθιά μέσα στο χρόνο. Το φαινόμενο της μετανάστευσης αποτελεί συνάρτηση μιας σειράς παραγόντων οι οποίοι συνδέονται με τη γενικότερη οικονομική κατάσταση και τις γεωπολιτικές συνθήκες κατά την οποία λαμβάνει χώρα. Διάφορες αιτίες όπως η έλλειψη χώρου, ο υπερπληθυσμός, η κοινωνική ανισότητα, η φτώχεια και οι πόλεμοι, ώθησαν τον άνθρωπο στην απόφαση να μετακινηθεί. Το μεταναστευτικό είναι ένα πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από πολλές ανόμοιες διαδικασίες και καταστάσεις και αφορά διαφορετικές κατηγορίες ανθρώπων και εθνοτήτων, προσδιοριζόμενο από ένα πλήθος κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών παραγόντων (Κασιμάτη, 2004· Παλαιολόγου & Ευαγγέλου, 2003· Εκπ@ιδευτικός κύκλος, 2014).

3.1.2 Ο ορισμός του πρόσφυγα

«Πρόσφυγας θεωρείται παν πρόσωπο που για δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας ταύτης ή εάν μη έχων υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενο συνέπεια τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτήν» (Σύμβαση της Γενεύης, 1951, άρθρο 1 Α2).

3.1.3 Ο ορισμός του μετανάστη

Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων:

«Μετανάστης είναι το πρόσωπο που για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που αναφέρονται στον ορισμό του πρόσφυγα εγκαταλείπει οικειοθελώς τη χώρα του με σκοπό να εγκατασταθεί αλλού. Μπορεί, δε, να ωθείται από την επιθυμία για αλλαγή ή για περιπέτεια ή από οικογενειακούς ή άλλους προσωπικούς λόγους. Εάν ωθείται αποκλειστικά από οικονομικά κίνητρα, είναι οικονομικός μετανάστης και όχι πρόσφυγας» (σελ.23).

Πιο λεπτομερώς, λόγω του γεγονότος ότι τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι μετανάστες χρησιμοποιούν τις ίδιες διαδρομές όταν εισέρχονται στη χώρα, η διαδικασία διαχωρισμού τους θεωρείται περίπλοκη. Όταν οι συγκεκριμένοι αιτηθούν άσυλο, τότε οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας Ασύλου που διαχειρίζονται τις υποθέσεις προσπαθούν με διάφορα «εργαλεία», να καταλάβουν τόσο την χώρα προέλευσης τους, όσο και για το ποιοι διαθέτουν προσφυγικό προφίλ¹².

3.2 Η μετανάστευση στη σύγχρονη ιστορία

Κατά την περίοδο 1890-1917 παρατηρήθηκε η πρώτη μαζική εξωτερική μετανάστευση περίπου 450.000 Ελλήνων, κυρίως προς την Αμερική, όπου οδηγήθηκαν μετά την «σταφιδική κρίση» (κρίση που έπληξε τον αγροτικό πληθυσμό, σχετικά με την καλλιέργεια της σταφίδας), αναζητώντας ένα καλύτερο επίπεδο ζωής. Η μεταναστευτική αυτή πορεία σταμάτησε με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (Πεσμαζόγλου, 2015).

Μετά τον πόλεμο η Ελλάδα και άλλες χώρες μετατρέπονται σε χώρες υποδοχής μεταναστών. Οι μετανάστες χαμηλού μορφωτικού επιπέδου μετακινούνταν προς τη Βόρεια Ευρώπη, εν αντιθέσει με τους μετανάστες που μετακινούνταν προς τη Νότια Ευρώπη οι οποίοι προέρχονταν από διάφορα κράτη, είχαν διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο και εισέρχονταν κατά κανόνα παράνομα στη χώρα (Ναζάκης, 2003).

Από το 1980 και μετά, η Ελλάδα έγινε χώρα κυρίως «διέλευσης» μεταναστών/αιτούντων άσυλο από την Ανατολική Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Κατά την περίοδο αυτή, το Γραφείο Ελλάδος μερίμνησε για την μετανάστευση περίπου 89.000 αλλοδαπών μεταναστών και προσφύγων, κυρίως προς τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Ωστόσο από τις αρχές 1990, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων η Ελλάδα κατέστη de facto χώρα μόνιμης εγκατάστασης μεταναστών, κυρίως από την

¹² www.asylo.gov.gr

Κεντρική, Ανατολική Ευρώπη και από την Αλβανία.

Από το 2007, ο αριθμός των μεταναστών και αιτούντων άσυλο που εισέρχονταν με πλοία δια μέσου του Αιγαίου, αυξήθηκε σημαντικά. Ωστόσο, από το 2010, περίπου το 85% των παράνομων διελεύσεων των συνόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο γινόταν από την Τουρκία προς την Ελλάδα. Το 2011, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπίστωσε ότι το 90% όλων των άτυπων εισόδων στην Ευρώπη συντελείται δια μέσου των ελληνικών συνόρων¹³.

3.2.1 Το φαινόμενο της Ειδομένης

Πρόκειται για ένα μικρό μέρος στα σύνορα της Ελλάδας και της Βόρειας Μακεδονίας, το οποίο αποτέλεσε το πέρασμα των προσφύγων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι πρόσφυγες περπατούσαν παράλληλα με τις γραμμές του τρένου και έτσι, ήδη από το 2014, άρχισαν να συγκεντρώνονται οι πρώτοι πρόσφυγες δίπλα στις συνοριακές γραμμές του τρένου που οδηγούν στη Σερβία. Το 2015 περνούσαν τα σύνορα καθημερινά 5.000 άτομα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει μία οργανωμένη δομή, λόγω του ότι η ελληνική κυβέρνηση ήταν αντίθετη στη δημιουργία μίας τέτοιας δομής. Επειδή ήθελε να διατηρήσει σε χαμηλό επικοινωνιακό επίπεδο το πέρασμα της Ειδομένης και να μην θεωρηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως βοήθεια η παράνομη διάσχιση των συνόρων. Τον Σεπτέμβριο του 2015 δημιουργήθηκε ένας χώρος προσωρινής παραμονής όπου παρείχαν στους πολίτες τρίτων χωρών υπηρεσίες ανθρωπιστικής βοήθειας, είδη πρώτης ανάγκης και ιατρική παρακολούθηση, με δυνατότητα φιλοξενίας 1.200 ατόμων. Ο μεγαλύτερος αριθμός που διέσχισε τα σύνορα σημειώθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015, όπου 8.400 άνθρωποι πέρασαν από αυτά.

Στις 5 Μαρτίου 2016 εφαρμόστηκε το πλήρες κλείσιμο των συνόρων και η εκκένωση της Ειδομένης, εγκλωβίζοντας έτσι στην Ελλάδα έναν αξιοσημείωτο αριθμό πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στην Αττική και στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής των πολιτών τρίτων χωρών στην Ειδομένη, η οποία μπορεί να κρατούσε και για διάστημα πολλών ημερών, κάτω από ακραίες καιρικές συνθήκες και χωρίς την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, σημειώθηκαν πολλά περιστατικά βίας, κλοπών, καθώς και βίαιες επαναπροωθήσεις από την πλευρά των αστυνομικών δυνάμεων

¹³ <https://greece.iom.int/el/>

της γείτονος χώρας (Σπυροπούλου & Χριστόπουλος, 2016).

3.3 Συμφωνίες και Συμβάσεις

3.3.1 Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948)

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου του 1948, ήταν το αποτέλεσμα των συνεπειών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Με τη λήξη του πολέμου και τη δημιουργία των Ηνωμένων Εθνών, η διεθνής κοινότητα ορκίστηκε να μην ξανασυμβούν ποτέ στο μέλλον οι αγριότητες και η κτηνωδία που προκάλεσε αυτός ο φονικός πόλεμος (60 εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους – 20 εκατ. στρατιώτες και 40 εκατ. άμαχοι). Οι ηγέτες του κόσμου αποφάσισαν να συμπληρώσουν τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών με ένα οδικό χάρτη που θα εγγυάτο τα δικαιώματα για όλους τους ανθρώπους παντού στον κόσμο¹⁴.

3.3.2 Η Σύμβαση της Γενεύης 1951

Η σχετική σύμβαση αφορά στην εφαρμογή ενός συνόλου συμβάσεων και αρχών διεθνούς δικαίου για την προστασία των προσφύγων, το οποίο ξεκίνησε τον 20ο αιώνα από την Κοινωνία των Εθνών και ολοκληρώθηκε με τη συγκεκριμένη σύμβαση. Το Πρωτόκολλο οριοθετεί την έννοια του πρόσφυγα και αφαιρεί τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς που έθετε η αρχική Σύμβαση σύμφωνα με τους οποίους μόνο άτομα που εμπλέκονταν στα γεγονότα που συνέβησαν στην Ευρώπη πριν την 1η Ιανουαρίου του 1951, μπορούσαν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου¹⁵.

3.3.3 Η Συμφωνία Schengen 1985

Η Συμφωνία Schengen υπογράφηκε το 1985 αρχικά μεταξύ πέντε κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζοντας ένα πλαίσιο ενιαίας αντιμετώπισης των συμβαλλόμενων κρατών στα ζητήματα παροχής αδειών εισόδου και διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών με σκοπό την μελλοντική παύση στους ελέγχους μεταξύ των κρατών-μελών. Οι βασικές αρχές για τη χορήγηση πολιτικού ασύλου

¹⁴ www.amnesty.gr

¹⁵ www.unhcr.gr

είναι οι εξής: α) ο σεβασμός, β) η εξέταση κάθε αίτησης ασύλου σε οποιοδήποτε από τα κράτη-μέλη και γ) ο ορισμός του αρμόδιου κράτους για την αποκλειστική εξέταση και επεξεργασία της αίτησης ασύλου (Μαρμάνη, 2018).

3.3.4 Ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας 1967

Η Ύπατη Αρμοστεία αποτελεί βοηθητικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, εξουσιοδοτημένο από το Πρωτόκολλο του 1967 να φροντίζει για το συντονισμό των ανθρωπιστικών ενεργειών του ΟΗΕ και των συμβαλλομένων κρατών για τους πρόσφυγες. Το έργο της Ύπατης Αρμοστείας είναι ανθρωπιστικό και κοινωνικό και δεν φέρει σε καμία περίπτωση πολιτικό χαρακτήρα.

Αποστολή της Ύπατης Αρμοστείας είναι η αναζήτηση μακροπρόθεσμων λύσεων στα προβλήματα των προσφύγων, με στόχο να επιτευχθεί είτε ο άμεσος και ομαλός επαναπατρισμός τους, είτε η μετεγκατάσταση τους σε άλλες χώρες υποδοχής ή τέλος η καθ' όλα ενσωμάτωσή τους στις χώρες που τους παρέχουν άσυλο. Επεμβαίνει όμως και σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης παρέχοντας μέσω των εκπροσώπων και συνεργατών της υλική βοήθεια (Μαρμάνη, 2018).

3.3.5 Ο Κανονισμός Δουβλίνου

α) Ποιος είναι ο κανονισμός Δουβλίνου

«Η βασική αρχή του κανονισμού του Δουβλίνου είναι ότι η ευθύνη για την εξέταση αίτησης βαρύνει κατά κύριο λόγο το κράτος μέλος που διαδραμάτισε τον μεγαλύτερο ρόλο στην είσοδο ή διαμονή του αιτούντος στην ΕΕ. Τα κριτήρια για τον καθορισμό της ευθύνης καλύπτουν κατά ιεραρχική σειρά από οικογενειακούς λόγους ως την πρόσφατη κατοχή θεώρησης ή άδειας παραμονής σε ένα κράτος μέλος, και το κατά πόσον ο αιτών εισήλθε παράνομα ή νόμιμα στην ΕΕ. Η πείρα που έχει αποκτηθεί από το προηγούμενο σύστημα κατέδειξε, ωστόσο, την ανάγκη καλύτερης αντιμετώπισης καταστάσεων ιδιαίτερης πίεσης στις ικανότητες υποδοχής και στα συστήματα ασύλου των κρατών μελών» (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου, της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2003¹⁶).

β) Βασικά επιτεύγματα του Κανονισμού

Οι διαδικασίες που ακολουθούνται για την προστασία των αιτούντων άσυλο είναι:

- η σωστή αντιμετώπιση των διαφόρων δυσλειτουργιών στα συστήματα ασύλου.
- Η εφαρμογή υποχρεωτικών διατάξεων όπως η προσωπική συνέντευξη και

¹⁶ www.asylo.gov.gr

- η προστασία των ανηλίκων.
- ο Η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας.
- ο Η όλη διαδικασία ολοκληρώνεται εντός έντεκα μηνών¹⁷.

3.3.6 «Διεθνής Προστασία»

Διεθνής προστασία θεωρείται η αναγνώριση ενός ατόμου ως πρόσφυγα.

Η χορήγηση ασύλου δίδεται στα άτομα εκείνα τα οποία αποχωρούν από την χώρα καταγωγής τους και δεν μπορούν να επιστρέψουν σε αυτή, υπό το φόβο δίωξης. Η χορήγηση ασύλου γίνεται υπό προϋποθέσεις, οι οποίες βασίζονται στο Καθεστώς των Προσφύγων και στη Σύμβαση της Γενεύης και για λόγους δίωξης όπως: η φυλή, η θρησκεία, η εθνικότητα, η συμμετοχή σε ιδιαίτερες ομάδες και οι πολιτικές πεποιθήσεις. Η παροχή ασύλου σε άτομα που το δικαιούνται είναι υποχρέωση μίας χώρας¹⁸.

3.3.7 Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο (2008)

Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο αποτελεί τη βάση για μία κοινή μεταναστευτική πολιτική μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό:

- α) Την πάταξη της παράνομης μετανάστευσης και τον συντονισμό της νόμιμης.
- β) Την σύνταξη και εφαρμογή κοινών πολιτικών που αφορούν τόσο το άσυλο, όσο και την ενσωμάτωση.

γ) Τους εντατικούς συνοριακούς ελέγχους (Καλοφωλιάς, 2011).

3.3.8 Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια για τη μετανάστευση

3.3.8.1 Συμβούλιο Τάμπερε (1999)

Στο συγκεκριμένο συμβούλιο πάρθηκε η απόφαση να υπάρξει συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των χωρών προέλευσης τους, καθώς και η εφαρμογή του ενιαίου ασύλου.

3.3.8.2 Συμβούλιο Σεβίλλης (2002)

¹⁷ www.asylo.gov.gr

¹⁸ www.asylo.gov.gr

Οι συμφωνίες επανεισδοχής, τα προγράμματα επαναπατρισμού και η καλύτερη φύλαξη των συνόρων αποτέλεσαν τα βασικότερα σημεία συζήτησης στο συμβούλιο αυτό.

3.3.8.3 Συμβούλιο Θεσσαλονίκης (2003)

Το 2003, υπό την ελληνική προεδρία, προτάθηκε στο Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης να συσταθεί μια ειδική επιχειρησιακή δύναμη ώστε να φυλάσσονται τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ (Frontex).

3.3.8.4 Συμβούλιο της Χάγης (2004)

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Χάγης έθεσε τις βάσεις για το πρόγραμμα της Χάγης (2004-2009), στο οποίο διατυπώνονται οι ακόλουθες προτεραιότητες για την Ε.Ε. με στόχο την εξασφάλιση της ασφάλειας, της δικαιοσύνης και της ελεύθερης μετακίνησης των πολιτών στην ΕΕ:

- η ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ιθαγένειας και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας.
- Η επίτευξη ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ της προστασίας του ιδιωτικού βίου και της ασφάλειας κατά τη διαβίβαση πληροφοριών.
- Η διαμόρφωση στρατηγικής αντίληψης σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα και την παράνομη μετανάστευση.
- Η εγγύηση ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης και ο καθορισμός μιας ισόρροπης αντιμετώπισης της μετανάστευσης.
- Η θέσπιση κοινής διαδικασίας σε θέματα ασύλου.
- Η μεγιστοποίηση των θετικών συνεπειών της μετανάστευσης.
- Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης και η κατανομή των αρμοδιοτήτων και μέριμνα για την αλληλεγγύη» (Καλοφωλιάς, 2011).

3.3.9 «Τι είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας»

«Οι προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος αυτού διέπονται από την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το καθεστώς επικουρικής προστασίας χορηγείται σε πρόσωπα που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους. Η σοβαρή βλάβη, σύμφωνα με το νόμο, συνίσταται σε:

- α) θανατική ποινή ή εκτέλεση, ή
- β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, ή
- γ) σοβαρή προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω βίας ασκούμενης αδιακρίτως σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης»¹⁹.

¹⁹ www.asylo.gov.gr

3.3.10 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία

α) Δικαιώματα

- Η δωρεάν εκπαίδευση.
- Η επαγγελματική κατάρτιση.
- Η χορήγηση επιδόματος αναπηρίας σε άτομα που το δικαιούνται.
- Δεν επιτρέπεται να απελαθούν προτού εξεταστεί το αίτημα τους.
- Επιτρέπεται να κυκλοφορούν σε όλη τη χώρα εκτός και αν υπάρχει γεωγραφικός περιορισμός.
- Η στέγαση εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα σε κάποια δομή φιλοξενίας.
- Να εργάζονται.
- Να ασφαίζονται εργασιακά.
- Να τους παρέχεται υγειονομική περίθαλψη.

β) Υποχρεώσεις

- Πρέπει να παραμείνουν στη χώρα έως ότου εξεταστεί το αίτημα τους.
- Να συνεργάζονται για όλα τα θέματα με τις αρμόδιες αρχές.
- Να πηγαίνουν οι ίδιοι για τις υποχρεώσεις τους στην Υπηρεσία Ασύλου.
- Να ενημερώνουν για τυχόν αλλαγές στη διεύθυνση κατοικίας τους και στα στοιχεία τους.

3.4 Μεταναστευτική Πολιτική

3.4.1 Τι είναι μεταναστευτική πολιτική

Η μεταναστευτική πολιτική με τη σειρά της διακρίνεται σε δύο επιμέρους κατηγορίες:

- α. στην πολιτική ρύθμισης και ελέγχου της μετανάστευσης·
- β. στην πολιτική ενσωμάτωσης των μεταναστών.

Η πολιτική ρύθμισης και ελέγχου της μετανάστευσης αναφέρεται ως έννοια στον «έλεγχο που ασκεί ένα κυρίαρχο κράτος στην είσοδο αλλοδαπών πολιτών στο έδαφός του και στην πρόσβασή τους στην παραμονή και στην εργασία».

Συνεπώς αναφέρεται στους συγκεκριμένους κανόνες και τη συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία προσδιορίζει την επιλογή και την είσοδο των αλλοδαπών πολιτών στην επικράτεια της χώρας υποδοχής. Η πολιτική αυτή, επομένως, συμβάλλει καθοριστικά στον προσδιορισμό τόσο της ποσοτικής όσο και της

ποιοτικής διάστασης του μεταναστευτικού αποθέματος στην χώρα υποδοχής, καθώς καθορίζει αφενός τον αριθμό των αλλοδαπών, οι οποίοι εισέρχονται και παραμένουν στην χώρα υποδοχής, αφετέρου τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους²⁰.

3.4.2 Η Σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρώπη

Στην σύντομη ιστορική πορεία της η ευρωπαϊκή στρατηγική για την μετανάστευση γνώρισε ραγδαίες ανατροπές και αναθεωρήσεις και παρά τις κοινές δεσμευτικές ρυθμίσεις σε επιμέρους ζητήματα, η υιοθέτηση μιας ενιαίας ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής παραμένει ακόμη και σήμερα το ζητούμενο.

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να διαχειριστούν την εγκατάσταση των μεταναστών στις χώρες τους όχι με βάση την ασφάλεια αλλά βάσει των δικαιωμάτων των μεταναστών (Καψάλης, 2011).

Μία μακρόπνοη και ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, που βασίζεται στην αλληλεγγύη, αποτελεί βασικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μεταναστευτική πολιτική έχει ως στόχο να καθιερώσει μία ισορροπημένη προσέγγιση έναντι της νόμιμης και της παράνομης μετανάστευσης. Στις 13 Μαΐου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση. Το πρόγραμμα δράσης προτείνει άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης στη Μεσόγειο, καθώς και μέτρα που πρέπει να ληφθούν τα προσεχή έτη για την καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης από κάθε άποψη. Σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, η Επιτροπή προτείνει τον προσανατολισμό σε τέσσερις κατευθύνσεις: μείωση των κινήτρων για παράνομη μετανάστευση· διαχείριση των συνόρων – διάσωση ζωών και διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων· ανάπτυξη ισχυρότερης κοινής πολιτικής ασύλου· και εφαρμογή μιας νέας πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση με τον εκσυγχρονισμό και την αναθεώρηση του καθεστώτος της «μπλε κάρτας», τον καθορισμό νέων προτεραιοτήτων στις πολιτικές ένταξης και τη βελτιστοποίηση των πλεονεκτημάτων της μεταναστευτικής πολιτικής για τα πρόσωπα και τις χώρες καταγωγής²¹.

²⁰ www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.16.

²¹ www.europarl.europa.eu/ Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017,σελ. 1, 3)

3.4.3 Η Αρχή της Επιλεκτικής Ποιοτικής Μετανάστευσης

Αναφέρεται στην προώθηση ενός στρατηγικού προτύπου και στη χάραξη μίας μεταναστευτικής πολιτικής που θα βασίζεται σε δύο άξονες: 1) Στην προσέλκυση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και 2) στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης (Καψάλης, 2011).

Τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορούν να εισχωρήσουν οι μετανάστες σε μία χώρα είναι τα παρακάτω:

- α. βάσει του αριθμού.
- β. βάσει της πολιτισμικότητας.
- γ. βάσει της κοινωνικής υπόστασης.

Η κοινωνική υπόσταση, συγκεκριμένα, αφορά:

- α. το μορφωτικό επίπεδο,
- β. τη δυνατότητα κοινωνικής προσαρμογής στο κυρίαρχο εθνικό κοινωνικό και πολιτιστικό πρότυπο,
- γ. την εργασιακή εμπειρία και επαγγελματική κατάρτιση,
- δ. τη γλωσσομάθεια, τη γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής,
- ε. την ηλικία και
- στ. τις επαφές με παράγοντες της αγοράς εργασίας²².

3.4.4 Η ελληνική μεταναστευτική πολιτική

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών:

«Το μεταναστευτικό σύστημα εξαρτάται από μία σειρά παραγόντων και δομικών μηχανισμών, όπως:

- α. η ιστορική πορεία και παράδοση του ελληνικού κράτους-έθνους,
- β. το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας ως κράτους υποδοχής,
- γ. τα αίτια/κίνητρα των μεταναστευτικών ροών,
- δ. τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των μεταναστών, και
- ε. οι τεθέντες στόχοι της μεταναστευτικής πολιτικής του κράτους υποδοχής.

Οι ανωτέρω παράγοντες διαμορφώνουν τη συνολική μεταναστευτική πολιτική του κράτους υποδοχής, η οποία εξακτινώνεται σε επιμέρους φορείς άσκησης πολιτικής, διοικητικούς οργανισμούς, δίκτυα κοινωνικής δράσης και άλλους θεσμικούς ή μη παράγοντες στο εσωτερικό της κοινωνίας υποδοχής. Μία αποτελεσματική μεταναστευτική πολιτική οφείλει να διέπεται από κεντρική κατεύθυνση, ενότητα δράσης και στοχοθεσίας και συναρμογή με τα κοινωνικά δεδομένα της χώρας υποδοχής»²³.

²² [www.ypes.gr/ Εθνική](http://www.ypes.gr/) Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ. 25-26)

²³ [www.ypes.gr/ Εθνική](http://www.ypes.gr/) Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1 Νόμος 3907/2011 – Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

1) Η Υπηρεσία Ασύλου

Η Υπηρεσία Ασύλου έχει ως σκοπό την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που αφορά την προστασία των αλλοδαπών και των μη ιθαγενών. Οι αρμοδιότητες της είναι:

- α) Ο σχεδιασμός του πλαισίου για την χορήγηση ασύλου και την αξιολόγηση αυτού.
- β) Η εξέταση των αιτημάτων περί ασύλου και τη λήψη των σχετικών αποφάσεων.
- γ) Η ενημέρωση των αιτούντων άσυλο για την πορεία των αιτημάτων τους.
- δ) Η συλλογή των διάφορων πληροφοριών που σχετίζονται με τη χώρα προέλευσης τους και τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτές.
- ε) Η παροχή των απαραίτητων νομιμοποιητικών και ταξιδιωτικών εγγράφων.
- στ) Τα ζητήματα οικογενειακής επανένωσης.
- ζ) Η συνεργασία με συναρμόδιους φορείς με σκοπό την επίτευξη του στόχου της (ν.3907/11, Άρθρο 1).

2) Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής

Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία με τίτλο Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και έχει τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Επικράτεια. Η Υπηρεσία αυτή λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως αποστολή την αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στη χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής, καθώς και με τη δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας σχετικών Δομών Φιλοξενίας αιτούντων διεθνούς προστασίας, ευάλωτων ομάδων και αιτούντων εθελούσιας επιστροφής (ν.3907/2011, Άρθρο 6).

πολιτική, 2013, σελ.15)

4.2 Ο Νόμος 4251/2014

Ο Νόμος 4251/2014 για την διέλευση και την διαμονή περιλαμβάνει:

- α) Αλλοδαπός είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενής.
- β) Πολίτης τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους- μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- γ) Πρόσφυγας θεωρείται ο πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής βάσει της σύμβασης της Γενεύης.
- δ) Δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής στον οποίο έχει χορηγηθεί από την αρμόδια ελληνική αρχή καθεστώς πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας.

Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται και εξέρχονται στο ελληνικό έδαφος, είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

Οι ελληνικές αρχές μπορούν να απαγορεύσουν την είσοδο στην Ελλάδα πολίτη τρίτης χώρας εάν:

- α) δεν έχει νόμιμα έγγραφα,
- β) δεν έχει έγκυρη θεώρηση,
- γ) δεν αιτιολογεί το σκοπό και τις συνθήκες της προβλεπόμενης παραμονής,
- δ) είναι καταχωρημένος στο Σύστημα Πληροφοριών SCHENGEN (SIS) ως ανεπιθύμητος/η,
- ε) θεωρείται απειλή για την δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία και τις διεθνείς σχέσεις,
- στ) το διαβατήριό ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που διαθέτει δεν του εξασφαλίζει την επάνοδο στη χώρα προέλευσης του ή σε τρίτη χώρα,
- ζ) έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα χωρίς να έχει την απαιτούμενη Εθνική θεώρηση εισόδου,
- η) εμπλέκεται σε παράνομη διακίνηση μεταναστών,
- θ) υπέβαλε πλαστό ταξιδιωτικό έγγραφο, και
- ι) υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τα δικαιολογητικά τα οποία υπέβαλε.

4.3 Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής

Στις διατάξεις του Νόμου 4251/2014 σχετικά με τις γενικές προϋποθέσεις για τα

άτομα τα οποία έχουν το δικαίωμα της διαμονής στην Ελλάδα ισχύουν τα εξής:

- α) Να είναι κάτοχοι έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου αναγνωρισμένου από την Ελλάδα, η ισχύς του οποίου εκτείνεται τουλάχιστον τρεις μήνες μετά την τελευταία προβλεπόμενη ημερομηνία αναχώρησης.
- β) Να μην θεωρούνται απειλή για την δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις.
- γ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για την δημόσια υγεία (ν.4251/2014, φ1309).

4.4 Κατηγορίες αδειών διαμονής

Σύμφωνα με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής οι άδειες διαμονής στη χώρα μας χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- i. Μόνιμη άδεια διαμονής επενδυτή (ιδιοκτήτες ακινήτων).
- ii. Εργασία και άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας.
- iii. Προσωρινή διαμονή.
- iv. Για ανθρωπιστικούς, εξαιρετικούς και άλλους λόγους.
- v. Σπουδές.
- vi. Σε περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης.
- vii. Οικογενειακή Επανένωση.
- viii. Διαμονή μακράς διάρκειας.
- ix. Μόνιμη διαμονή μελών οικογένειας Έλληνα.
- x. Ανεξάρτητη Οικονομική Δραστηριότητα²⁴.

4.5 Νόμος 4375/2016

Ο Νόμος 4375/2016 περιλαμβάνει την οργάνωση και λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις». Εκτός από θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ως άνω υπηρεσιών, περιέχονται και λοιπές ρυθμίσεις. Μεταξύ αυτών: το άρθρο 22 στο οποίο προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για

²⁴ www.immigration.gr

ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και τα άρθρο 68-71, όπου προβλέπονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης στην απασχόληση των αναγνωρισμένων δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στη Ελλάδα²⁵.

4.6 Αιτήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων ανηλίκων

Το άρθρο 45 του ν.4375 του 2016 αφορά τους ασυνόδευτους ανήλικους και τους χωρισμένους ανήλικους, κατά το οποίο ισχύουν τα παρακάτω:

- 1) Οι αρμόδιες αρχές ενεργούν για τον διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου: Ο ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για το πρόσωπο του επιτρόπου. Ο επίτροπος εκπροσωπεί τον ανήλικο, μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, καθώς και για την εξασφάλιση κατάλληλης νομικής συνδρομής και εκπροσώπησής του, ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Ο επίτροπος ή ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας μεριμνά για την έγκαιρη και προσήκουσα ενημέρωση του ασυνόδευτου ανηλίκου, ιδίως για τη σημασία και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προετοιμαστεί για αυτή. Κατά τη διενέργεια προσωπικής συνέντευξης μπορεί να κριθεί απαραίτητη η παρουσία του ασυνόδευτου ανηλίκου, παρά την παρουσία του επιτρόπου ή του ασκούντος σχετική πράξη επιτροπείας.
- 2) Τα άτομα τα οποία διεξάγουν τις προσωπικές συνεντεύξεις των ανηλίκων θα πρέπει να γίνονται πλήρως αντιληπτοί, λόγω της ιδιαιτερότητας της ηλικίας τους.
- 3) Ο ανήλικος δεν μπορεί να κάνει χρήση της δωρεάν νομικής βοήθειας εάν ο επίτροπος είναι δικηγόρος.
- 4) Εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί η ανηλικότητα του συγκεκριμένου ατόμου, τότε διεξάγεται μία διαδικασία για τον προσδιορισμό της ηλικίας του.
- 5) Εάν από τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί εάν είναι ενήλικος, τότε θεωρείται ανήλικος.
- 6) Οι αιτήσεις των ανηλίκων εξετάζονται όπως προβλέπει η κανονική διαδικασία

²⁵ www.synigoros.gr

με πρωταρχικό μέλημα την εξασφάλιση των συμφερόντων του ανηλίκου²⁶.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφέρεται:

«Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού».

Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα το σύστημα προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτυγχάνει να ανταποκριθεί στις ανάγκες αυτής της ευάλωτης ομάδας μεταναστών και αιτούντων άσυλο. Οι διαδικασίες για την εκτίμηση της ηλικίας και της ευαλωτότητας των ανηλίκων είναι ανεπαρκείς. Υπάρχει μεγάλη έλλειψη κατάλληλων χώρων στέγασης για ασυνόδευτους ανήλικους και το σύστημα του νόμιμου επιτρόπου αποτυγχάνει να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες τους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ελληνική νομοθεσία δεν εξαιρεί τους ασυνόδευτους ανήλικους από την κράτηση και την απέλαση. Το αποτέλεσμα είναι οι ανήλικοι να κρατούνται συστηματικά σε απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες, συχνά στα ίδια κελιά με τους ενήλικες. Επιπλέον, η έλλειψη διερμηνέων και νομικής συνδρομής οδηγεί στην ανεπαρκή αναγνώριση ευάλωτων περιπτώσεων ανηλίκων, όπως θυμάτων σωματεμπορίας (Μαρμάνη, 2018).

4.7 Νόμος 4540/2018

Με το νόμο 4540 του 2018 γίνεται η εφαρμογή της οδηγίας 2013/33/ΕΕ και ισχύουν τα παρακάτω:

- α) «αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας», που είναι η αίτηση παροχής προστασίας από το ελληνικό κράτος, την οποία υποβάλει πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, με την οποία ζητά την αναγνώριση του ως πρόσφυγας.
- β) Τα μέλη της οικογένειας του αιτούντος διεθνή προστασία γίνονται δεκτά, εφόσον η οικογένεια ήδη υπήρχε στη χώρα καταγωγής.
- γ) Ασυνόδευτοι ανήλικοι και χωρισμένοι ανήλικοι.

Στους αιτούντες άσυλο χορηγείται δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, καθώς και ταξιδιωτικό έγγραφο όταν προκύπτουν σοβαροί ανθρωπιστικοί λόγοι, οι οποίοι

²⁶ www.asylo.gov.gr

απαγορεύουν την παρουσία τους σε άλλο κράτος, όπως για παράδειγμα σοβαροί λόγοι υγείας (Ν.4540/2018/Φ.8005-8006).

4.8 Ο Νόμος 4636/2019 περί Διεθνούς Προστασίας

«Σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας».

Η κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας αξιολογείται ξεχωριστά βάσει:

- α) των δεδομένων της χώρας καταγωγής του και της νομοθεσίας της,
- β) των συναφών δηλώσεων και των εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που επικαλείται σχετικά με το αν έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη.
- γ) της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία, ώστε να εκτιμηθεί αν, βάσει των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος οι πράξεις στις οποίες έχει ήδη εκτεθεί ή θα μπορούσε να εκτεθεί, ισοδυναμούν με δίωξη ή σοβαρή βλάβη.
- δ) του ενδεχομένου οι δραστηριότητες του αιτούντος από τότε που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του να ανελήφθησαν με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας, ώστε να εκτιμηθεί αν ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί, συνεπεία των δραστηριοτήτων αυτών, σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην εν λόγω χώρα, και τέλος,
- ε) εάν θα ήταν εύλογο να αναμένεται ότι ο αιτών θα θέσει εαυτόν υπό την προστασία άλλης χώρας την ιθαγένεια της οποίας θα μπορούσε να διεκδικήσει.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

5.1 Ο ορισμός της ένταξης

«Ο όρος ένταξη χρησιμοποιείται για να περιγράψει δύο παραπλήσιες, αλλά και παραλλασσόμενες διαδικασίες. Σε ένα πρώτο επίπεδο η ένταξη αφορά στην πρωτογενή κοινωνικοποίηση, η οποία πραγματοποιείται μέσω της οικογένειας και του σχολείου. Σε δεύτερο επίπεδο ο όρος αφορά στην δευτερογενή κοινωνικοποίηση δηλαδή μέσω της εργασιακής απασχόλησης, τον συνδικαλισμό κ.α. Η κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών είναι σε μεγάλο βαθμό ευθύνη της χώρας υποδοχής, η οποία ορίζει το θεσμικό πλαίσιο για τις μεταναστευτικές εισροές και χαράζει στρατηγικές και αναπτύσσει πολιτικές που οδηγούν στην τοποθέτηση τους μέσα στην κοινωνία»²⁷.

5.2 Τι είναι η κοινωνική ενσωμάτωση

Με τον όρο κοινωνική ενσωμάτωση περιγράφουμε μία κατάσταση στην οποία οι διαφορετικές εθνότητες διατηρούν τα χαρακτηριστικά της χώρας προέλευσης και παράλληλα δραστηριοποιούνται στις βασικές δομές της οικονομίας και της διακυβέρνησης της χώρας υποδοχής τους. Με την ενσωμάτωση δεν απαιτείται η απορρόφηση του ενός πολιτισμού από τον άλλο, αντιθέτως ενισχύεται η διαφορετικότητα των εθνοτήτων. Ακόμη, ενσωμάτωση είναι ο ενεργός ρόλος των κοινωνικών ομάδων, ώστε να οργανωθούν κατάλληλα ως προς τα θέματα της κατανομής της εξουσίας, των προνομίων, των δικαιωμάτων, των αγαθών και των υπηρεσιών (Βεΐκου-Λαλαγιάννη, 2015).

Στον αντίποδα να σημειωθεί ότι υπάρχει και ο όρος του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτός ο όρος συνήθως συνδέεται με τις έννοιες της φτώχειας και της περιθωριοποίησης. Η κοινωνική ενσωμάτωση εξαρτάται τις περισσότερες φορές από την εργασία, όμως δεν αποκλείεται τα άτομα που εργάζονται να υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό (Levitas, 2004).

Σύμφωνα με την Παπαδοπούλου (2004) η έννοια του αποκλεισμού συνδέεται όχι μόνο με τα οικονομικά στοιχεία αλλά και από μία σειρά κοινωνικών μειονεκτημάτων και ρήξης των κοινωνικών δεσμών.

5.2.1 Οι βασικές επιλογές της ενσωμάτωσης

²⁷ www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.17.

Οι κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες αποτελούν τα πλαίσια της πολιτικής ενσωμάτωσης των μεταναστών διακρίνονται ως εξής:

- α. βάσει της πολυπολιτισμικότητας,
- β. βάσει της απλής ενσωμάτωσης, και
- γ. βάσει της δομικής ενσωμάτωσης.

Η θεωρία της πολυπολιτισμικότητας δεν θεωρείται πλέον σύγχρονη από τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη, διότι οδηγεί στην πρόκληση κοινωνικών και εθνοπολιτισμικών αναταραχών. Η δομική ενσωμάτωση περιλαμβάνει:

- i. την πολιτική ενσωμάτωση, δηλαδή στην τήρηση των νόμων της χώρας υποδοχής.
- ii. Την οικονομική ενσωμάτωση.
- iii. Την κοινωνική ενσωμάτωση, δηλαδή στην συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι της χώρας υποδοχής.
- iv. Την πολιτισμική ενσωμάτωση, δηλαδή στην αποδοχή του πολιτισμού της χώρας υποδοχής²⁸.

5.2.2 Ενσωμάτωση μεταναστών

Το τελευταίο διάστημα οι έρευνες σχετικά με την πολυπολιτισμικότητα επικεντρώνονται στην καθημερινή οπτική και όχι στην επίσημη, με σκοπό να αναδείξουν τις πραγματικές συμπεριφορές και σχέσεις των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων μέσα σε μία κοινωνία. Μέχρι τώρα αυτά που ακολουθήθηκαν για την ενσωμάτωση των μεταναστών δεν επιλύουν ζητήματα όπως αυτά της ελεύθερης δημόσιας θρησκευτικής έκφρασης στις δυτικές χώρες.

Όσον αφορά τον ρόλο των μεταναστευτικών οργανώσεων, αυτές λειτουργούν ως θεσμοί της ενσωμάτωσης, με ουσιαστικό στόχο να προωθήσουν την κοινωνική συνοχή. Αντίστοιχα λειτουργούν και ως αγωγοί που προωθούν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μεταναστών στο επίσημο κράτος. Οι μετανάστες συχνά, μέσω της συμμετοχής τους σε διάφορες μεταναστευτικές οργανώσεις προωθούν την ενσωμάτωση τους σε ατομικό επίπεδο και όχι σε επίπεδο εθνοτικής ομάδας, πράγμα που θέτει σημαντικά ερωτήματα όπως με το αν έτσι αποδυναμώνεται η

²⁸ www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.21-22.

πολιτισμική διαφορά (Βεΐκου-Λαλαγιάννη, 2015).

Η έννοια της κοινωνικής ενσωμάτωσης αναφέρεται περισσότερο στην κοινωνική αποδοχή στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας και την αρμονική «συγκατοίκηση» με τον γηγενή πληθυσμό. Όλα αυτά προϋποθέτουν την αίσθηση των μεταναστών ως κομμάτι της κοινωνίας, διατηρώντας παράλληλα τα ήθη, τα έθιμα και τη θρησκεία της χώρας προέλευσης τους. Στον κοινωνικό αποκλεισμό υπάρχει η ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας αλλά όχι σε άλλους τομείς όπως αυτοί της υγείας, της στέγης και της πρόνοιας (Ρήγα, 2007).

Βέβαια, το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο περιορίζει την πρόσβαση των μεταναστών στην υγειονομική περίθαλψη. Καλούνται να αντιμετωπίσουν όχι μόνο εμπόδια νομικής φύσεως αλλά και κοινωνικών αντιλήψεων. Επομένως είναι δύσκολη η χρησιμοποίηση των ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών από τους ίδιους απ' ότι από τον γηγενή πληθυσμό (Φούσκας & Οικονόμου, 2014).

5.2.3 Σχετικά με τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά

Τα παιδιά που βρίσκονται εν μέσω πολεμικών ταραχών επηρεάζονται σημαντικά από αυτές. Συχνά πέφτουν θύματα βιασμού, αρπαγής, βασανισμού και απώλειας των γονέων τους. Αν καταφέρουν να διαφύγουν από τη χώρα τους, φιλοξενούμενα σε κάποιο από τα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων, έρχονται αντιμέτωπα με τα τραγικά βιώματα τους (Simo-Algado, et al., 2002).

Σύμφωνα με μία έρευνα που διεξήχθη στο Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με την έκθεση των παιδιών προσφύγων σε πολλούς παράγοντες που επηρεάζουν τον ψυχικό τους κόσμο, διαπιστώθηκε ότι το ένα τέταρτο των παιδιών είχαν ψυχολογικά ευρήματα (Fazel & Stein, 2004). Τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν όταν φθάνουν στις χώρες υποδοχής είναι κυρίως τα παρακάτω:

- α) Η καχυποψία απέναντί τους.
- β) Η έλλειψη ευθύνης του κράτους και αλληλεγγύης.
- γ) Οι νόμοι που αφορούν την προστασία τους δεν έχουν πλήρη εφαρμογή.
- δ) Δεν μπορούν να εμπιστευτούν τις αρχές λόγω των γεγονότων που έχουν βιώσει (European Union Committee, 2017).

5.2.4 Στρατηγικές ενσωμάτωσης στην Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί πλέον το κράτος με την μεγαλύτερη έκθεση στις διεθνείς

μεταναστευτικές ροές. Επιβάλλεται να υπάρχει μία εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση των ροών, τον εσωτερικό έλεγχο και την ενσωμάτωση των πολιτών τρίτων χωρών. Το κομμάτι της ένταξης αφορά τόσο δικαιώματα, όσο και υποχρεώσεις²⁹.

5.3 Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ευρώπης

Στις 17/4/2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την ανάλογη έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται:

1. η βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών ενσωμάτωσης σε κυβερνητικό επίπεδο.
2. Η βελτίωση της συνοχής των πολιτικών ενσωμάτωσης.
3. Η πρόσβαση και η αποτελεσματική χρηματοδότηση των χρηματοδοτικών πόρων σε τοπικό επίπεδο για την υποστήριξη των προσφύγων.
4. Η βελτίωση λαμβάνοντας υπόψη τις στις χρόνιες πολιτικές ενσωμάτωσης.
5. Το κλείσιμο των διαφορών μεταξύ των προσφύγων και των πολιτών των χωρών.
6. Η αύξηση της ικανότητας των πολιτικών υπηρεσιών.
7. Η ενίσχυση της συνεργασίας με τους πολιτικοκοινωνικούς και επιχειρηματικούς φορείς.
8. Η βελτίωση της συλλογής δεδομένων για την ενίσχυση των αποτελεσματικών πολιτικών.
9. Η καλύτερη αξιοποίηση των δεξιοτήτων των προσφύγων με τις ευκαιρίες της τοπικής εργασίας
10. Η εξασφάλιση της πρόσβασης στην κατάλληλη στέγαση.
11. Η υποστήριξη των υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης και υγειονομικής περίθαλψης σύμφωνα με τις ανάγκες των προσφύγων.
12. Ο καθορισμός των απαιτήσεων της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση και την σωστή παροχή-οδηγίες για την επαγγελματική ανάπτυξη³⁰.

5.4 Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας

Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας για τους μετανάστες περιλαμβάνει:

²⁹ www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.46,49.

³⁰ <https://ec.europa.eu>

- 1) **Προγράμματα υποδοχής:** Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων υποδοχής θα παρέχονται τα απαραίτητα εφόδια, για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Παράλληλα, θα γίνεται εισαγωγή στην εκμάθηση βασικών γνώσεων που αφορούν τη γλώσσα, την ιστορία, τις θεμελιώδεις αξίες, τις κοινωνικοοικονομικές εκφάνσεις και την πολιτιστική ζωή της χώρα υποδοχής, όπως και στην τήρηση των νόμων που αναγράφονται στο Ελληνικό Σύνταγμα. Θα δίνεται η δυνατότητα συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων.
- 2) **Τον τομέα της πληροφόρησης:** Η προώθηση της ενημέρωσης των πολιτών τρίτων χωρών με κατανοητά μέσα, σχετικά με τους τομείς πολιτικής αλλά και με τα δικαιώματά τους.
- 3) **Κοινωνικές υπηρεσίες:** Διασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισης στα πράγματα της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και στην βελτίωση της παροχής υπηρεσιών πρόνοιας.
- 4) **Εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων:** Επιμόρφωση όλων των δημοσίων υπαλλήλων στην κατάρτιση στα ζητήματα των μεταναστών και κυρίως στα στελέχη του Δημοσίου που σχετίζονται άμεσα με τον αλλοδαπό πληθυσμό.
- 5) **Συμμετοχή σε δίκτυα:** Η ενθάρρυνση της δικτύωσης και της ενημέρωσης.
- 6) **Εκπαίδευση:** Σημαντική θεωρείται η διασφάλιση της συμμετοχής στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Η βελτίωση της πρόσβασης στην ανώτερη εκπαίδευση. Η παροχή ευέλικτων προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους ενήλικες, προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους, καθώς και η ενθάρρυνση για την συμμετοχή τους με την παροχή οικονομικών βοηθημάτων και επιδοτήσεων.
- 7) **Εργασία:** Ένας βασικός τομέας για την ενσωμάτωση ενός μετανάστη σε μία κοινωνία αποτελεί η εργασιακή απασχόληση. Πρωταρχικό μέλημα είναι η διασφάλιση των εργασιακών του δικαιωμάτων με την ενημέρωση του σχετικά με το εργασιακό πλαίσιο που επικρατεί στη χώρα.
- 8) **Υγεία:** Η ισότιμη μεταχείριση στον ευαίσθητο τομέα της Υγείας με την εύκολη πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες ιατρικές μονάδες περίθαλψης.
- 9) **Στέγαση:** Την εξασφάλιση της ίσης ευκαιρίας στην αγορά σπιτιού, καθώς και στη μη περιθωριοποίηση του αλλοδαπού πληθυσμού σε οικισμούς εκτός των οικισμών του γηγενή πληθυσμού της χώρας.

10) Συμμετοχή στα κοινά και στην τοπική κοινωνία³¹.

5.4.1 Το ενταξιακό πρόγραμμα “HELIOS”

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης στην προσπάθεια του να βοηθήσει τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες στην ένταξη τους, οι οποίοι διαμένουν στις δομές φιλοξενίας, προωθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα “HELIOS” περιλαμβάνει:

- Τη διεξαγωγή μαθημάτων κατά τα οποία θα γίνεται η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και τα οποία θα είναι εξάμηνης διάρκειας.
- Την οικονομική ενίσχυση για την εξεύρεση κατοικίας και την παροχή της μεταφοράς τους σε αυτό.
- Την ενίσχυση για την εύρεση εργασίας, καθώς και την διευκόλυνση στα θέματα δικτύωσης με τους εργοδότες.
- Τον έλεγχο προόδου τους.

Το πρόγραμμα στοχεύει στην ανεξαρτητοποίηση τους και στη δημιουργία ενός μηχανισμού ένταξης³².

5.4.2 Πρόσφυγες και Εκπαίδευση

Δομές Εκπαίδευσης και Υποδοχής:

«Ο μετανάστης βρίσκεται αντιμέτωπος με τους κατοίκους της χώρας υποδοχής, οι οποίοι έχουν τη δική τους ταυτότητα, τις δικές τους ιδιαιτερότητες και τη δική τους συλλογική αναγνωρισιμότητα. Πόσο θα αποδεχθεί αυτό το νέο περιβάλλον και θα προσαρμοστεί ή αντίστροφα θα μείνει προσκολλημένος στη δική του ταυτότητα και, επομένως, θα βρίσκεται σε διαρκή διάσταση με την κοινωνία της χώρας υποδοχής, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες που εστιάζονται και στις δυο κοινωνίες, προέλευσης και εγκατάστασης» (Κασιμάτη, 2004, σελ. 163).

Ένας σημαντικός, λοιπόν, παράγοντας που δύναται να βοηθήσει στην ομαλότερη ενσωμάτωση των προσφύγων στη χώρα υποδοχής είναι η εκπαίδευση. Τα παιδιά των προσφύγων και μεταναστών μετά τη βίαιη απομάκρυνση τους από τη χώρα τους, έχουν παραμείνει εκτός σχολείου για διάστημα μεγαλύτερο του έτους. Στις Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ) εφαρμόζεται εβδομαδιαίο

³¹ www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.61-83.

³² www.iom.gr

εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι (20) ωρών (τέσσερις ώρες ημερησίως) και αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, των μαθηματικών, των αγγλικών και των ΤΠΕ. Ακόμη περιλαμβάνει καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες.

Οι ΔΥΕΠ λειτουργούν είτε εντός των κέντρων φιλοξενίας, είτε εντός των σχολικών μονάδων κατά τις απογευματινές ώρες. Για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας η φοίτηση τους στα Νηπιαγωγεία γίνεται εντός των κέντρων φιλοξενίας για λόγους ασφαλείας³³.

Σύμφωνα με τους Κατριβέση & Προκοπάκη (2010, σελ.163):

«Οι εκπαιδευτικές στρατηγικές θα πρέπει να θεωρηθούν προσπάθεια για κοινωνική αναρρίχηση και συμβολική καταξίωση στον τοπικό χώρο αλλά και στη χώρα προέλευσης. Οι γονείς πιθανότατα ευελπιστούν ότι με τη μόρφωση που το εκπαιδευτικό σύστημα εξασφαλίζει, θα είναι πιο ανώδυνη η ένταξη των παιδιών τους στην κοινωνία υποδοχής. Έτσι, το εκπαιδευτικό κεφάλαιο, προϊόν στρατηγικής κοινωνικής επένδυσης, στοχεύει όχι μόνο στη μείωση της πολιτισμικής και μορφωτικής ανισότητας, αλλά και στη συμβολική και κοινωνική αναγνώριση και αποδοχή, απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξή τους στην κοινωνία. Παράλληλα, όμως, η εκπαίδευση των παιδιών μεταδίδει νέα ιδεολογικά σχήματα και αξιακά πρότυπα, που θέτουν σε δοκιμασία την οικογενειακή και εθνοτική ταυτότητα των μεταναστών. Κατά συνέπεια βλέπουμε τα παιδιά των μεταναστών να αποποιοούνται πολλές από τις παραδοσιακές τους αξίες, τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις της εθνοτικής ομάδας, με απώτερο στόχο την εξάλειψη των διαφορών από τον γηγενή πληθυσμό».

5.4.3 Η υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων

Πρόγραμμα εμβολιασμού για τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών:

Το Υπουργείο Υγείας, από κοινού με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, εκπονεί και συντονίζει εμβολιαστικό πρόγραμμα σε παιδιά που διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών και άλλους χώρους φιλοξενίας.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στη βάση των αποφάσεων της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών και με προσήλωση στον στόχο της προστασίας του δικαιώματος στην εκπαίδευση και του δικαιώματος στην υγεία όλων των παιδιών που ζουν στη χώρα μας. Ο εμβολιασμός των παιδιών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη των Κέντρων Φιλοξενίας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας που εφαρμόζεται στα σχολεία της χώρας.

Άλλα προγράμματα για την υγειονομική φροντίδα/περίθαλψη των προσφύγων:

33 <http://www.iep.edu.gr/el/crossingbordersedu-anakoinwseis/dyep-domes-ypodoxis-kai-ekpaidefsis-prosfygon>

- Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ):
 1. Σύστημα συνδρομικής / επιδημιολογικής επιτήρησης σε σημεία φροντίδας υγείας προσφύγων και μεταναστών, 2. Οδηγίες για την αντιμετώπιση κρουσμάτων στα Κέντρα Φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών, 3. Δράσεις - Ενημερωτικές εκστρατείες ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.
- Στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου υλοποιείται πρόγραμμα χρηματοδότησης ύψους 3,2 εκ. ευρώ μέσω του Έκτακτου Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της DG HOME, για την ενίσχυση του δημοσίου συστήματος υγείας (Νοσοκομεία, ΠΕΔΥ, ΕΚΑΒ) με προσωπικό ποικίλων ειδικοτήτων.
- Διακήρυξη για την υποστήριξη της κατάλληλης βρεφικής και παιδικής διατροφής των παιδιών προσφύγων και μεταναστών-σε συνεργασία με τη UNICEF³⁴.

³⁴ <https://government.gov.gr/>

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

6.1 Ο σκοπός και συνεισφορά της έρευνας

Η έρευνα έχει ως σκοπό να αποτυπώσει τη γνώμη των εργαζομένων σε δημόσιες αρχές, καθώς και σε ανθρωπιστικούς οργανισμούς. Οι εν λόγω εργαζόμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με το προσφυγικό, ώστε αποδοθούν συμπεράσματα για την διαχείριση της προσφυγικής κρίσης από τους ανθρώπους που βιώνουν και αφουγκράζονται καθημερινά τους προβληματισμούς των προσφύγων. Επιπροσθέτως, δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής πολλές εμπειριστατωμένες έρευνες για τις προσφυγικές δομές και το πώς εκλαμβάνουν την όλη λειτουργία τους οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτές. Οπότε, η παρούσα έρευνα προσδοκά να ρίξει λίγο περισσότερο φως και να ξεκαθαρίσει κάποια πράγματα, απλά, συγκεκριμένα και κατανοητά χωρίς να αφήνει χώρο για παρερμηνείες και «μεταφράσεις» καταστάσεων κατά το δοκούν.

6.2 Μεθοδολογία και δείγμα έρευνας

Η πρωτογενής έρευνα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω της ιστοσελίδας της «google forms» και περιλαμβάνει τέσσερις δημογραφικές ερωτήσεις και δεκατρείς βασικές ερωτήσεις σχετικές με το αντικείμενο των εργαζόμενων στις δομές.

Το δείγμα της εν λόγω έρευνας είναι οι εργαζόμενοι στις Δημόσιες Αρχές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη - Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Αστυνομία, ΕΟΔΥ, Υπουργείο Παιδείας) και σε Ανθρωπιστικούς Οργανισμούς που δραστηριοποιούνται εντός των δομών στα νησιά και στην ενδοχώρα.

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στα emails περισσότερων από 250 εργαζομένων, από τους οποίους ληφθήκαν μόλις 88 απαντήσεις, το οποίο αποτελεί ένα από τα μειονεκτήματα της έρευνας. Παρόλα αυτά, θεωρείται ότι το ποσοστό των απαντήσεων είναι ικανοποιητικό ώστε να αποδοθούν τα ανάλογα συμπεράσματα.

6.3 Ανάλυση ερωτηματολογίου

Η στατιστική επεξεργασία έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS

22.0.0.0.

Επειδή ο αριθμός των ερωτηματολογίων είναι αρκετά υψηλός (ανέρχεται σε 88), μπορεί να θεωρηθεί ότι τα δεδομένα που προέκυψαν από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων ακολουθούν προσεγγιστικά την κανονική κατανομή. Δεν υπήρξαν ελλείπουσες τιμές. Οπότε για την στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν παραμετρικοί έλεγχοι (όπως π.χ. independent t-tests, one-way ANOVA).

6.3.1 Μέτρηση αξιοπιστίας

Η μέτρηση αξιοπιστίας γίνεται με τον δείκτη Cronbach alpha, που μπορεί να λάβει τιμές από 0 έως 1, με το 0 να εκφράζει μηδενική και το 1 πολύ ισχυρή αξιοπιστία. Βάσει των επίσημων στατιστικών αρχών και υποδείξεων, ο δείκτης πρέπει να υπερβαίνει την τιμή 0,7 για να εκφράζει ικανοποιητική και άρα ερευνητικά αποδεκτή αξιοπιστία. Αλλά γίνονται αποδεκτές και με χαμηλότερο δείκτη (της τάξης 0,6).

Η αξιοπιστία υπολογίστηκε για το σύνολο των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, πλην των δημογραφικών στοιχείων.

Έγινε «reverse coding» στην ερώτηση 5, γιατί έχει «αρνητική» χροιά, μετασχηματίζοντας τις απαντήσεις με τη διαφορά: 6- (τιμή απάντησης), εφόσον χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη ερώτηση πεντάβαθμη κλίμακα Likert. Επίσης η ερώτηση 4 έσπασε σε τέσσερις δίτιμες ψευδομεταβλητές.

Στο SPSS, βάσει της δομής του ερωτηματολογίου, έχουν εισαχθεί 20 μεταβλητές, εκ των οποίων 4 αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία αυτών που απάντησαν. Επομένως, οι μεταβλητές που μπαίνουν στην ανάλυση αξιοπιστίας είναι 16, με 88 πλήρως συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Η ανάλυση αξιοπιστίας δίνει συντελεστή αξιοπιστίας Cronbach $\alpha=0,614$ όπως φαίνεται στον παρακάτω εξαγόμενο από το spss πίνακα.

Cronbach's Alpha	N of Items
,614	16

Επομένως, εφόσον $0,6 < \alpha < 0,7$ το ερωτηματολόγιο χαρακτηρίζεται από μέτρια μεν, αλλά αποδεκτή ερευνητική αξιοπιστία.

6.4 Ανάλυση δεδομένων ερωτηματολογίου

Α. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

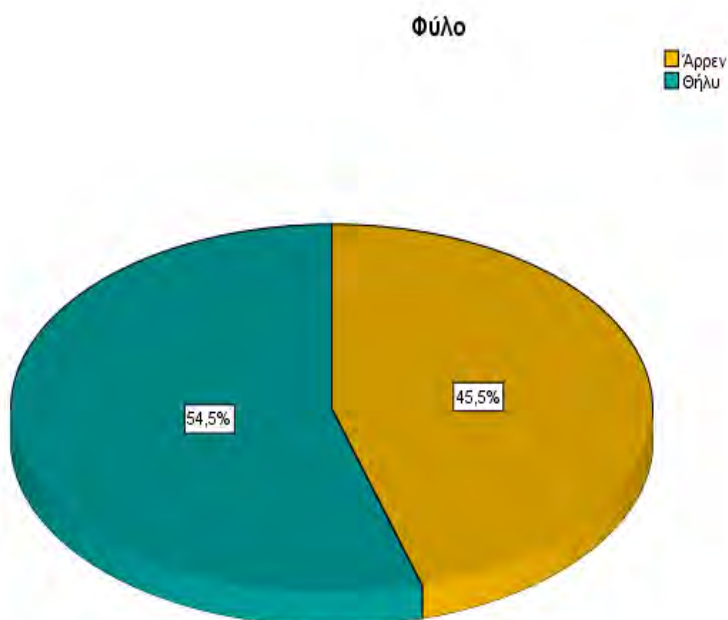
Α1. ΦΥΛΟ

Η κατανομή των συμμετεχόντων ανά φύλο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3: Φύλο

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	40	45,5	45,5
	Θήλυ	48	54,5	100,0
	Total	88	100,0	

Από τους 88 ερωτηθέντες, οι 40 είναι άνδρες (ποσοστό 45,5%) και οι 48 είναι γυναίκες (ποσοστό 54,5%). Η κατανομή ανά φύλο φαίνεται στο παρακάτω γράφημα.



Γράφημα 5: Φύλο

A2. ΗΛΙΚΙΑ

Η κατανομή των συμμετεχόντων ανά ηλικία, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4: Ηλικία

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	18-30 ετών	13	14,8	14,8
	30-45 ετών	63	71,6	86,4
	45 και άνω	12	13,6	100,0
Total		88	100,0	

Από τους 88 ερωτηθέντες, 13 ανήκουν στην κλάση 18-30 ετών (ποσοστό 14,8%), 63 ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 30-45ετών (ποσοστό 71,6%) και τέλος, 12 από τους συμμετέχοντες (ποσοστό 13,6%) έχουν ηλικία 45 ετών και άνω. Η κατανομή ανά ηλικία διαφαίνεται στο παρακάτω γράφημα.



Γράφημα 6: Ηλικία

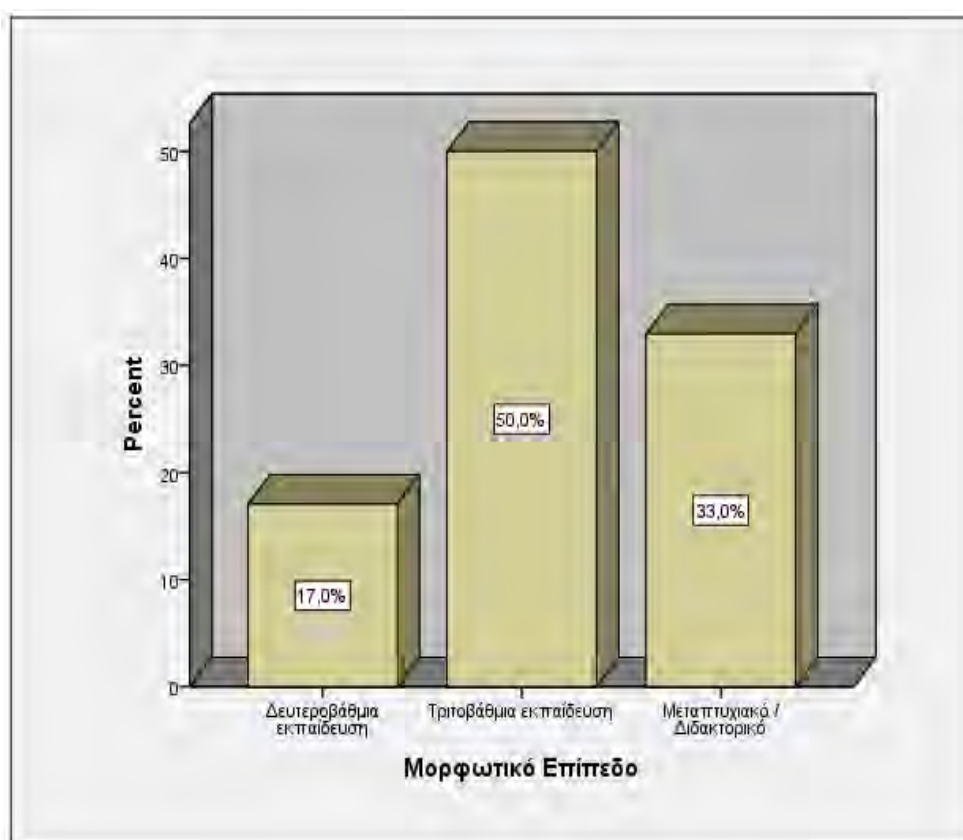
Α3. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η κατανομή των συμμετεχόντων με βάση την εκπαίδευση φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 5: Μορφωτικό επίπεδο

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	15	17,0	17,0
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	44	50,0	67,0
	Μεταπτυχιακό / Διδακτορικό	29	33,0	100,0
	Total	88	100,0	

Από τους 88 ερωτηθέντες, 15 (ποσοστό 17,0%) είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 44 (ποσοστό 50,0%) είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και τέλος 29 (ποσοστό 33,0%) από τους ερωτηθέντες είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού τίτλου. Τα παραπάνω φαίνονται διαγραμματικά ακολούθως:



Γράφημα 7: Μορφωτικό επίπεδο

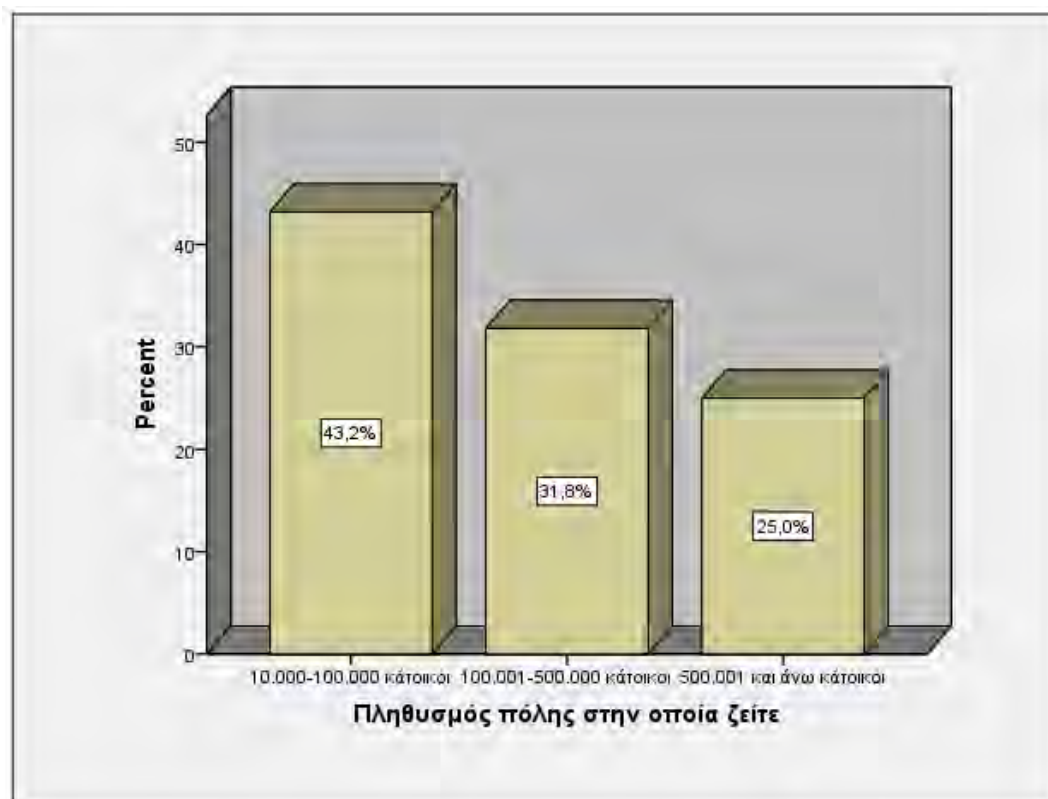
Α4. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η κατανομή των συμμετεχόντων με βάση τον πληθυσμό της πόλης στην οποία κατοικούν δίνεται στον ακόλουθο πίνακα συχνοτήτων:

Πίνακας 6: Πληθυσμός πόλης κατοικίας

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	10.000-100.000 κάτοικοι	38	43,2	43,2
	100.001-500.000 κάτοικοι	28	31,8	75,0
	500.001 και άνω κάτοικοι	22	25,0	100,0
	Total	88	100,0	

Από τους 88 ερωτηθέντες, 38 (ποσοστό 43,2%) κατοικούν σε πόλεις με πληθυσμό 10.000-100.000 κατοίκων, 28 (ποσοστό 31,8%) κατοικούν σε πόλεις με πληθυσμό 100.001-500.000 κατοίκων, και τέλος 22 εξ αυτών (ποσοστό 25,0%) κατοικούν σε πόλεις με 500.001 και άνω κατοίκους. Τα παραπάνω φαίνονται διαγραμματικά ακολούθως:



Γράφημα 8: Πληθυσμός πόλης κατοικίας

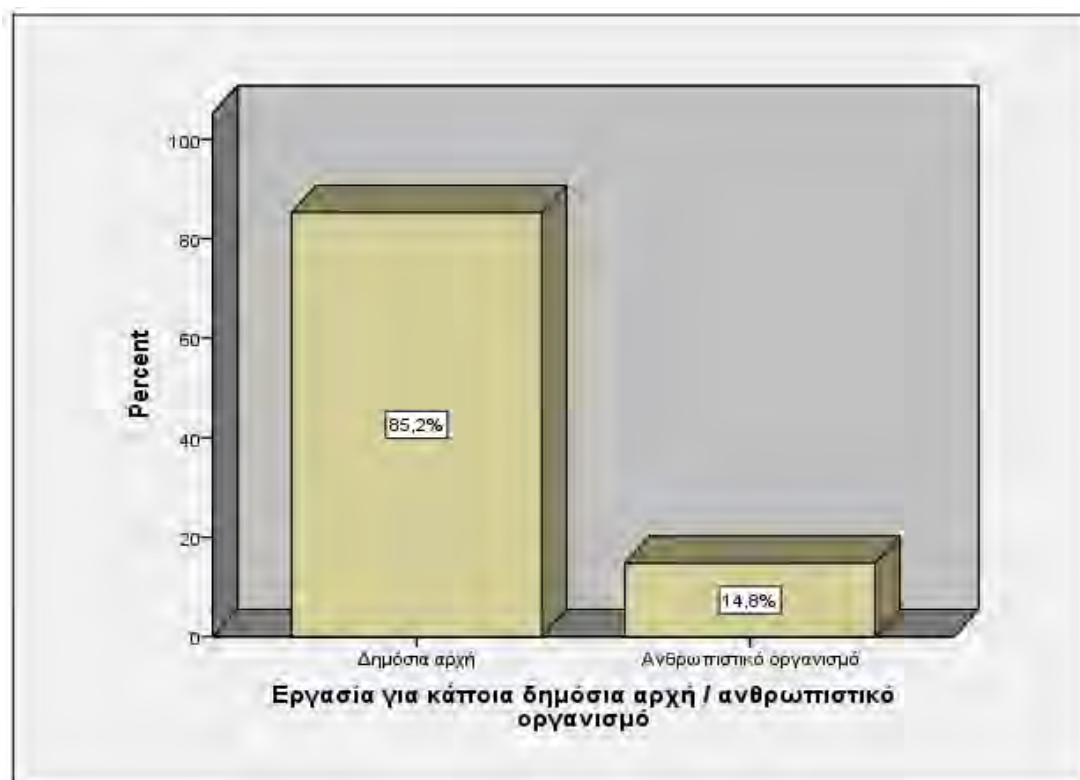
Β. ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ

Ερ.1: Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν εάν εργάζονται για κάποια δημόσια αρχή ή για ανθρωπιστικό οργανισμό. Ο πίνακας που ακολουθεί, παρουσιάζει τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες:

Πίνακας 7: Εργασία

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Δημόσια αρχή	75	85,2	85,2
	Ανθρωπιστικό οργανισμό	13	14,8	100,0
	Total	88	100,0	

Οι απαντήσεις αυτές διαγραμματικά δίνονται ακολούθως:



Γράφημα 9: Εργασία

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (85,2%) (ή 75 άτομα) εργάζονται για κάποια δημόσια αρχή, ενώ μόνο το 14,8% (13 άτομα) είναι εργαζόμενοι σε κάποιον ανθρωπιστικό οργανισμό.

Ερ.2: Στη συνέχεια, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν εάν έχουν λάβει κάποιο είδος εκπαίδευσης επάνω σε ζητήματα που αφορούν στην προσφυγική κρίση.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες στην έρευνα:

Πίνακας 8: Εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Όχι	23	26,1	26,1
	Ναι	65	73,9	100,0
	Total	88	100,0	

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα πίτας.



Γράφημα 10: Εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Το πολύ ικανοποιητικό ποσοστό της τάξης 73,9% (65 άτομα) δηλώνουν ότι έχουν επιμορφωθεί με κάποιον τρόπο σε ζητήματα σχετικά με την προσφυγική κρίση, ενώ το υπόλοιπο 26,1% (23 άτομα) δεν έχουν λάβει κάποια σχετική εκπαίδευση. Σίγουρα, τα ποσοστά αυτά δείχνουν να υπάρχει μία ευρύτερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση όσον αφορά στο ζήτημα του προσφυγικού, αφού τα $\frac{3}{4}$ των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι έχουν εκπαιδευτεί σε θέματα σχετικά με την προσφυγική κρίση. Ωστόσο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω προώθησης συναφών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ώστε όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι να επιμορφώνονται, δεδομένου άλλωστε ότι το προσφυγικό αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα των σύγχρονων κοινωνιών και η ορθή διαχείρισή του απαιτεί κατάλληλες γνώσεις και χειρισμούς. Επίσης, ελέγχθηκε με χρήση Chi-square αν υπάρχει διαφορά στα ποσοστά εκπαίδευσης, ανάλογα με το που εργάζονται οι συμμετέχοντες (σε δημόσια υπηρεσία ή ανθρωπιστικό οργανισμό), αλλά δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά ($p\text{-value} = \text{sig.} = 0,784 > 0,05$).

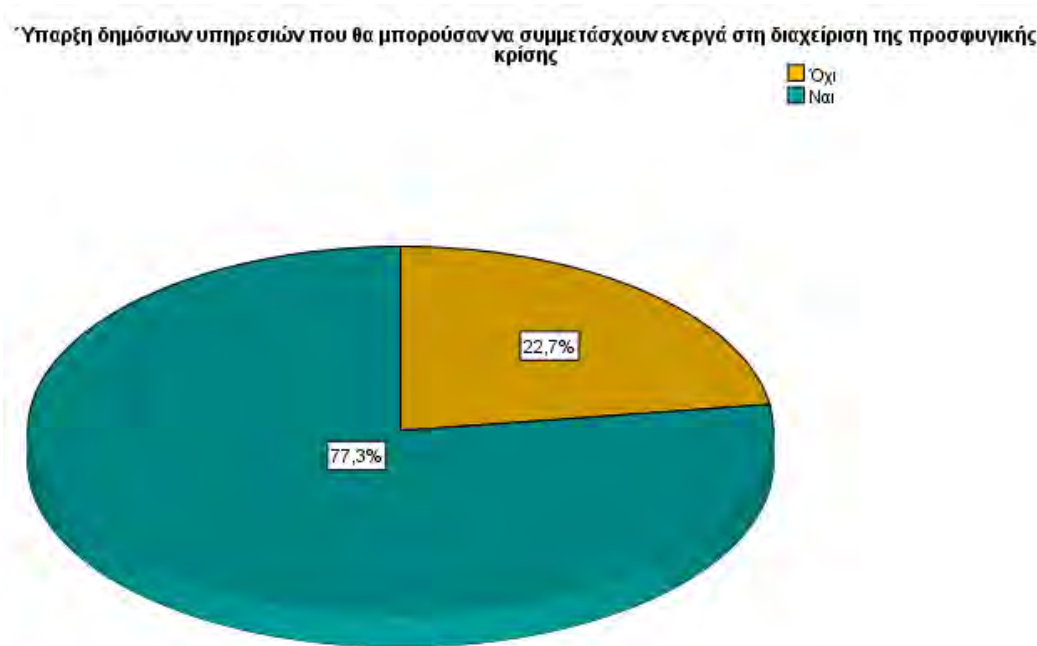
Ερ.3: Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν θεωρούν ότι υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν ενεργά στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης και οι οποίες δεν έχουν συμμετάσχει έως τώρα.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 ερωτηθέντες:

Πίνακας 9: Ύπαρξη δημοσίων υπηρεσιών για συμμετοχή στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	20	22,7	22,7
	Ναι	68	77,3	100,0
	Total	88	100,0	

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα πίτας:



Γράφημα 11: Υπαρξη δημόσιων υπηρεσιών που θα μπορούσαν να συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Όπως προκύπτει, 68 εκ των 88 συνολικά ερωτηθέντων (ποσοστό 77,3%) συμφωνούν ότι όντως υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες ικανές να ασχοληθούν ενεργά με το ζήτημα της προσφυγικής κρίσης, χωρίς όμως να έχουν συμμετάσχει ενεργά έως τώρα. Αντιθέτως, 20 άτομα (ποσοστό 22,7%) φαίνεται να μη συμφωνούν με την προαναφερθείσα πρόταση.

Αυτό που θα έπρεπε να επισημανθεί είναι ότι το πρόβλημα της προσφυγικής κρίσης είναι πολυφασματικό και η επίλυσή του χρήζει της συμβολής όλων των πιθανών σχετικών φορέων (κρατικών και μη) και υπηρεσιών, ώστε οι δράσεις που διενεργούνται και οι αποφάσεις που λαμβάνονται να είναι αποτελεσματικές και στοχευμένες. Αυτό βέβαια είναι πρωτίστως θέμα χάραξης κυβερνητικής πολιτικής.

Ερ.4: Ακολούθως, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να επισημάνουν τα ελλείμματα που οι ίδιοι εντοπίζουν σε υπηρεσιακό επίπεδο και που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. Οι πιθανές τους επιλογές ήταν:

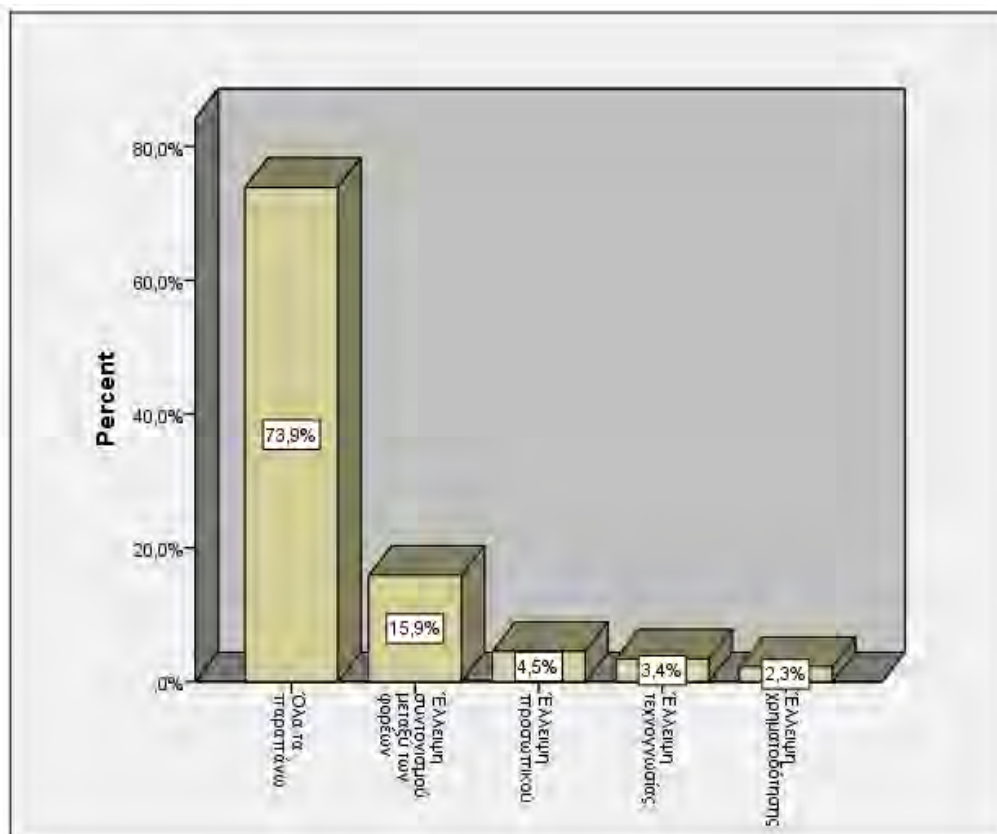
- Έλλειψη προσωπικού
- Έλλειψη χρηματοδότησης
- Έλλειψη τεχνογνωσίας
- Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων
- Όλα τα παραπάνω

Ο πίνακας που ακολουθεί, παρουσιάζει πώς διαμορφώθηκαν οι απαντήσεις.

Πίνακας 10: Ελλείψεις στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

	Frequency	Percent
Έλλειψη προσωπικού	4	4,5%
Έλλειψη χρηματοδότησης	2	2,3%
Έλλειψη τεχνογνωσίας	3	3,4%
Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων	14	15,9%
Όλα τα παραπάνω	65	73,9%
Σύνολο	88	100,0%

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (65 συνολικά ερωτηθέντες σε σύνολο 88, δηλαδή ποσοστό 73,9%) εντοπίζουν όλες τις παραπάνω ελλείψεις ταυτόχρονα, ενώ οι υπόλοιποι κατονομάζουν μία έλλειψη, την σπουδαιότερη προφανώς κατά την άποψή τους και με βάση την εμπειρία τους. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται διαγραμματικά, ως ακολούθως.



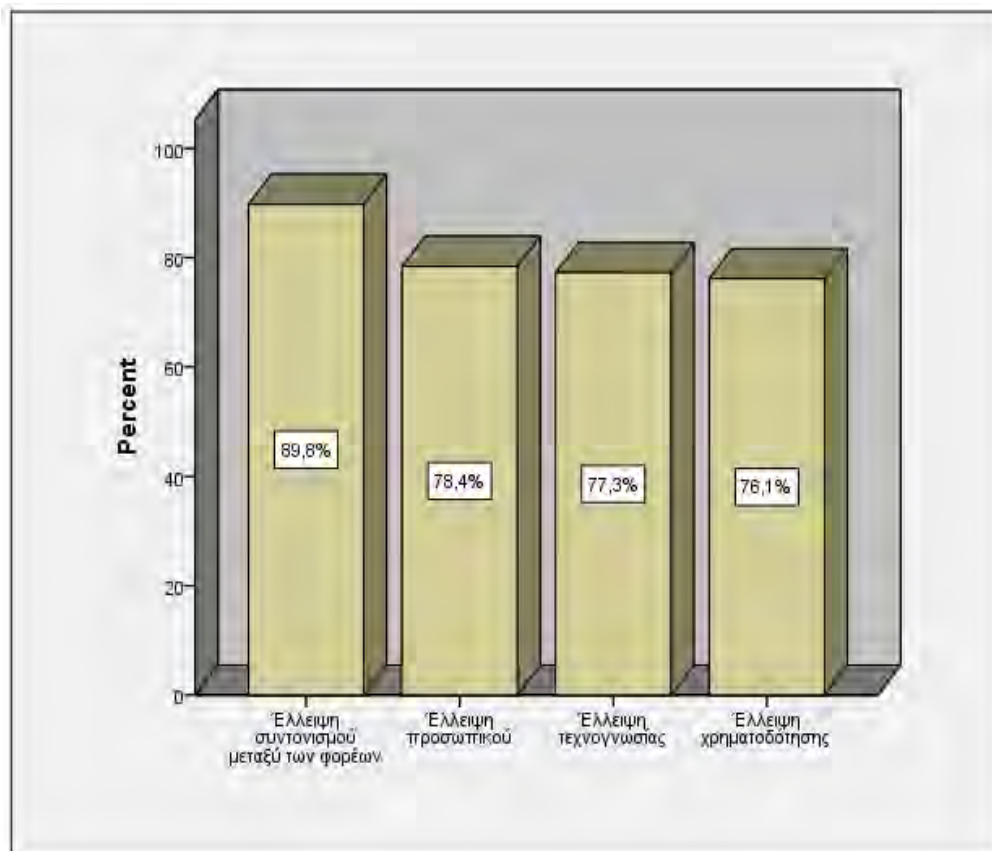
Γράφημα 12: Ελλείψεις στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

Ο παρακάτω πίνακας, παρουσιάζει πόσοι θεωρούν σημαντική την κάθε έλλειψη μεμονωμένα, εφόσον όσοι απάντησαν «όλα τα παραπάνω» θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη και στους τέσσερις τομείς που περιλαμβάνει η έρευνα.

Πίνακας 11: Ιεράρχηση Ελλείψεων στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

	Frequency	Percent
Έλλειψη προσωπικού	69	78,4%
Έλλειψη χρηματοδότησης	67	76,1%
Έλλειψη τεχνογνωσίας	68	77,3%
Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων	79	89,8%

Η ιεράρχηση αυτή, απεικονίζεται διαγραμματικά στο παρακάτω γράφημα.



Γράφημα 13: Ιεράρχηση Ελλείψεων στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Παρατηρούμε ότι και στους τέσσερις τομείς (χρηματοδότηση, τεχνογνωσία, προσωπικό και συντονισμός μεταξύ φορέων) η αντίληψη των συμμετεχόντων (σε αναλογία πάνω από τα $\frac{3}{4}$) είναι ότι υπάρχουν ελλείμματα.

Το σημαντικότερο έλλειμμα καταγράφεται στον συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων για το προσφυγικό ζήτημα φορέων (ποσοστό 89,8%), ενώ, σε υπηρεσιακό επίπεδο, καταγράφονται ελλείμματα ως προς το προσωπικό, την τεχνογνωσία και την επαρκή χρηματοδότηση σχεδόν ισόποσα (ποσοστά περί το 77%).

Ιδιαίτερα άξιο αναφοράς είναι ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό συμμετεχόντων (της τάξης του 73,9%) εντοπίζει όλες τις παραπάνω ελλείψεις ταυτοχρόνως, εύρημα που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπό μελέτη από όλους τους σχετιζόμενους με την προσφυγική κρίση φορείς. Είναι προφανές ότι μέσα σε κλίμα αυξημένης γραφειοκρατίας, έλλειψης πόρων και ανεπαρκούς τεχνογνωσίας, το ήδη απαιτητικό έργο να αντιμετωπιστεί η προσφυγική κρίση, καθίσταται ακόμα δυσκολότερο.

Ερ.5: Οι λαμβάνοντες μέρος στην έρευνα ερωτήθηκαν, εάν θεωρούν ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας.

Οι απαντήσεις δόθηκαν με χρήση 4βαθμης κλίμακας με τις παρακάτω επιλογές:

- Σίγουρα = 4
- Πολύ = 3
- Μέτρια = 2
- Καθόλου = 1

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες καθώς και τη μέση τιμή και τη διακύμανση των απαντήσεών τους:

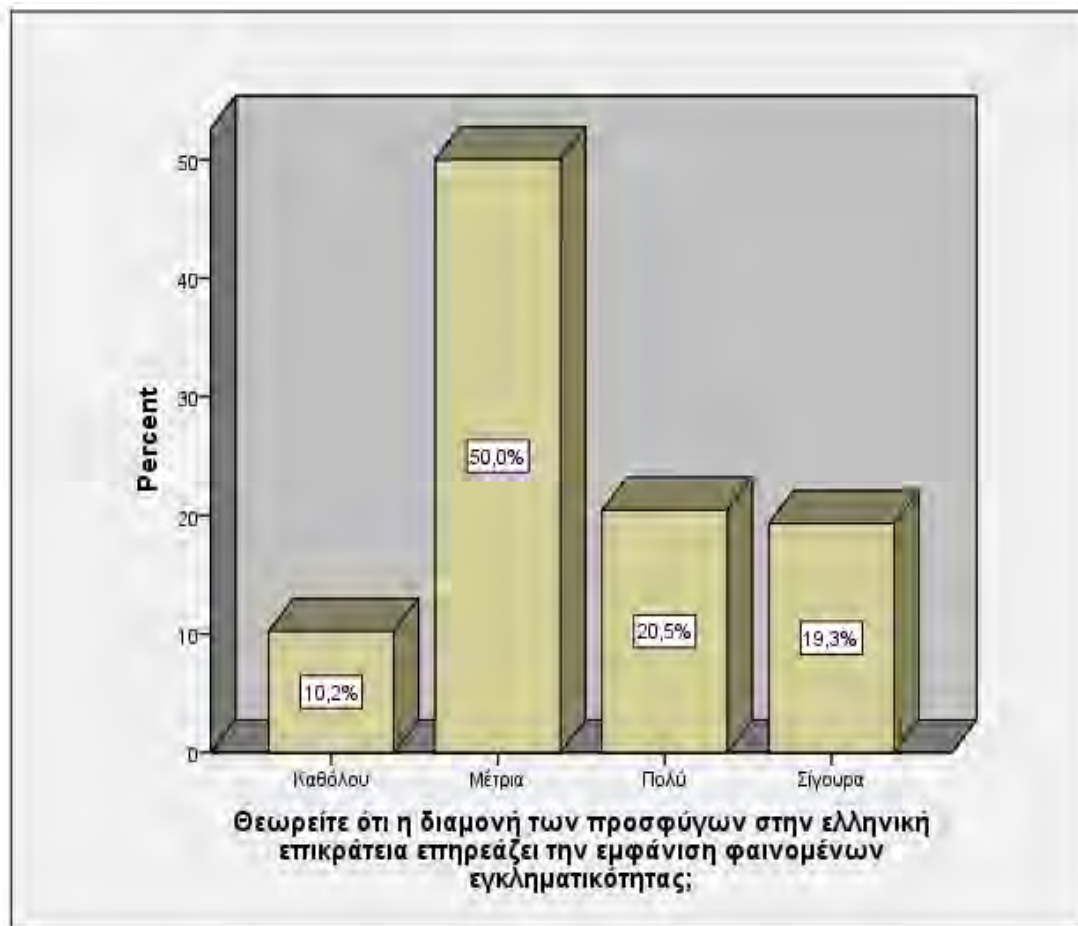
Πίνακας 12: Απαντήσεις σχετικά με εγκληματικότητα

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Καθόλου	9	10,2	10,2
Μέτρια	44	50,0	60,2
Πολύ	18	20,5	80,7
Σίγουρα	17	19,3	100,0
Total	88	100,0	

Πίνακας 13: Περιγραφικά στοιχεία σχετικά με εγκληματικότητα

Statistics		
N	Valid	88
	Missing	0
Mean (Μέση τιμή)		2,49
Variance (Τυπική απόκλιση)		,850
Minimum		1
Maximum		4

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα:



Γράφημα 14: Απαντήσεις σχετικά με εγκληματικότητα

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Με μέση τιμή απαντήσεων 2,49 ($3 < 2,49 < 4$), προκύπτει ότι η αντίληψη είναι μεταξύ του «Μέτρια» = 2 και του «Πολύ» = 3. Οι ερωτηθέντες συνολικά θεωρούν ότι η εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από τη διαμονή προσφύγων εντός της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, ένα σημαντικό ποσοστό (50,0%) θεωρούν ότι η διαμονή των προσφύγων επηρεάζει μετρίως την εμφάνιση τέτοιων φαινομένων, ποσοστά 20,5% και 19,3% σχετίζουν την εγκληματικότητα σε μεγάλο βαθμό ή και σίγουρα αντίστοιχα στη διαμονή προσφύγων εντός των ελληνικών συνόρων, ενώ τέλος μόνο ένα 10,2% των συμμετεχόντων φαίνεται να μη συνδέει τα φαινόμενα αυτά με το υπό μελέτη προσφυγικό ζήτημα.

Ερ.6: Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες, βασισμένοι στην εμπειρία και την ενασχόλησή τους με το προσφυγικό ζήτημα, να απαντήσουν εάν θεωρούν ότι η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία θα είναι ομαλή. Οι απαντήσεις δόθηκαν με χρήση 4βαθμης κλίμακας με τις παρακάτω επιλογές:

- Σίγουρα = 4
- Πολύ = 3
- Μέτρια = 2
- Καθόλου = 1

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες καθώς και τα περιγραφικά στοιχεία (μέση τιμή και διακύμανση) των απαντήσεών τους:

Πίνακας 14: Απαντήσεις σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Καθόλου	41	46,6	46,6
	Μέτρια	47	53,4	100,0
	Total	88	100,0	

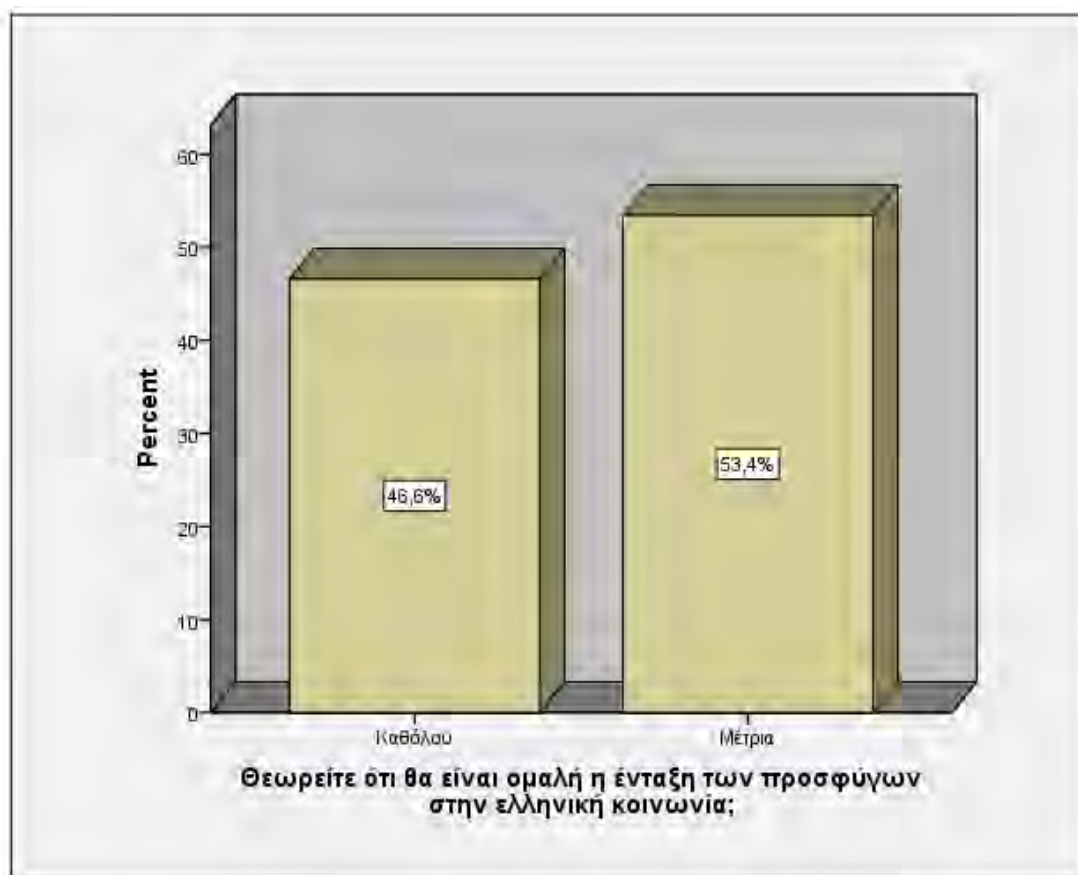
Αξιοσημείωτο είναι ότι κανείς από τους 88 συμμετέχοντες δεν θεωρεί ότι η ένταξη των προσφύγων πρόκειται να είναι Πολύ ομαλή (=3) ή Σίγουρα ομαλή (=4).

Πίνακας 15: Περιγραφικά στοιχεία σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων

Statistics

N	Valid	88
	Missing	0
Mean		1,53
Variance		,252
Minimum		1
Maximum		2

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα:



Γράφημα 15: Απαντήσεις σχετικά με ομαλή ένταξη προσφύγων

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Ο μέσος όρος των απαντήσεων είναι 1,53 (μεταξύ 1 = Καθόλου και 2 = Μέτρια). Αξιοσημείωτο είναι ότι κανείς από τους 88 συμμετέχοντες δε θεωρεί ότι η ένταξη των προσφύγων πρόκειται να είναι «Πολύ ομαλή» (=3) ή «Σίγουρα ομαλή» (=4). Συμπερασματικά, οι απαντήσεις αυτές θα πρέπει να αποτελέσουν έναυσμα για πιο εστιασμένες τακτικές και ορθότερη/αποτελεσματικότερη διαχείριση του θέματος από τους αρμόδιους φορείς, ώστε να καταστεί όσο ομαλότερη δυνατόν η ένταξη των προσφυγικών ροών στην ελληνική κοινωνία και την αποφυγή κλίματος ανισορροπίας και κοινωνικοπολιτικών αναταραχών, με τον απαιτούμενο σεβασμό πάντα στα ανθρώπινα δικαιώματα αμφίπλευρα.

Ερ.7: Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να καταδείξουν τον σημαντικότερο παράγοντα που κατά τη γνώμη τους, θα συμβάλλει στην ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία. Οι πιθανές απαντήσεις ήταν οι εξής:

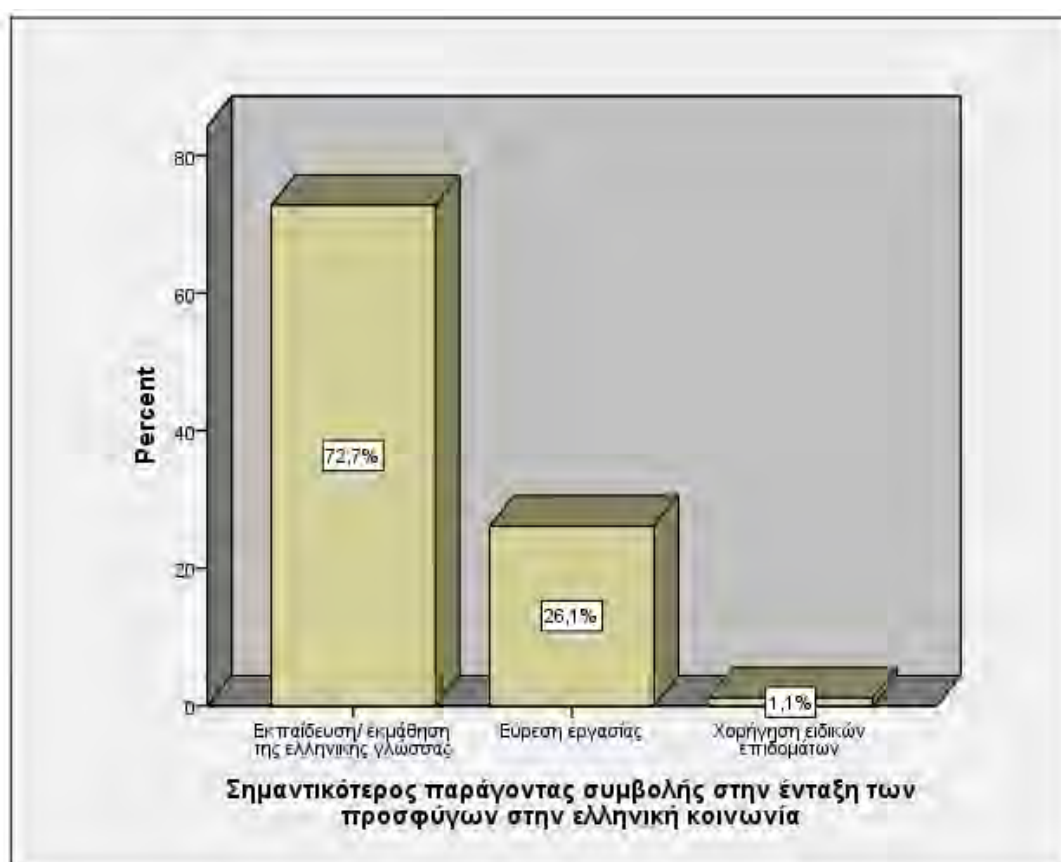
- Εκπαίδευση/ Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας
- Εύρεση εργασίας
- Χορήγηση ειδικών επιδομάτων

Οι πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις, όπως διαμορφώθηκαν:

Πίνακας 16: Παράγοντες συμβολής στην ένταξη των προσφύγων

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Εκπαίδευση/ εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας	64	72,7	72,7
Εύρεση εργασίας	23	26,1	98,9
Χορήγηση ειδικών επιδομάτων	1	1,1	100,0
Total	88	100,0	

Και διαγραμματικά:



Γράφημα 16: Παράγοντες συμβολής στην ένταξη των προσφύγων

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Προκύπτει το πολύ ενδιαφέρον εύρημα ότι το πολύ υψηλό ποσοστό (72,7%), των συμμετεχόντων στην έρευνα θεωρεί ότι η εκπαίδευση και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι ο βασικότερος παράγοντας ένταξης των προσφύγων στην κοινωνία. Σε ποσοστό 26,1%, οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η εύρεση εργασίας στους πρόσφυγες. Τέλος, μόνον το 1,1% θεωρεί τη χορήγηση ειδικών επιδομάτων ως καταλληλότερη λύση. Αυτό που μπορεί να ειπωθεί συμπερασματικά είναι ότι η εκμάθηση των ελληνικών είναι ο σημαντικότερος παράγοντας ένταξης και ομαλής συνύπαρξης με τους ήδη υπάρχοντες κατοίκους. Επίσης η εύρεση εργασίας, που σίγουρα αποτελεί βασικότατο παράγοντα, εξαρτάται άμεσα από τη γνώση της γλώσσας. Επομένως, θα έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα σε προγράμματα γλωσσικής εκμάθησης για τους πρόσφυγες.

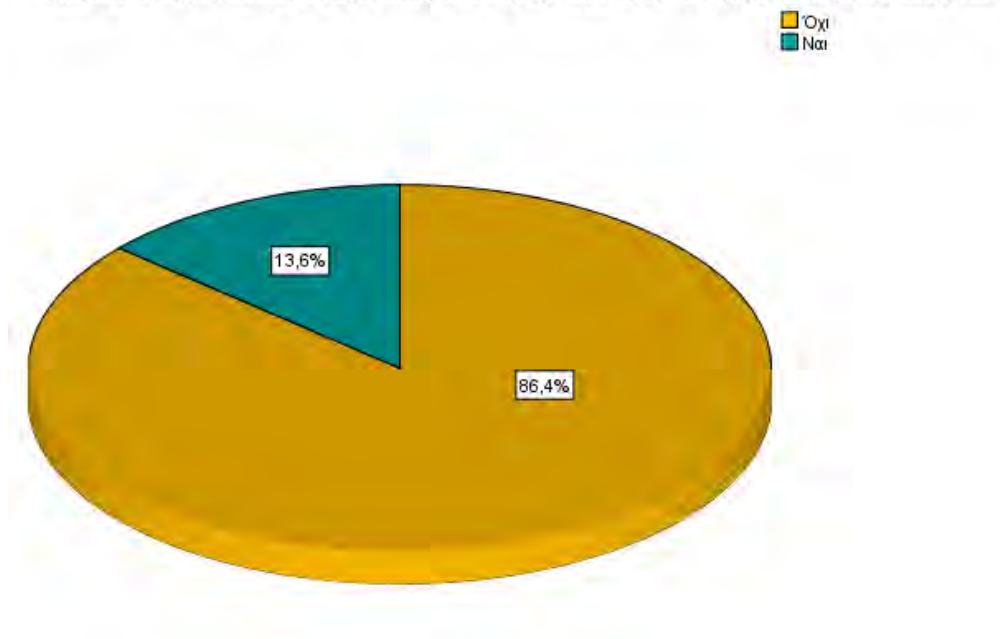
Ερ.8: Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να κρίνουν εάν τα προγράμματα και η αντίστοιχη ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους είναι επαρκή, απαντώντας με «Ναι» ή «Όχι». Οι απαντήσεις διαμορφώθηκαν όπως παρουσιάζεται ακολούθως:

Πίνακας 17: Επάρκεια προγραμμάτων σχετικά με την ένταξη των προσφύγων

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	76	86,4	86,4
	Ναι	12	13,6	100,0
	Total	88	100,0	

Διαγραμματικά:

Επάρκεια προγραμμάτων και ενημέρωσης που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους



Γράφημα 17: Επάρκεια προγραμμάτων σχετικά με την ένταξη των προσφύγων

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (86,4%) φαίνεται να μη θεωρεί επαρκή τα προγράμματα και την ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες όσον αφορά στην ένταξή τους. Αυτό το εύρημα - σε συνδυασμό και με τα ευρήματα της προηγούμενης ερώτησης - οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διαχείριση του ζητήματος χρειάζεται ίσως πιο συστηματικούς ελέγχους, αναθεωρήσεις και αποτελεσματικότερη λήψη αποφάσεων από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Ερ.9: Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν ποια θεωρούν ως ιδανικότερη λύση στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών. Οι πιθανές απαντήσεις ήταν οι εξής:

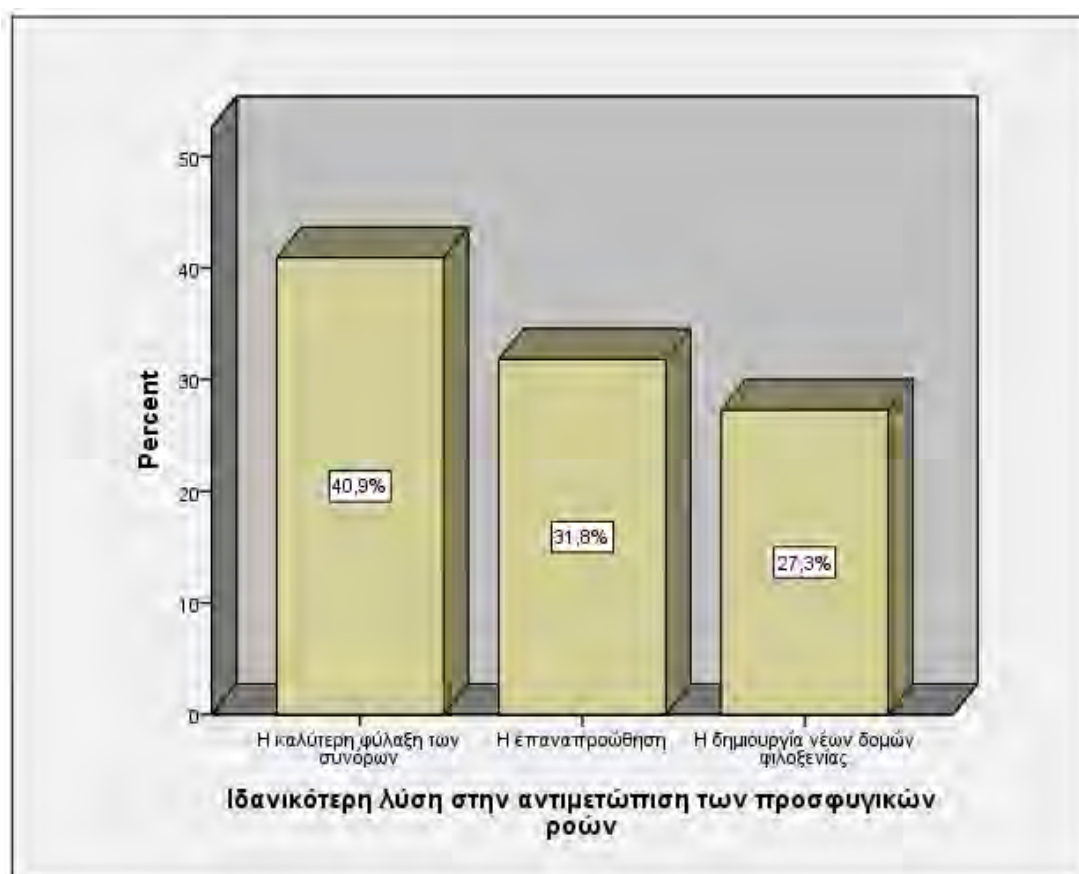
- Η καλύτερη φύλαξη των συνόρων
- Η δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας
- Η επαναπροώθηση

Οι πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις, όπως αυτές διαμορφώθηκαν:

Πίνακας 18: Λύσεις αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Η καλύτερη φύλαξη των συνόρων	36	40,9	40,9
	Η δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας	24	27,3	68,2
	Η επαναπροώθηση	28	31,8	100,0
	Total	88	100,0	

Και διαγραμματικά:

**Γράφημα 18:** Λύσεις αντιμετώπισης των προσφυγικών ροών**ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:**

Προκύπτει ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό (40,9%) ιδανικότερη λύση θεωρεί την καλύτερη φύλαξη των συνόρων, το 31,8% την επαναπροώθηση των προσφύγων σε λοιπές χώρες και τέλος το 27,3% εστιάζει την προσοχή του στη δημιουργία

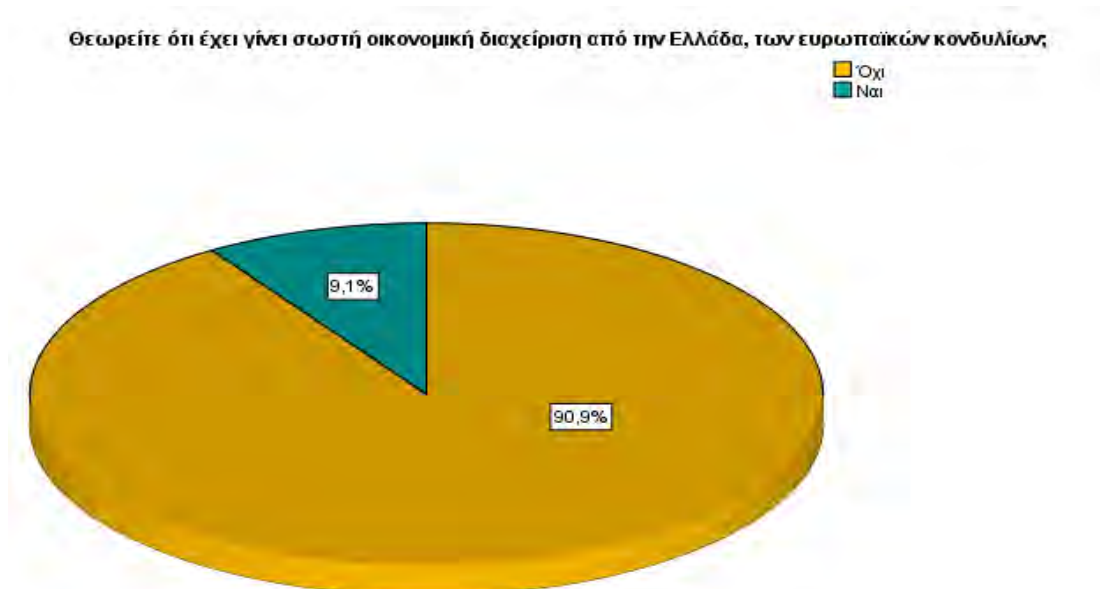
νέων δομών φιλοξενίας. Το συμπέρασμα εδώ είναι ότι 40,9% φαίνεται να υιοθετεί στάση πρόληψης (φύλαξη συνόρων), ενώ το υπόλοιπο 59,1% προσεγγίζει την αντιμετώπιση του προβλήματος αφού οι πρόσφυγες έχουν εισέλθει εντός ελληνικών συνόρων.

Ερ.10: Ακολούθως, ζητήθηκε, απαντώντας με «Ναι» ή «Όχι», να κρίνουν οι συμμετέχοντες εάν θεωρούν ότι έχει γίνει σωστή οικονομική διαχείριση από την Ελλάδα, των ευρωπαϊκών κονδυλίων που διατίθενται για την αντιμετώπιση του προσφυγικού. Οι απαντήσεις διαμορφώθηκαν όπως παρουσιάζεται ακολούθως:

Πίνακας 19: Ορθή οικονομική διαχείριση κονδυλίων

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Όχι	80	90,9	90,9
	Ναι	8	9,1	100,0
Total		88	100,0	

Διαγραμματικά:



Γράφημα 19: Ορθή οικονομική διαχείριση κονδυλίων

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (90,9%) δε θεωρεί ότι τα διατιθέμενα ευρωπαϊκά κονδύλια έχουν αξιοποιηθεί ορθά από την Ελλάδα. Αυτή η στάση είναι άλλωστε προφανής, από τον τρόπο που διαμορφώθηκαν οι απαντήσεις τους σε προηγούμενες ερωτήσεις.

Ερ.11: Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν κατά πόσο θα ωφελούσε μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος. Οι απαντήσεις δόθηκαν με χρήση 3βαθμης κλίμακας με τις παρακάτω επιλογές:

- Πολύ = 3
- Λίγο = 2
- Καθόλου = 1

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες καθώς και τα περιγραφικά στοιχεία (μέση τιμή και τη διακύμανση) των απαντήσεών τους, εφόσον η διατάξιμη μεταβλητή παίρνει τιμές της τρίβαθμης κλίμακας:

Πίνακας 20: Όφελος από κοινή ευρωπαϊκή πολιτική

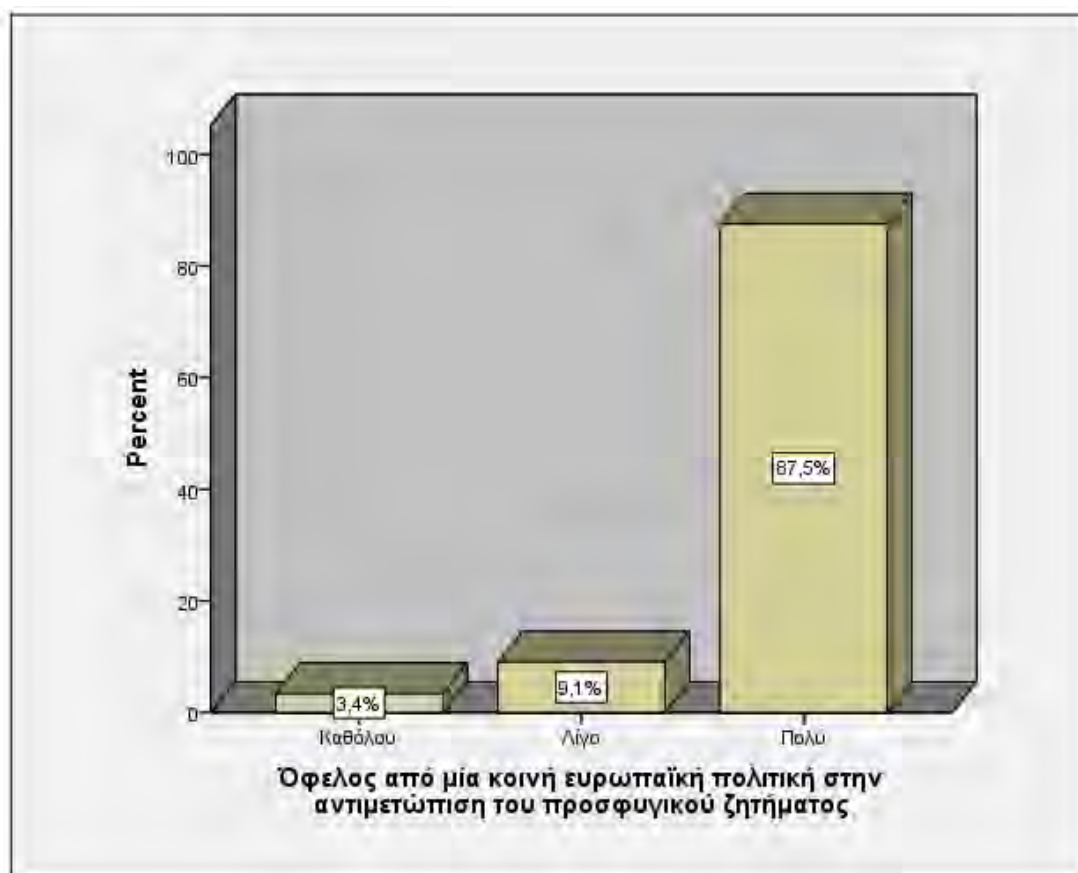
	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Καθόλου	3	3,4	3,4
Λίγο	8	9,1	12,5
Πολύ	77	87,5	100,0
Total	88	100,0	

Πίνακας 21: Περιγραφικά στοιχεία για όφελος από κοινή ευρωπαϊκή πολιτική

Statistics

N	Valid	88
	Missing	0
Mean(μέση τιμή)		2,84
Variance (διακύμανση)		,204
Minimum		1
Maximum		3

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα.



Γράφημα 20: Όφελος από κοινή ευρωπαϊκή πολιτική

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Ο μέσος όρος των απαντήσεων είναι 2,84 (πολύ κοντά στο «Πολύ» = 3), που είναι αναμενόμενο, αφού σε ποσοστό 87,5% θεωρούν ότι όντως μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική θα συνέβαλε στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. Πολύ λίγοι είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική θα ήταν λίγο ή και καθόλου αποτελεσματική (με ποσοστά 9,1% και 3,4% αντίστοιχα).

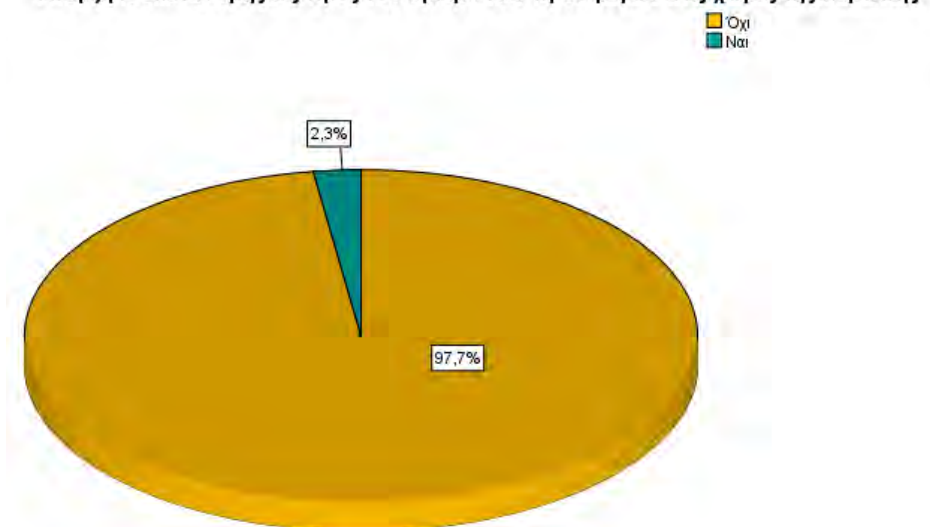
Ερ.12: Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν-με «Ναι» ή «Όχι», εάν θεωρούν ότι υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης. Οι απαντήσεις διαμορφώθηκαν όπως παρουσιάζεται ακολούθως:

Πίνακας 22: Ύπαρξη ισοκατανομής ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης.

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Όχι	86	97,7	97,7
	Ναι	2	2,3	100,0
Total		88	100,0	

Διαγραμματικά:

Ύπαρξη ισοκατανομής ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης



Γράφημα 21: Ύπαρξη ισοκατανομής ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Η συντριπτική πλειοψηφία, σε ποσοστό της τάξης του 97,7% (86 άτομα στα 88) θεωρεί ότι δεν υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, που τα σύνορά της είναι και σύνορα της ΕΕ, την καθιστά μία από τις βασικότερες χώρες εισόδου προσφυγικών ροών στην Ευρώπη. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ακολουθούμενη εξωτερική πολιτική των κρατών-μελών της ΕΕ, φαίνεται να προκαλούν ανισοκατανομές των ροών αυτών στην Ευρώπη, με επιβάρυνση της Ελλάδας.

Ερ.13: Τέλος, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν την Ελλάδα ως προς το θέμα της διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης έως σήμερα, με χρήση 5βαθμης κλίμακας 1-5, με το 5 ως ανώτερο.

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν τις απαντήσεις, όπως δόθηκαν από τους 88 συμμετέχοντες καθώς και τα περιγραφικά στοιχεία (μέση τιμή και τη διακύμανση) των απαντήσεών τους, εφόσον η διατάξιμη μεταβλητή παίρνει τιμές της πεντάβαθμης κλίμακας Likert.

Πίνακας 23: Βαθμολόγηση διαχείρισης προσφυγικού από την Ελλάδα

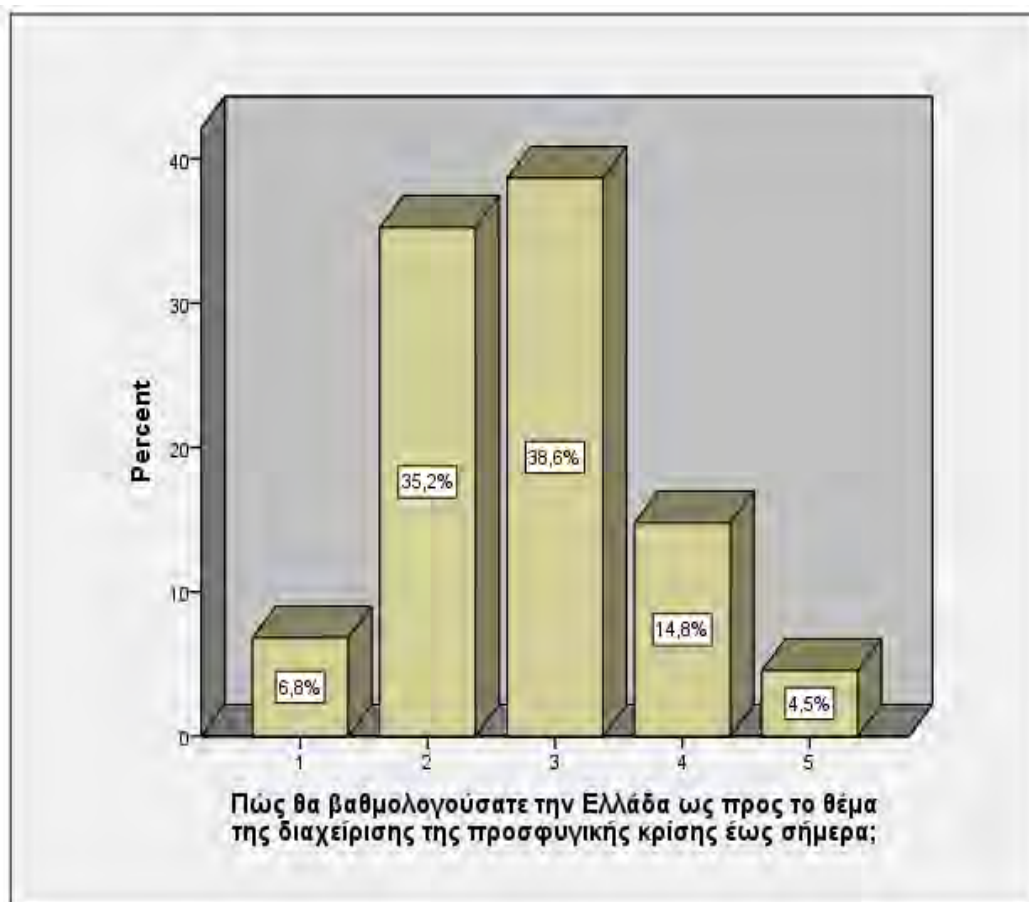
		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	1	6	6,8	6,8
	2	31	35,2	42,0
	3	34	38,6	80,7
	4	13	14,8	95,5
	5	4	4,5	100,0
	Total	88	100,0	

Πίνακας 24: Περιγραφικά στοιχεία για διαχείριση προσφυγικού από την Ελλάδα

Statistics

N	Valid	88
	Missing	0
Mean		2,75
Variance		,902
Minimum		1
Maximum		5

Τα παραπάνω παρουσιάζονται ποσοστιαία στο ακόλουθο διάγραμμα:



Γράφημα 22: Βαθμολόγηση διαχείρισης προσφυγικού από την Ελλάδα

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ:

Ο μέσος όρος των απαντήσεων είναι 2,75 ($2 < 2,75 < 3$) κοντά στο 3, που αποτελεί την κεντρική τιμή της πεντάβαθμης κλίμακας Likert, που χρησιμοποιήθηκε και αντανακλά στην ουδετερότητα. Επομένως, συνολικά, προκύπτει μία στάση ουδετερότητας (και μάλιστα με αρνητική χροιά αφού $2,75 < 3$) από τις απαντήσεις. Αναλυτικότερα, με μεγαλύτερα ποσοστά απαντήσεων, οι συμμετέχοντες βαθμολογούν με 3 (38,6%) και 2 (35,2%) την Ελλάδα ως προς τη διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης. Ένα ποσοστό της τάξης 6,8% βαθμολογεί με 1, ενώ αθροιστικά το 19,3% (14,8% + 4,5%) βαθμολογεί καλά και πολύ καλά (δηλ. 4 και 5) την διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος από την Ελλάδα.

Γ. ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

I) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ

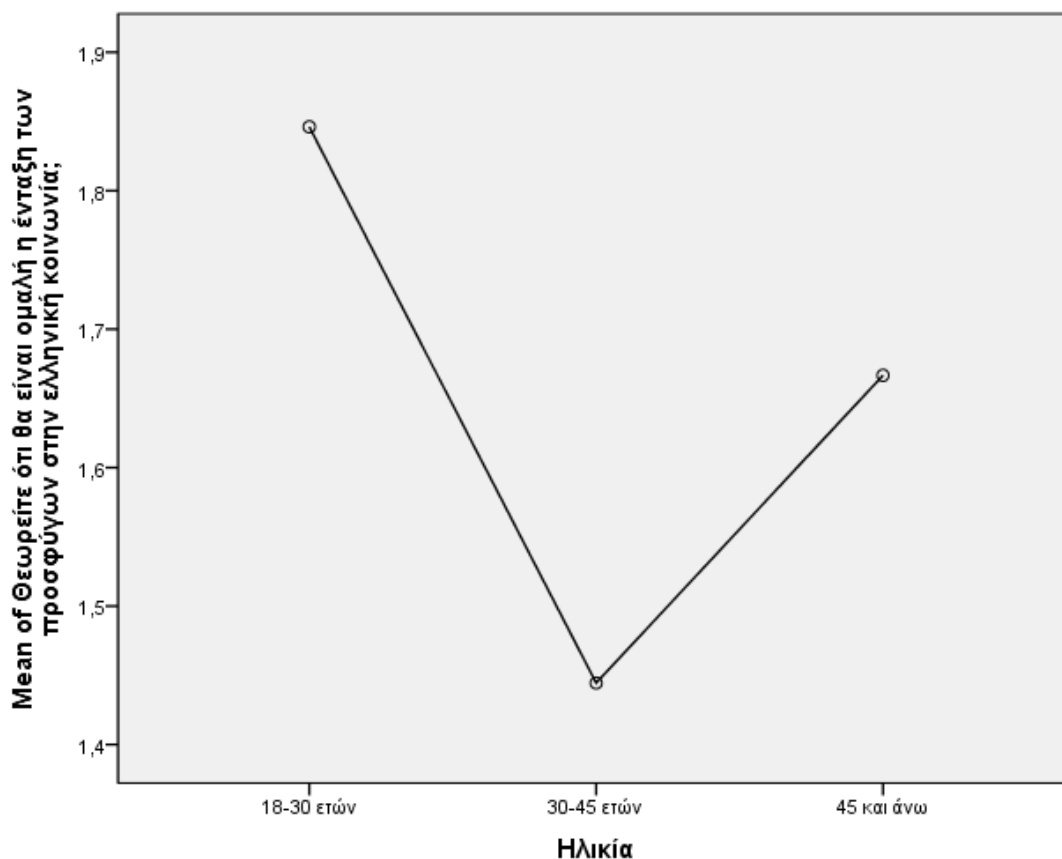
Από τον έλεγχο της συσχέτισης των απαντήσεων με το φύλο, δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα, όσον αφορά στις γνώμες και απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Η στατιστική σημαντικότητα ελέγχθηκε ως εξής: Καταρχήν ελέγχθηκε η ομοιογένεια ή μη των διασπορών για άνδρες και γυναίκες, με βάση το Levene's Test for Equality of Variances. Στη συνέχεια, με δεδομένη την ομοιογένεια ή μη των διασπορών, με χρήση independent t-test ελέγχθηκε αν είναι στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μέσων τιμών που προκύπτουν για κάθε ερώτηση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Για όλα τα ερωτήματα βρέθηκε $p\text{-value} = \text{sig.} > 0,05$ και επομένως η μηδενική υπόθεση δεν απορρίπτεται.

II) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

Αναζητώντας συσχετίσεις μεταξύ των απαντήσεων και της ηλικίας, με χρήση one-way ANOVA, προκύπτει ότι η ηλικία επηρεάζει το κατά πόσο οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία θα είναι ομαλή (ερ.6): Πιο αναλυτικά, με $p\text{-value} = 0,018 < 0,05$, και διενεργώντας ακολούθως post-hoc tests, φαίνεται πως οι συμμετέχοντες που ανήκουν στην ηλικιακή κλάση 30-45 ετών, μέσο όρο απαντήσεων 1,44, έχουν την πιο απαισιόδοξη στάση αναφορικά με την ομαλότητα της ένταξης των προσφύγων και έτσι διαφοροποιούνται στατιστικά σημαντικά από εκείνους που ανήκουν στα ηλικιακά γκρουπ 18-30 και άνω των 45 ετών (και κυρίως από τους 18-30 ετών, οι οποίοι διατηρούν την πιο αισιόδοξη στάση, με μέσο όρο 1,85 (κοντά στο 2 = Μέτρια).

Διαγραμματικά:



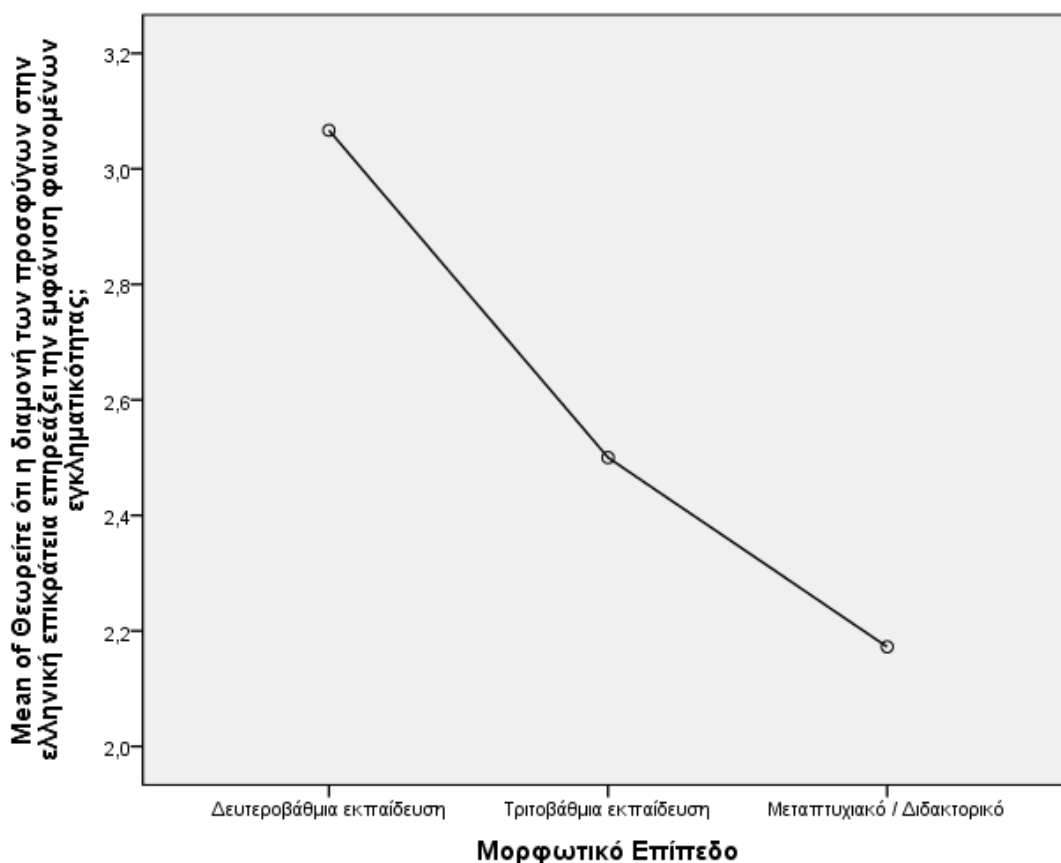
Γράφημα 23: Συσχέτιση ηλικίας και άποψης για ομαλή ένταξη

III) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Αναζητώντας συσχετίσεις μεταξύ των απαντήσεων και του μορφωτικού επιπέδου των συμμετεχόντων, με χρήση one-way ANOVA, προέκυψαν τα παρακάτω:

- 1) Το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει το κατά πόσο οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας (ερ.5): Πιο συγκεκριμένα, με $p\text{-value} = 0,015 < 0,05$, και διενεργώντας ακολούθως post-hoc tests για να δούμε τον τρόπο με τον οποίο το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει, προκύπτει ότι όσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο τόσο λιγότερο θεωρούν ότι η εγκληματικότητα επηρεάζεται από τη διαμονή των προσφύγων στη χώρα, υπάρχει δηλαδή αρνητική συσχέτιση. Πιο αναλυτικά, οι απόφοιτοι της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζουν μέσο όρο απαντήσεων 3,07 (κοντά στο 3 = Πολύ), οι κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού μέσο όρο

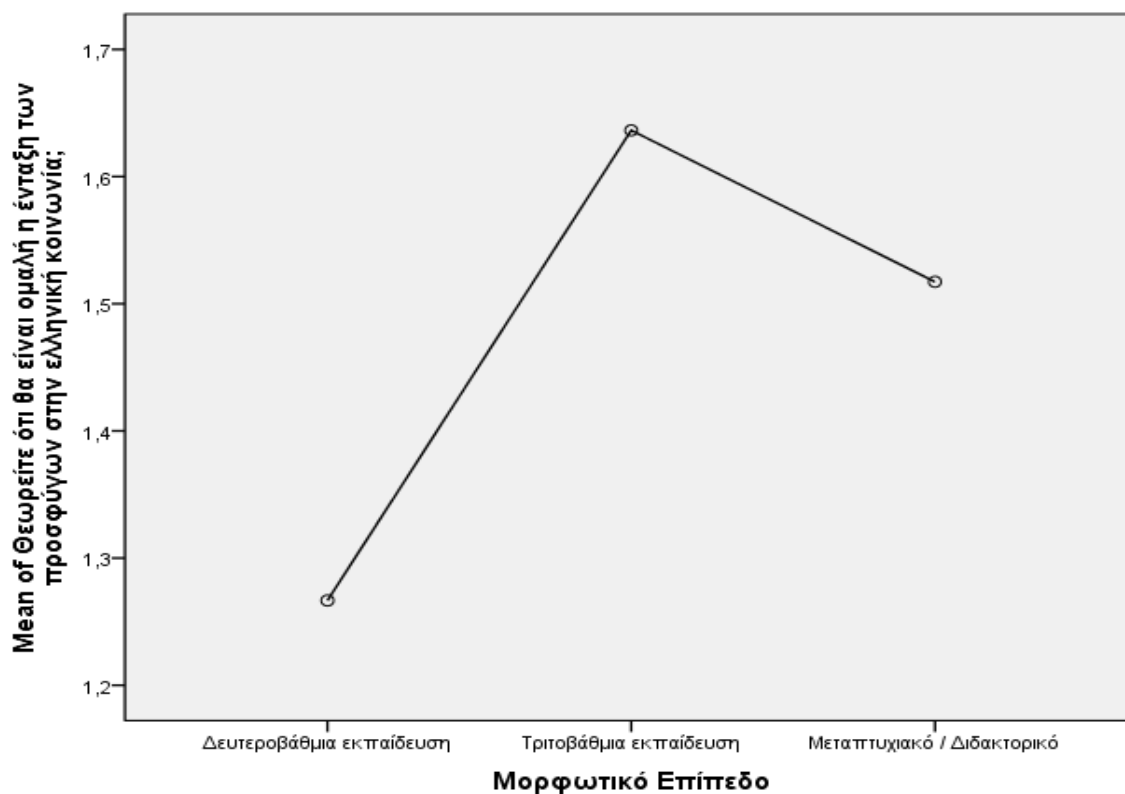
2,17 (κοντά στο 2 = Μέτρια) και ενδιάμεσα βρίσκονται οι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με μέσο 2,50. Παρακάτω, δίνεται το διάγραμμα των μέσων τιμών ανά επίπεδο εκπαίδευσης, όπου φαίνονται καθαρά τα προαναφερθέντα συμπεράσματα:



Γράφημα 24: Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου και άποψης ότι η διαμονή προσφύγων στη χώρα αυξάνει την εγκληματικότητα

- 2) Το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει το κατά πόσο οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι θα είναι ομαλή η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία (ερ.6): Πιο συγκεκριμένα, με $p\text{-value} = 0,034 < 0,05$, και με ελέγχους post-hoc για να δούμε τον τρόπο με τον οποίο οι απαντήσεις διαφέρουν στατιστικά σημαντικά, βάσει μορφωτικού επιπέδου, καταλήγουμε στα εξής: Οι απόφοιτοι της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (με μέσο όρο απαντήσεων = 1,64) διατηρούν την πιο αισιόδοξη στάση απέναντι στο ζήτημα της ένταξης των προσφύγων και κατά κύριο λόγο διαφοροποιούνται στατιστικά σημαντικά από τους απόφοιτους της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που προκύπτει να έχουν την πιο απαισιόδοξη στάση στο ερώτημα, με μέσο όρο

1,27. Ωστόσο, και στα τρία επίπεδα εκπαίδευσης, υπάρχει μια γενική απαισιοδοξία (με μέσους όρους απαντήσεων μεταξύ 1 = Καθόλου και 2 = Μέτρια). Παρακάτω, δίνεται το διάγραμμα των μέσων τιμών:



Γράφημα 25: Συσχέτιση μορφωτικού επιπέδου και άποψης για την αύξηση εγκληματικότητας λόγω των προσφύγων

IV) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Από τον έλεγχο της συσχέτισης των απαντήσεων με τον πληθυσμό των πόλεων κατοικίας των συμμετεχόντων, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Οι πιθανές συσχετίσεις ελέγχθηκαν με χρήση one-way ANOVA και για όλα τα ερωτήματα βρέθηκε $p\text{-value} = \text{sig.} > 0,05$, επομένως η μηδενική υπόθεση (H_0 : ισότητα μέσων όρων απαντήσεων σε κάθε επίπεδο του πληθυσμού) δεν απορρίφθηκε για κανένα ερώτημα (δηλ. απουσία συσχέτισης).

V) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναζητώντας συσχετίσεις μεταξύ των απαντήσεων και το αν οι συμμετέχοντες εργάζονται για κάποια δημόσια αρχή ή κάποιον ανθρωπιστικό οργανισμό, με χρήση independent t-test (δίτιμη κατηγορική μεταβλητή), προκύπτει συσχέτιση με

το κατά πόσο θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι τα προγράμματα και η αντίστοιχη ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους είναι επαρκή. Πιο αναλυτικά, προκύπτει έλλειψη ομοιογένειας των διασπορών για τους εργαζόμενους σε δημόσιες αρχές και σε ανθρωπιστικούς οργανισμούς, με βάση το Levene's Test for Equality of Variances. Δεδομένου αυτού, με χρήση independent t-test, προκύπτει p-value = 0,000 < 0,05 (Equal variances not assumed), δηλαδή διαφοροποίηση των μέσων. Επεξηγηματικά, φαίνεται ότι οι απαντήσεις των εργαζομένων σε δημόσιες αρχές έχουν περισσότερες θετικές απαντήσεις, όσον αφορά στην επάρκεια της παρεχόμενης ενημέρωσης στους πρόσφυγες, έναντι όσων εργάζονται σε ανθρωπιστικούς οργανισμούς. Παρατίθεται ο πίνακας του ελέγχου:

Πίνακας 25: Συσχέτιση τύπου εργασίας και άποψης για καταλληλότητα προγραμμάτων

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Επάρκεια προγραμμάτων και ενημέρωσης που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους	Equal variances assumed	14,771	,000	1,556	86	,123	,160	,103	-,044	,364
	Equal variances not assumed			3,754	74,000	,000	,160	,043	,075	,245

Group Statistics					
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Επάρκεια προγραμμάτων και ενημέρωσης που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους	Δημόσια αρχή	75	,16	,369	,043
	Ανθρωπιστικό οργανισμό	13	,00	,000	,000

V) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Αναζητώντας συσχετίσεις μεταξύ των απαντήσεων και το αν οι συμμετέχοντες έχουν λάβει κάποιο είδος εκπαίδευσης σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης, με χρήση independent t-test (δίτιμη κατηγορική μεταβλητή), προκύπτει συσχέτιση με το κατά πόσο θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας. Πιο αναλυτικά, προκύπτει ομοιογένεια των διασπορών, με βάση το Levene's Test for Equality of Variances. Δεδομένου αυτού, με χρήση independent t-test, προκύπτει $p\text{-value} = 0,040 < 0,05$ (Equal variances assumed), δηλαδή διαφοροποίηση των μέσων. Αναλυτικότερα, φαίνεται ότι όσοι έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης (με μέσο όρο απαντήσεων 2,37) θεωρούν ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει σε μικρότερο βαθμό την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας, έναντι εκείνων που δεν έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση (με μέσο όρο απαντήσεων 2,83).

Στην επόμενη σελίδα παρατίθεται ο πίνακας του ελέγχου:

Πίνακας 26: Συσχέτιση λήψης εκπαίδευσης και πεποίθησης για φαινόμενα εγκληματικότητας

IndependentSamplesTest

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Θεωρείτε ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας;	,100	,753	2,081	86	,040	,457	,220	,020	,893
			2,108	39,605	,041	,457	,217	,019	,895

GroupStatistics

	Εκπαίδευση σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Θεωρείτε ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας;	Όχι	23	2,83	,887	,185
	Ναι	65	2,37	,911	,113

7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και της βιβλιογραφικής επισκόπησης της παρούσας εργασίας μπορούμε να συμπεράνουμε τα παρακάτω: Η πλειοψηφία των προσφύγων-μεταναστών που εισέρχεται παράνομα στην Ευρώπη είναι από τις χώρες του Αφγανιστάν και τις υποσαχάριες. Αυτό σημαίνει πως μπορούμε να μιλάμε για μετατροπή του προσφυγικού ζητήματος σε μεταναστευτικό, διότι οι παράτυπες αφίξεις των κατεχοχών προσφύγων που θεωρούνται οι Σύριοι, παρουσιάζουν μείωση.

Η Συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας και αφορά την παράνομη μετανάστευση, δεν τηρείται από την πλευρά της Τουρκίας, πράγμα που αποδεικνύεται περίτρανα από τον τεράστιο αριθμό παράτυπων αφιχθέντων οι οποίοι διαμένουν στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, με αποτέλεσμα τα ελληνικά νησιά να βρίσκονται υπό καθεστώς «ομηρίας» αν αναλογιστεί κανείς πως σε αρκετά εξ' αυτών ο εγχώριος πληθυσμός της νήσου είναι ίσος με αυτόν των παράτυπων αφίξεων. Επιπλέον, οι επαναπροωθήσεις στην Τουρκία είναι ελάχιστες. Υπάρχει μεγάλη αύξηση των παράτυπων αφίξεων στην Ελλάδα κατά το έτος 2019, εν αντιθέσει με την Ιταλία και την Ισπανία.

Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των κονδυλίων που δίνονται από την ΕΕ στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση του προσφυγικού, διατίθεται στις ΜΚΟ και όχι στους κρατικούς φορείς. Σε αρκετές περιοχές της ενδοχώρας δεν υπάρχουν τα ανάλογα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων, καθώς και μεγάλη συμμετοχή σε σπίτια, τα οποία στεγάζουν πρόσφυγες.

Αναλόγως, η κοινή γνώμη θεωρεί ότι δεν υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων που διαμένουν στις χώρες της Ευρώπης. Κάτι που ενδεχομένως να ισχύει αν σκεφτεί κανείς ότι οι χώρες έκλεισαν τα σύνορα τους μετά το φαινόμενο της Ειδομένης το 2016, με αποτέλεσμα έκτοτε όλοι οι πρόσφυγες να βρίσκονται εγκλωβισμένοι στις χώρες στις οποίες εισέρχονται απευθείας από θάλασσης. Η πλειοψηφία των ανθρώπων που εργάζονται είτε σε κάποια Δημόσια Αρχή είτε σε κάποιο ανθρωπιστικό οργανισμό έχει εκπαιδευτεί αναλόγως.

Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων αντιμετωπίζει πολλά

προβλήματα στον χώρο εργασίας όπως η έλλειψη προσωπικού, η έλλειψη χρηματοδότησης, η έλλειψη τεχνογνωσίας, η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων ή και όλων των παραπάνω. Πολύ πιθανόν εάν επιλυθούν αυτά τα προβλήματα να υπάρξει καλύτερη διαχείριση από τους ανθρώπους που εργάζονται καθημερινά γι' αυτήν.

Υπάρχει διαχωρισμός των απόψεων ως προς το θέμα της συνάφειας μεταξύ της παρουσίας των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια και την αύξηση της εγκληματικότητας. Κάτι που αναμένεται να συμβεί διότι πολλοί εκ των νεοεισερχομένων που σε μελλοντικό χρόνο θα διαμένουν στην Ελλάδα ως αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, είναι μόνοι άνδρες που θεωρούνται πιο επιρρεπείς και υπαίτιοι για εγκληματικές πράξεις.

Η ενσωμάτωση των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία δεν θεωρείται ότι θα είναι μία εύκολη υπόθεση, αν αναλογιστεί κανείς το πλήθος των προβλημάτων που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν. Επιπροσθέτως, τόσο τα προγράμματα όσο και η ενημέρωση που αφορούν την ένταξη των προσφύγων θεωρούνται ανεπαρκή. Το θετικό απαύγασμα της μέχρι τώρα κατάστασης είναι ότι το σύνολο του κόσμου θεωρεί ότι η Ελλάδα διαχειρίστηκε την προσφυγική κρίση μέχρι σήμερα από μέτρια έως ικανοποιητικά.

7.2 Συζήτηση επί των ερευνητικών ερωτημάτων

- Ποια είναι τα μέτρα που έχουν παρθεί για το συγκεκριμένο ζήτημα; Κατά πόσο επηρέασαν το προσφυγικό οι υπάρχουσες διεθνείς συμφωνίες όπως η Συνθήκη της Γενεύης και η Σύμβαση Δουβλίνου; Τηρούνται αυτές και εάν ναι, κρίνονται ωφέλιμες;

Η πραγματικότητα όσον αφορά στα μέτρα που πάρθηκαν είναι, όπως περιγράφηκε στη Βιβλιογραφική Ανασκόπηση, ότι είναι μεγάλης σημασίας και έβαλαν κάποια όρια και περιορισμούς στην παράνομη μετανάστευση, ξεκαθάρισαν τους όρους και έδωσαν διευκρινίσεις επ' αυτών, αλλά πολλές σημαντικές συλλογές των Συνθηκών (και ειδικά αυτής μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας) επί του πρακτέου δεν τηρούνται. Άλλωστε, για να χαρακτηριστεί μια Συνθήκη / Συμφωνία ωφέλιμη πρέπει όλοι οι αποδέκτες να την τηρούν και να οι κρίσεις εκ των αποτελεσμάτων να είναι θετικές.

- Κατά πόσο οι εμπλεκόμενοι φορείς (υπηρεσίες και ανθρωπιστικοί οργανισμοί) με το προσφυγικό ζήτημα είναι εκπαιδευμένοι σε θέματα προσφυγικής κρίσης και κατά πόσο τα μέσα που διαθέτουν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στις υπηρεσίες τους επηρεάζουν τη διαχείρισή της;

Σίγουρα υπάρχουν προβλήματα τα οποία είναι δύσκολα διαχειρίσιμα. Αναμφίβολα, επίσης, όπου εμπλέκεται ο ανθρώπινος παράγων δεν μπορεί κάτι να διασφαλιστεί και να προβλεφθεί στο 100%. Οι εμπλεκόμενοι φορείς κάνουν το καλύτερο δυνατόν για να φέρνουν εις πέρας τα καθήκοντά τους, λαμβάνουν κάποια σφαιρική, ορισμένου χρόνου εκπαίδευση αλλά όχι λεπτομερή και συνεχή, και καταλαβαίνει κανείς πως στη μάχη αυτή της αντιμετώπισης του προσφυγικού ζητήματος θα βοηθούσε εάν έπαιρναν μέρος και άλλες δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς και οργανισμοί.

- Ποια είναι τα μέτρα εκείνα τα οποία λαμβάνονται για την ενσωμάτωση των προσφύγων; θεωρούνται επαρκείς η ενημέρωση και τα προγράμματα τα οποία την αφορούν;

Η ενημέρωση και τα προγράμματα για την ενσωμάτωση των προσφύγων είναι αρκετά ικανοποιητικά. Βέβαια, εχθρός του καλού είναι το καλύτερο, που σημαίνει ότι η διαδικασία θα έπρεπε να είναι ένας «ζωντανός οργανισμός». Δηλαδή, να εξελίσσεται και να μαθαίνει συν τω χρόνω από τις αποτυχίες, τις καταστάσεις και την ανατροφοδότηση που παίρνουν οι Φορείς και οι οργανισμοί από τους πρόσφυγες. Αυτό που σίγουρα χρειάζεται ενημέρωση και βελτίωση είναι η έμφαση στη ταχύτερη εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας από τη μεριά τους, καθότι η μη γνώση της οδηγεί σε φόβο, ανασφάλεια, καχυποψία και, ενίοτε, επιθετική συμπεριφορά και άρα αποτρέπει την ομαλότερη ένταξη των προσφύγων στον κοινωνικό ιστό εκάστοτε χώρας υποδοχής.

- Κατά πόσο η ενσωμάτωση των προσφύγων στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας θα είναι ομαλή; Και η παρουσία τους εν τέλει στην ελληνική επικράτεια σημαίνει ταυτόχρονα και αύξηση των φαινομένων εγκληματικότητας;

Οι μέχρι τώρα καταστάσεις δείχνουν ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες χρησιμοποιούν την Ελλάδα ως πέρασμα και δεν επιθυμούν να παραμείνουν αλλά

να διοχετευτούν στην Ευρώπη. Το γεγονός όμως ότι κρατούνται σε κέντρα υποδοχής και σε δομές συγκέντρωσης, παρά τη θέλησή τους, για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ή απελαύνονται, οδηγεί σε εξάρσεις και παραβατικότητα εντός και, ενίοτε, εκτός δομών. Άρα, για να θελήσει να ενταχθεί ένας πρόσφυγας στην Ελλάδα, πρέπει πρώτα να έρθει με σκοπό να μείνει στη χώρα και να φτιάξει τη ζωή του εδώ, μαθαίνοντας τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, ώστε, συν τω χρόνω να προσαρμοστεί και παντρεύοντας την ελληνική κουλτούρα με της γενέτειράς του, να μπορέσει να διάγει έναν σωστό και νόμιμο βίο. Δυστυχώς, αρχής γενομένης της κράτησής τους και του περιορισμού τους στις διάφορες δομές, οι πρόσφυγες αντιδρούν και φτάνουν, συχνά, στα όρια της εγκληματικότητας, επιτιθέμενοι στους υπόλοιπους πρόσφυγες ή τον ντόπιο πληθυσμό και τις περιουσίες τους.

- Υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων που διαθέτει κάθε περιφέρεια της Ελλάδας και κάθε χώρα της Ευρώπης ή το «βάρος» το επωμίζονται λίγοι.

Από τον χάρτη στην Εικόνα 1, στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας διαφαίνεται ότι είναι συγκεκριμένες οι περιοχές που έχουν δομές φιλοξενίας προσφύγων. Το ποσοστό των προσφύγων, επίσης, διαφέρει. Θεωρητικά, αποτη στιγμή που ως έχει η κατάσταση δεν είναι πολύ εξυπηρετικό ούτε για τους πρόσφυγες, ούτε για τους εμπλεκόμενους φορείς, θα ήταν προτιμότερο οι περιοχές φιλοξενίας να ήταν περισσότερες και να γινόταν ισοκατανομή των προσφύγων. Έτσι, το βάρος της ευθύνης αυτής θα κατανέμονταν σε περισσότερους. Αυτό ισχύει και για το εσωτερικό της Ελλάδας αλλά και για την Ευρώπη, γενικότερα, καθότι μέχρι στιγμής το περισσότερο βάρος το «σηκώνουν» οι χώρες του Νότου (Ελλάδα, Ιταλία κοκ).

7.3 Προτάσεις

Βάσει των συμπερασμάτων που απορρέουν από την εν λόγω εργασία, προτείνονται τα ακόλουθα για την καλύτερη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης:

- Κοινή ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική.
- Καλύτερη φύλαξη των συνόρων και κυρίως των θαλάσσιων του Ανατολικού Αιγαίου.
- Εφαρμογή των άμεσων επαναπροωθήσεων των ανθρώπων που δεν δικαιούνται την παραμονή στη χώρα.

- Άμεση αποσυμφόρηση των νησιών, που τα τελευταία χρόνια.
- επωμίζονται έναν δυσβάσταχτο αριθμό προσφύγων και μεταναστών.
- Θα πρέπει όλες οι Περιφέρειες της Ελλάδας να λάβουν τον ανάλογο αριθμό προσφύγων, σύμφωνα με τον πληθυσμό του διαμένοντα πληθυσμού τους. Παράλληλα, το ίδιο ακριβώς πρέπει να συμβεί και με όλες τις χώρες της Ευρώπης, ώστε να υπάρξει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων.
- Αύξηση των κονδυλίων που προορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς το θέμα αυτό.
- Η οικονομική εκμετάλλευση να γίνεται από τους κρατικούς φορείς και όχι από τις ΜΚΟ, όπως συμβαίνει έως τώρα.
- Καλύτερη οργάνωση και εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων φορέων του Δημοσίου και του άρτιου εξοπλισμού των υπηρεσιών τους.
- Καλύτερη ενημέρωση των προσφύγων και δημιουργία νέων προγραμμάτων που αφορά το κομμάτι της ενσωμάτωσης.
- Η ενημέρωση του γηγενή πληθυσμού, προς αποφυγή διαφόρων περιστατικών ρατσιστικής βίας.

Εν κατακλείδι, ευχή όλων μας ας είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη διαχείριση του προβλήματος στο μέλλον από τους αρμόδιους, καθώς και η ομαλότερη ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βεΐκου, Μ. και Λαλαγιάννη, Β. (2015), «*Μετανάστευση: Κοινωνικές και Πολιτισμικές Εκφάνσεις*», Εκδόσεις: Κάλλιππος, Αθήνα.

Εκπ@ιδευτικός κύκλος (2014), Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό*, 2(1), ISSN: 2241-4576, σελ. 23.

European Union Committee (2017), “Children in crisis: unaccompanied migrant children in the EU”, available at:

<https://publications.parliament.uk/pa/ld201617/ldselect/lducom/34/34.pdf>

Fazel, M., and Stein, A. (2004), “UK immigration law disregards the best interests of children”, *The Lancet*, 363(9423), pp. 749-1750, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(04\)16337-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(04)16337-X)

Καλοφωλιάς, Κ. (2011), «*Το μεταναστευτικό ζήτημα στη Μεσόγειο*», Εκδόσεις: Μ. Σιδέρης, Αθήνα.

Κατριβέσης, Ν. και Προκοπάκης, Μ. (2010), «Ξένοι εργαζόμενοι, συλλογικές αναπαραστάσεις και ταυτότητες», *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 5(2), σελ. 129-150.

Κασιμάτη, Κ. (2004), «*Η ταυτότητα των μεταναστών, παράγοντας ξενοφοβίας και ρατσισμού – Η περίπτωση των Αλβανών και Πολωνών μεταναστών*», στο Κ. Κασιμάτη (επιμ.) «*Εθνική και Ευρωπαϊκή ταυτότητα: Συγκλίσεις και Αποκλίσεις*», Αθήνα: GUTENBERG.

Καψάλης, Α. (2011), «*Η σύγχρονη Ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση και το αξίωμα της επιλεκτικής μετανάστευσης*», στο Θ. Σακελλαρόπουλος «*Η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης*», Εκδόσεις: Διόνικος.

Κοροντζής, Τ. (2017), «*Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση*», Εκδόσεις: BOOKSTARS.

Leonard, S. (2010), “EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitization through practices”, *European security*, 19(2), pp.231-254.

Levitas, R. (2004), «*Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού και η νέα ντυρκεμιαινή ηγεμονία*», στο Μ. Πετμετζίδου και Χ. Παπαθεοδώρου (επιμ.), «*Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός*», Αθήνα: Εξάντας.

Μαρμάνη, Φ. (2018), «*Το προσφυγικό πρόβλημα, η διάσταση του φύλου*», Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα.

Ναζάκης, Χ. και Χλέτσος, Μ. (2003), «*Μετανάστες και Μετανάστευση: Οικονομικές*,

πολιτικές και κοινωνικές Πτυχές», Εκδόσεις: Πατάκη.

Πεσμαζόγλου, Β. (2015), «Υπαίθριος πόλη μετανάστευση, πολιτική οικονομία της ανάπτυξης», κεφ.6, Εκδόσεις: Κάλλιππος, Αθήνα.

Παπαδοπούλου, Δ. (2004), «Η φύση του κοινωνικού αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία», στο Μ. Πετμετζίδου και Χ. Παπαθεοδώρου (επιμ), «Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός», Αθήνα: Εξάντας.

Ρήγα, Α.Β. (2007), «Οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα. Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση», Εκδόσεις: GUTENBERG, Αθήνα.

Simo-Algado, S., Mehta, N., Kronenberg, F., Cockburn, L., and Kirsh, B. (2002), Occupational therapy intervention with children survivors of war, *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 69(4), pp.205–217.

Σπυροπούλου, Γ. και Χριστόπουλος, Δ. (2016), «Προσφυγικό: Θα τα καταφέρουμε; Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις διεξόδου», Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα.

Φούσκας, Θ. και Οικονόμου, Χ. (2014), «Ανθυγιεινή ένταξη: Ανισότητες στην πρόσβαση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες στην Ελλάδα και προτάσεις πολιτικής για την άρση της», *Νοσηλεία και έρευνα*, τεύχος 40, ISSN 22413960.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights [Ανάκτηση 12/11/2019]

www.astynomia.gr [Ανάκτηση 23/11/2019]

www.asylo.gov.gr [Ανάκτηση 3/12/2019]

www.consillium.europa.eu/en/press [Ανάκτηση 29/11/2019]

<https://www.easo.europa.eu/about-us/what-we-do> [Ανάκτηση 17/12/2019]

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/20160412/factsheet_managing_refugee_crisis_eu_financial_support_greece_-_latest_update_el.pdf [Ανάκτηση 20/12/2019]

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2018/working-together-for-the-local-integration-of-migrants [Ανάκτηση 20/12/2019]

www.eleftherostypos.gr [Ανάκτηση 24/01/2020]

<http://estia.unhcr.gr/el/%ce%b5%ce%bd%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%cf%8>

[9%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c-%cf%83%ce%b7%ce%bc%ce%b5%ce%af%cf%89%ce%bc%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%ad%ce%b3%ce%b1%cf%83%ce%b7-8/](#) [Ανάκτηση 16/12/2019]

<http://estia.unhcr.gr/el/%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%bf%cf%87%ce%ae-%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b2%ce%bf%ce%ae%ce%b8%ce%b5%ce%b9%ce%b1%cf%82-%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%8e%ce%b2%cf%81/e> [Ανάκτηση 16/12/2019]

www.europarl.europa.eu/ Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017, σελ. 1, 3) [Ανάκτηση 5/11/2019]

https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2017/04/gr_fact_sheet_refugee_print_19_01_2017-2.pdf [Ανάκτηση 15/12/2019]

<https://greece.iom.int/el/> στην Ελλάδα [Ανάκτηση 3/12/2019]

<http://www.iep.edu.gr/el/crossingbordersedu-anakoinwseis/dyep-domes-ypodoxis-kai-ekpaidefsis-prosfygon> [Ανάκτηση 17/12/2019]

www.immigration.gr [Ανάκτηση 8/11/2019]

<https://infocrisis.gov.gr/6960/apotyposi-tis-ethnikis-ikonas-katastasis-gia-to-prosfygiko-metanasteftiko-zitima-tin-27-11-2019/> [Ανάκτηση στις 29/11/2019]

www.panhellenicpost.com [Ανάκτηση 19/01/2020]

www.synigoros.gr [Ανάκτηση 17/12/2019]

<https://www.unhcr.org/gr/wpcontent/uploads/sites/10/2017/05/Geneva1951faq.pdf> [Ανάκτηση 16/11/2019]

www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική [Ανάκτηση στις 8/11/2019].

ΝΟΜΟΙ-ΦΕΚ

N.3907/2011 N.4251/2014 N.4375/2016
N.4540/2018/Φ.8005-8
N.4636/2019
ΦΕΚ 215/A/309.2011-Άρθρο 1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

«Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη»

Ανώνυμο ερωτηματολόγιο έρευνας της ΠΟΥΛΟΥΛΗ ΜΑΡΙΑΣ, στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής της εργασίας ,του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη "Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση" του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

* **Απαιτείται**

ΦΥΛΟ *

- ΑΡΡΕΝ
- ΘΗΛΥ

ΗΛΙΚΙΑ *

- 18-30
- 30-45
- 45 ΚΑΙ ΑΝΩ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ *

- ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

Πληθυσμός πόλης στην οποία ζείτε *

- 10.000-100.000 κάτοικοι
- 100.001-500.000 κάτοικοι
- 500.001 και άνω κάτοικοι

1. Εργάζεστε για κάποια δημόσια αρχή ή για ανθρωπιστικό οργανισμό; *

- ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΡΧΗ
- ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

2. Έχετε περάσει κάποιο είδος εκπαίδευσης σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

3. Θεωρείτε ότι υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν ενεργά στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης και οι οποίες δεν έχουν συμμετάσχει έως τώρα; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

4. Τι ελλείμματα εντοπίζετε σε υπηρεσιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης; *

- Έλλειψη προσωπικού
- Έλλειψη χρηματοδότησης
- Έλλειψη τεχνογνωσίας
- Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων
- Όλα τα παραπάνω

5. Θεωρείτε ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας;*

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΜΕΤΡΙΑ
- ΠΟΛΥ
- ΣΙΓΟΥΡΑ

6. Με βάση την εμπειρία και την ενασχόληση σας με το ζήτημα, θεωρείτε ότι θα είναι ομαλή η ενσωμάτωση των προσφύγων;*

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΜΕΤΡΙΑ
- ΠΟΛΥ
- ΣΙΓΟΥΡΑ

7. Ο σημαντικότερος παράγοντας για την ενσωμάτωση των προσφύγων; *

- Εκπαίδευση/ Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας
- Εύρεση εργασίας
- Χορήγηση ειδικών επιδομάτων

8. Θεωρείτε ότι τα προγράμματα και η αντίστοιχη ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους είναι επαρκή; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

9. Ποια θεωρείτε ότι θα ήταν η ιδανικότερη λύση στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών; *

- Η καλύτερη φύλαξη των συνόρων
- Η δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας
- Η επαναπροώθηση

10. Θεωρείτε ότι έχει γίνει σωστή οικονομική διαχείριση από την Ελλάδα, των ευρωπαϊκών κονδυλίων που διατίθενται για την αντιμετώπιση του προσφυγικού; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

11. Κατά πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελούσε μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος *

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΠΟΛΥ

12. Θεωρείτε ότι υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

13. Πως θα βαθμολογούσατε την Ελλάδα ως προς το θέμα της διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης έως σήμερα; (1-5, με το 5 ως ανώτερο) *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5